

Pääluokka 29

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN HALLINNONALA

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla myönnettävät valtionosuudet ja ammatillisen koulutuksen rahoitus budjetoidaan myöntöpäätöksen perusteella poiketen tulojen ja menojen kohdentamista koskevista yleisistä määräyksistä.

Selvitysosa:

Hallinnonalan toimintaympäristö

Globalisaatio, turvallisuusympäristön muutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen ja ilmastonmuutos, tieteen, teknologian ja talouden kehitys, työn murros, väestönmuutos, yhteiskunnallisen osallistumisen muutokset sekä eriarvoistuminen vaikuttavat merkittävästi yhteiskuntaan. Talouden ja työmarkkinoiden rakennemuutos, ikäsidonnaisten menojen kasvaminen ja julkisen talouden tasapainotavoite asettavat hallinnonalan toiminnalle reunaehdot. Väestönmuutos ja sen alueellinen eriytyminen aiheuttavat merkittäviä muutospaineita julkisten palvelujen järjestämiselle. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan toiminnalla voidaan merkittävästi vaikuttaa muutosten suuntaan ja luoda edellytykset myönteiselle kehitykselle.

Hallituskaudella keskeisiä tavoitteita ovat koulutustason ja koko väestön osaamistason nostaminen ja oppijoiden hyvinvoinnin parantaminen. Korkeakoulutettujen nuorten aikuisten määrä pyritään nostamaan mahdollisimman lähelle 50 prosenttia vuoteen 2030 mennessä ja edetään kohti tavoitetta nostaa Suomen korkeakoulutettujen nuorten aikuisten määrä OECD:n kärkimaiden tasolle. Suomesta luodaan kansainvälisesti houkutteleva paikka opiskella, tutkia ja investoida. Aikuisten tutkintokoulutusta suunnataan erityisesti koulutustasoa nostavaan tai työmarkkina-asemaa parantavaan koulutukseen.

Suomalaisten koulutus- ja osaamistaso on kansainvälisesti vertaillen edelleen korkea, mutta kehityksessä on huolestuttavia merkkejä. Suomalaisten nuorten aikuisten koulutustaso on laskenut keskitason alapuolelle. Viimeisen vuosikymmenen aikana toteutetut toimet ovat lisänneet ja aikaistaneet pääsyä korkeakoulutukseen sekä nostaneet odotetavissa olevaa koulutustasoa. Tilanne on paranemassa, mutta Suomen suhteellisen aseman heikkeneminen tulee jatkumaan vähintään kuluvan vuosikymmenen loppuun.

Nuorten oppimistulokset ovat laskeneet koko 2000-luvun ajan poikkeuksellisen nopeasti ja esimerkiksi kantaväestön tulokset PISA-tutkimuksessa ovat jo heikompia kuin Ruotsissa ja Saksassa. Oppimistulosten heikentyessä alueelliset ja väestöryhmien erot tuloksissa ovat kasvaneet, eikä lasten ja nuorten hyvinvointi ole kaikilta osin kehittynyt suotuisasti. Työuran aikainen jatkuva oppiminen ei kohdennu tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti työllisyyttä parantavaan koulutukseen. Väestön vähäinen fyysinen aktiivisuus ja liikkumattomuudesta aiheutuvat yhteiskunnalliset kustannukset heikentävät yksilöiden ja yhteiskunnan toimintakykyä. Epävarmuutta lisäävät poliittisen osallistumisen eriytyminen sekä yleinen asenteiden jyrkkeneminen.

Työllisyyden ja talouden kehitys on epävarmaa ja koulutetun työvoiman saatavuus vaikeuttaa yritystoimintaa sekä julkisten palvelujen tuotantoa. Varmistetaan, että koulutusjärjestelmämme tuottaa riittävästi osaamista ja tekijöitä kriittisille aloille — jokainen suorittaa vähintään toisen asteen tutkinnon ja yhä useampi nuori myös korkea-asteen tutkinnon. Pandemian aikana kasvatuksen ja koulutuksen poikkeusjärjestelyt ovat vaikuttaneet lasten ja nuorten oppimiseen ja syventäneet yhä jatkuvaa oppimistulosten laskutrendiä.

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala vahvistaa ja uudistaa yhteiskunnan sivistysperustaa ja rakentaa edellytykset osallisuuden vahvistumiselle kestäväan kasvuun perustuvassa yhteiskunnassa. Korkea osaamis- ja koulutustaso vahvistaa yhteiskunnallista resilienssiä ja luo edellytyksiä talouden kasvulle, joka perustuu ensisijaisesti teknologisen kehityksen ja osaamisen tuomalle tuottavuuskasvulle. Varhaiskasvatusta, koulutusta ja jatkuvaa oppimista edistävillä toimilla tuetaan osaavan työvoiman saatavuutta, korkeaa työllisyyttä ja tuottavuuskasvua. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa vahvistamalla tuetaan teknologista kehitystä, tuottavuutta ja talouden rakennemuutosta. Luovat alat ja aineettomat sisällöt tukevat hyvinvointia ja kestäväan kasvua. Tieteellinen tieto rakentaa sivistystä ja

maailmankuvaa, tuottaa vaurautta ja hyvinvointia sekä toimii päätöksenteon perustana ja käytäntöjen kehittäjänä. Yliopistojen keskeinen tehtävä on kasvattaa kriittiseen ja analyyttiseen ajatteluun. Edettäessä kohti T&K-toiminnan rahoituksen nostamista 4 prosenttiin bruttokansantuotteesta on varmistettava riittävä TKI-osaajien kouluttaminen.

Tieto, osaaminen ja luovuus ovat olennaisia myös kansakunnan henkiselle kriisinkestävyydelle. Sivistys, eli kasvatust, koulutus, tiede ja taide rakentavat ihmisten välistä luottamusta ja kunnioitusta sekä kriittistä ajattelua. Väestön osaamistason nostaminen ja yhteiskunnallisen yhteenkuuluvuuden ja osallisuuden sekä tasa-arvon vahvistaminen edellyttävät hallinnonalan toimijoiden yhteistyötä ja hallinnonalarajat ylittävää politiikkaa. Kaiken toiminnan lähtökohtia ovat yhdenvertaisuus, kestävä kehitys ja talouskasvu.

Lukiokoulutuksen keskeinen tavoite on varmistaa laaja-alainen yleissivistys sekä tuottaa opiskelijoille jatko-opintokelpoisuus. Lukiokoulutusta kehitetään tulevaisuudessakin omana koulutusmuotonaan, jolla on oma toimintaa ohjaava lainsäädäntö sekä rahoitusjärjestelmä.

Ammatillisen koulutuksen tavoitteena on varmistaa jokaiselle opiskelijalle riittävät ammatilliset ja sivistykselliset valmiudet sekä työelämätaidot siirtyä opintojen jälkeen työelämään tai jatko-opintoihin. Tällä hetkellä ammatillisen perustutkinnon suorittaneiden työllisyysaste jää monilla koulutusaloilla erittäin heikoksi. On myös merkkejä koulutuksen sopeutumisesta työmarkkinatarpeen muutokseen. Tekniikan alalla tutkintomäärien lasku on parantanut valmistuneiden todennäköisyyttä työllistyä, huolimatta tekniikan alan ammatillisen tutkinnon suorittaneiden kokonaistyöllisyyden laskusta. Aikuisille suunnattu ammatillinen koulutus painottuu liian pitkäkestoiseen perustutkintokoulutukseen ja heikon työmarkkinahyödyn tuottavaan moninkertaiseen koulutukseen.

Taiteella ja kulttuurilla on itseisarvo. Luovilla aloilla sekä tapahtuma-alalla on merkittävä työllisyys- ja kasvupotentiaali. Luovien alojen työpaikkoja lisätään ja kulttuuripalvelujen saavutettavuutta parannetaan. Lasten ja nuorten hyvinvointi on turvattava, syrjäytymistä on vähennettävä ja osallisuutta vahvistettava. Liikunnallisen aktiivisuuden lisääminen tapahtuu kansallisen liikunnallisen elämäntavan ja toimintakyvyn ohjelman puitteissa. Näillä toimilla on keskeinen merkitys myös henkisen hyvinvoinnin ja kriisinkestävyyden edistämisessä.

Tavoitteellisesti toimimalla Suomella on kaikki edellytykset säilyttää paikkansa maailman arvostetuimpien sivistys- ja hyvinvointivaltioiden joukossa. Osaamista, luovuutta, yhteiskunnallista yhteenkuuluvuutta, tasa-arvoa ja luottamusta ylläpitävien instituutioiden ja politiikkojen merkitys kasvaa, ja niillä vahvistetaan yhteiskuntaa nykyisten ja tulevien haasteiden varalle.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla tavoitteena on, että varhaiskasvatus, koulutus, tiede, taide ja kulttuuri, liikunta ja nuorisotyö uudistavat ja vahvistavat yhteiskunnan sivistysperustaa ja että yhteiskunnallinen yhdenvertaisuus, luottamus, avoimuus ja vakaus lisääntyvät. Näitä tavoitteita tarkentavat hallinnonalan yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet:

- Varhaiskasvatuksen laatu paranee. Suomalaisen oppimistulokset ja koulutustaso nousevat. Perustaitojen osaaminen vahvistuu ja jokainen saavuttaa peruskoulusta riittävät perustiedot
- Sivistys luo edellytyksiä talouden kasvulle, koulutus vastaa paremmin työelämän tarpeisiin ja vähentää kohtaanto-ongelmaa. Työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten määrä vähenee
- Kaiken ikäiset suomalaiset liikkuvat enemmän.

Yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden toteutumista seurataan määrällisillä indikaattoreilla, joille on asetettu pitkän aikavälin tavoitearvot. Lähivuosina tavoite on lähestyä pääosin vuodelle 2030 tai 2040 määriteltyä tavoitetasoa.

- Koulutustarjonnan ja työelämän tarpeiden vastaavuutta seurataan vastavalmistuneiden työllistymisellä ja jatko-opintoihin siirtymisellä ammatillisesti eriytyneessä koulutuksessa. Tavoitteena on, että kaikkien oppilaitosten kaikil-

la koulutusaloilla vuoden kuluttua valmistumisesta työllisiä tai jatko-opintoihin siirtyneitä on yli 85 % valmistuneista. (Taulukossa viitearvo sisältää kaikki opiskelijoiksi siirtyneet, eivät vain jatko-opintoihin siirtyneitä.)

— Väestön osaamistasoa seurataan 16—65- ja 25—34-vuotiaiden luku- ja numerotaidon tasolla kansainvälisessä aikuisten taitotutkimus PIAACissa. Tavoitteena on, että molemmissa seurantaikäryhmissä keskimääräinen luku- ja numerotaito ovat vuosien 2022—2023 tutkimuksessa korkeammalla tasolla kuin vuoden 2012 tutkimuksessa. Vuonna 2012 16—65-vuotiaiden lukutaidon taso oli 288 pistettä ja numerotaidon taso 282 pistettä, 25—34-vuotiailla lukutaito 309 pistettä, numerotaito 303 pistettä

— Väestön koulutustason nousua seurataan Tilastokeskuksen koulutustasomittaimella, joka mittaa perusasteen jälkeisen koulutuksen keskimääräistä pituutta väestötasolla. Tavoitteena on, että 25—64-vuotiaiden koulutustasomittain nousee keskimäärin vähintään 5 pistettä vuodessa jaksolla 2020—2040

— Sivistyspohjaisen taloudellisen kasvun kannalta keskeistä tieteen tasoa ja vaikuttavuutta mitataan Top 10 -indeksillä (Web of Science), joka tarkastelee eniten viitattuun 10 prosenttiin kuuluvien julkaisujen suhteellista osuutta julkaisuista. Maiden välinen vertailu on normalisoitu tieteenalakohtaisesti niin, että maailman keskitaso tieteenalalla on 1. Tavoitteena on, että tutkimuksen TOP 10 -indeksi ei heikkene

— Taiteen ja kulttuurin osuutta sivistykseen perustuvasta taloudellisesta kasvusta mitataan kulttuurin satelliittitilinpäidon mukaisella kulttuurialojen osuudella arvonlisäyksestä. Tavoitteena on, että kulttuurialojen osuus arvonlisäyksestä nousee yli vuoden 2008 tason (3,6 % bruttokansantuotteesta)

— Liikunnallista elämäntapaa seurataan liikkumissuosituksen täyttävien osuudella aikuisväestöstä. Tavoitteena on, että liikkumissuosituksen täyttäneiden määrä kasvaa siten, että suosituksen täyttää puolet aikuisista.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

	2024 toteutuma/arvio	2026 tavoite	2027 tavoite
Koko väestön koulutus- ja osaamistaso nousee edistämällä talouden uudistumista, työllisyyttä ja hyvinvointia			
— väestön osaamistaso kansainvälisessä aikuisten taitotutkimus PIAACissa (ei alita vuoden 2022 PIAACissa saavutettua tasoa)	25—34-vuotiaiden lukutaito 311 pistettä (tavoite 309) ja numerotaito 305 pistettä (tavoite 303), 16—65-vuotiaiden lukutaito 296 pistettä (tavoite 288) ja numerotaito 294 (tavoite 282) (2022)		lukutaito yli 311 (25—34 v) ja yli 296 (16—65 v) pistettä, numerotaito yli 305 (25—34 v) ja yli 294 (16—65 v) pistettä (2032)
— 25—64-vuotiaiden koulutustasomittain (nousee yli 5 pistettä vuodessa 2020—2040)	463 (2024)	473	478
Koulutustarjonta vastaa uuden työvoiman tarvetta ja toimialan palvelurakenne vastaa väestömuutokseen			
— kaikkien oppilaitosten kaikilla koulutusaloilla vuoden kuluttua valmistumisesta valmistuneista yli 85 % on työllisiä tai siirtynyt jatko-opintoihin (osuus valmistuneista, joilla tavoite toteutuu)	ammattillinen perustutkinto 23 %, ammattikorkeakoulututkinto 86 %, ylempi korkeakoulututkinto 73 % (2022)	ammattillinen perustutkinto 50 %, ammattikorkeakoulututkinto 75 %, ylempi korkeakoulututkinto 85 %	ammattillinen perustutkinto 50 %, ammattikorkeakoulututkinto 75 %, ylempi korkeakoulututkinto 85 %
Tieteen taso ja vaikuttavuus paranevat ja tutkimus-, innovaatio- ja kehittämistoiminnan edellytykset vahvistuvat			



	2024 toteutuma/arvio	2026 tavoite	2027 tavoite
— Top 10 -indeksi (säilyy vähintään aiemmalla tasolla)	1,06 (2019—2022)	1,09	1,09 (2016—2019 toteutuma)
Taidetta ja kulttuuria tehdään, tuotetaan ja hyödynnetään monipuolisesti sekä huolehditaan monimuotoisesta kulttuuriperinnöstä			
— kulttuurialojen osuus arvonlisäyksestä (ylittää vuoden 2008 tason)	3,2 % (2023)	3,6 %	3,6 %
Liikkuva elämäntapa vahvistuu			
Liikkumissuosituksen täyttävien määrä (20—69-vuotiaat), %	26 % (2021—2022)	50 %	50 %

Sukupuolten tasa-arvo

Sukupuolten tasa-arvon edistäminen on keskeinen tavoite varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa. Varhaiskasvatus toteutetaan sukupuolisensitiivisesti siten, että lapsia rohkaistaan tekemään valintoja ilman stereotyyppioita. Esi- ja perusopetus on sukupuolitietoista, mikä edellyttää opettajilta omien sukupuolikäsitysten tiedostamista, oppilaiden kohtaamista yksilöinä sekä yhteiskunnallisten ja kulttuuristen rakenteiden tunnistamista ja purkamista. Tavoitteena on tukea yksilöllisiä valintoja ja lieventää sukupuolittunutta koulutusvalikoitumista. Tasa-arvolain mukainen tasa-arvosuunnitelmavelvoite koskee koko koulutusjärjestelmää.

Toisella asteella tasa-arvoa edistetään koulutuksen kehittämistoimilla, joiden tavoitteena on turvata koulutuspalvelujen yhdenvertainen saatavuus alueellisesti ja yksilöllisesti. Opintojen ohjausta ja moniammatillista tukea vahvistetaan, koulutuksen saavutettavuus turvataan väestöltään vähenevillä alueilla ja koulutuksen keskeyttämistä vähennetään. Ammatillisessa koulutuksessa painotetaan työelämävalmiuksia ja jatko-opintokelpoisuutta.

Korkeakouluissa työ- ja opiskeluhyvinvoinnin sekä tasa-arvon edistäminen kuuluu sopimuskauden 2025—2028 keskeisiin tavoitteisiin. Korkeakoulujen tulee edistää yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja monimuotoisuutta suunnitelmallisesti sekä seurata saavutettavuussuunnitelmien toteutumista.

Kulttuurin, taiteen, liikunnan ja nuorisotyön sektorilla tasa-arvoa edistetään lainsäädännön, rahoitusjärjestelmien, toimenpideohjelmien ja eettisten ohjeistojen kautta. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus toimivat avustusten myöntämisen ja määrän harkinnan perusteina.

Sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista edistetään vakiinnuttamalla sukupuolivaikutukset huomioivat käytännöt lainsäädännön valmistelussa, päätöksenteossa ja tulosohjauksessa. Toimenpiteiden vaikuttavuutta seurataan osana suunnittelua, valtionavustusprosesseja sekä tilastoinnin ja tutkimuksen avulla.

Eräitä toimialan tunnuslukuja sukupuolen mukaan

	2023			2024			2025		
	lkm.	miehet	naiset	lkm.	miehet	naiset	lkm.	miehet	naiset
Ammatillisen tutkinnon suorittaneet	67 908	45 %	55 %	74 958	45 %	55 %	72 123	46 %	54 %
Ylioppilastutkinnon suorittaneet	30 765	42 %	58 %	30 864	42 %	58 %	31 835	43 %	57 %
Ammattikorkeakouluissa suoritettut tutkinnot ¹⁾	30 495	36 %	64 %	33 336	37 %	63 %	35 862	36 %	64 %
Yliopistoissa suoritettut tutkinnot ²⁾	32 988	40 %	60 %	35 865	39 %	61 %	38 725	40 %	60 %
Valtion taiteilija-apurahat	308	38 %	62 %	305	40 %	60 %	302	39 %	61 %
Valtion ylimääräiset taiteilijaeläkkeet	62	48 %	52 %	60	60 %	40 %	57	47 %	53 %



	2023			2024			2025		
	lkm.	miehet	naiset	lkm.	miehet	naiset	lkm.	miehet	naiset
Etsivän nuorisotyön tavoittamat nuoret (15—28-vuotiaat)	20 208	44 %	56 %	20 659	57 %	43 %	20 744	57 %	43 %
Nuorten työpajatoiminta (alle 29-vuotiaat)	12 222	55 %	45 %	12 475	55 %	45 %	11 632	54 %	46 %
Urheilija-apurahapäätökset	262	49 %	51 %	245	49 %	51 %	264	45 %	55 %

1) Ammattikorkeakoulututkinnot ja ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot

2) Alemmat- ja ylemmät korkeakoulututkinnot ja tohtoritutkinnot

Kestävä kehitys

Opetus- ja kulttuuriministeriö edistää koulutus-, tutkimus-, kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntapolitiikan keinoin kestävä kehitystä. Se tarkoittaa mm. sivistyksellisten oikeuksien yhdenvertaista toteutumista, kulttuurisia oikeuksia sekä hyvinvointia ja osallisuutta.

Opetus- ja kulttuuriministeriön kestävä kehityksen linjauksilla ohjataan hallinnonalan toimintaa kestävälle pohjalle mm. ottamalla huomioon hallinnonalan virastojen ja laitosten sekä toimialojen ohjauksessa kestävä kehitys ja Agenda2030:een pohjautuva Suomen kestävä kehityksen toimikunnan strategia 2022—2030. Ministeriö edellyttää myös valtionavustusta saavilta järjestöiltä kestävä kehityksen tavoitteiden ottamista huomioon toiminnassaan.

Varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen, toiseen asteen, vapaan sivistystyön ja korkea-asteen kestävä kehitystä edistävä kasvatus ja koulutus toteutuvat valmiuksina, joiden avulla voidaan rakentaa ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä tulevaisuutta.

Toimeenpantava valtion T&K-rahoituksen käytön monivuotinen suunnitelma kuvaa osaamistason nousun sekä tutkimuksen ja innovaatioiden välttämättömyyden kestävä kasvun ja hyvinvoinnin saavuttamisessa. Korkeakoulujen tavoitteena on edistää yhteiskunnallisten haasteiden ratkaisemista, kestävä kehitystä ja kaksoissiirtymää. Suomen Akatemia edellyttää osaltaan kestävä kehityksen periaatteiden huomioimista rahoittamissaan hankkeissa osana vastuullisen tutkimuksen toimintatapoja.

Kulttuuripoliittinen selonteko ja sen toimeenpanosuunnitelma vahvistavat kulttuurin asemaa osana Agenda 2030:n kansallista toimeenpanoa. Lisäksi ministeriö edistää kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntapalvelujen ja -tapahtumien vastuullista tuottamista ja kuluttamista.

Kirkollisasiat

Tavoitteena on edistää uskonnollisten yhdyskuntien mahdollisuuksia järjestää uskonnonharjoittamiseen liittyvää toimintaa. Hautaustoimen yleisessä järjestämisessä lähtökohtana on uskonnonvapauden ja yhdenvertaisuuden sekä arvokkuuden ja kunnioittavuuden toteutuminen.

Valtionosuudet

Valtionosuudet opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla sisältäen ammatillisen koulutuksen rahoituksen (1 000 euroa)

Mom.	Toimintamuoto	2025 TP	2026 TA	2027 TAE	2026/2027 muutos
29.10.30	Esi- ja perusopetus sekä aamu- ja iltapäivätoiminta	587 353	590 837	556 384	-34 453
29.10.31	Vapaa sivistystyö	174 974	172 702	168 476	-4 226
29.20.30	Ammatillinen koulutus	1 015 854	1 032 897	1 044 013	11 116



Mom.	Toimintamuoto	2025 TP	2026 TA	2027 TAE	2026/2027 muutos
29.20.35	Lukiokoulutus	330 555	361 165	380 658	19 493
29.80.31	Esittävä taide ja museot	147 062	155 153	162 747	7 594
29.80.34	Taiteen perusopetus	97 369	102 942	105 921	2 979
29.90.30	Liikunnan koulutuskeskukset ¹⁾	15 896	22 149	24 209	2 060
29.90.30	Kuntien liikuntatoimi	19 863	19 978	20 037	59
29.91.30	Kuntien nuorisotyö	7 643	7 627	7 598	-29
Yhteensä		2 396 568	2 465 450	2 470 043	4 593

¹⁾ Sisältää valtakunnalliset ja alueelliset liikunnan koulutuskeskukset.

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) mukainen kunnan omarahoitusosuus lukiokoulutuksen käyttökustannuksiin vuonna 2027 on 51,59 %, johon lisätään vuosittain euromäärä asukasta kohti ammattikorkeakoulujen kuntarahoitusosuuden poistumisen johdosta. Kuntien rahoitusosuus ammatillisen koulutuksen rahoituksessa on euromäärä, joka saadaan, kun em. lain 9 §:n 1 momentissa tarkoitettu valtion määräraha kerrotaan luvulla 1,3461. Kuntien rahoitusosuus on kuitenkin enintään vuoden 2025 tasossa.

Valtionavustukset

Opetus- ja kulttuuriministeriön toimialalla valtionavustuksilla tuetaan koulutukseen, tieteeseen, kulttuuriin, liikuntaan ja nuorisotyöhön liittyvää toimintaa ja hankkeita. Valtionavustuksia myöntävät opetus- ja kulttuuriministeriön lisäksi Opetushallitus, Museovirasto, Taide- ja kulttuurivirasto, Kansallisarkisto ja Suomen Akatemia sekä erillislain-säädännön nojalla Suomen elokuvasäätiö.

Tavoitteena on lisätä valtionavustusten vaikuttavuutta, jotta myönnettyillä avustuksilla saadaan aikaan hallitusohjelmassa, politiikkaohjelmilla ja lainsäädännöllä asetettuja tavoitteita. Valtionavustusmäärärahojen vähentyessä valtionavustusprosessia tehostetaan yhtenäistämällä toimintatapoja, yhdistämällä tukimuotoja, karsimalla päällekkäisyyttä ja vähentämällä hakuja. Päätöksentekoa sekä hallinnonalan viranomaisten keskinäistä työnjakoa selkeytetään.

Valtionavustukset opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla (1 000 euroa)

Luku	Toimiala	2025 TP	2026 TA	2027 TAE
29.01	Hallinto, kirkollisasiat ja toimialan yhteiset menot	42 580	46 330	50 348
29.10	Varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus ja vapaa sivistystyö	97 815	88 427	141 188
29.20	Ammatillinen koulutus ja lukiokoulutus	5 621	1 600	2 300
29.40 ¹⁾	Korkeakouluopetus ja tutkimus	479 734	600 466	633 226
29.70	Opintotuki (korkeakouluopiskelijoiden ateriatuki)	34 309	36 600	41 000
29.80	Taide ja kulttuuri	154 807	147 243	158 015
29.90	Liikuntatoimi	115 477	111 780	122 186
29.91	Nuorisotyö	64 472	61 922	62 340
Yhteensä		994 815	1 094 368	1 210 603

¹⁾ 2026 TA ja 2027 TAE sisältävät momenttien 29.40.51 ja 29.40.54 valtuudet sekä valtionavustusmäärärahat momentilta 29.40.56.

Valtionavustuspäätösten¹⁾ määrät niiden koon mukaan

	2025 TP		2026 TA arvio		2027 TAE arvio	
Myönnettyjen valtionavustusten koko (euroa)	lkm.	%	lkm.	%	lkm.	%
< 10 000	2 712	38	3 284	37	2 963	34
10 001—30 000	1 633	23	2 400	27	2 487	29
30 001—100 000	1 058	14	1 389	16	1 520	17
100 001—500 000	1 221	17	1 075	13	1 193	14
> 500 001	541	8	602	7	558	6
Yhteensä	7 165		8 750		8 721	

¹⁾ Sisältää myös henkilöille myönnettävät apurahat.

Budjettilakiesitykset

Talousarvioesitykseen liittyvät hallituksen esitykset

esityksen nimi	taloudellinen vaikutus (momentti)
Hallituksen esitys eduskunnalle opintoetuslaiksi ja eräiksi muiksi laeiksi	29.70.55
Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi taiteen perusopetuksesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 115/2026 vp)	29.80.34

Pääluokan valtuudet momenteittain (milj. euroa)

		2026 varsinainen talousarvio	2027 esitys
29.40.51	<i>Suomen Akatemian tutkimusmäärärahat (arviomääräraha)</i>		
	— Suomen Akatemian tutkimushankevaltuus	527,2	590,2
29.40.54	<i>Strateginen tutkimusrahoitus (arviomääräraha)</i>		
	— tutkimushankevaltuus	49,6	49,6
29.80.50	<i>Avustukset taiteen ja kulttuurin edistämiseen (siirtomääräraha 3 v)</i>		
	— avustusten myöntämisvaltuus	10,0	-



Hallinnonalan määrärahat vuosina 2025—2027

	v. 2025 tilinpäätös 1000 €	v. 2026 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2027 esitys 1000 €	Muutos 2026—2027	
				1000 €	%
01. Hallinto, kirkollisasiat ja toimialan yhteiset menot	524 538	463 276	448 501	-14 775	-3
01. Opetus- ja kulttuuriministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	23 601	23 084	22 113	-971	-4
02. Opetushallituksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	31 436	37 716	31 566	-6 150	-16
03. Opetushallituksen yhteydessä toimivien viranomaisten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	11 971	12 769	12 267	-502	-4
04. Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)	20 174	21 352	21 310	-42	0
05. Suomen Akatemian toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	13 372	12 187	12 218	31	0
06. Kansallisarkiston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	23 506	29 037	27 657	-1 380	-5
07. Museoviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	4 872	30 442	23 089	-7 353	-24
08. Taide- ja kulttuuriviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	4 521	13 859	13 244	-615	-4
(09.) Opintotuen muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	690	—	—	—	0
(10.) Taiteen edistämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	6 787	—	—	—	0
(11.) Suomenlinnan hoitokunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	4 024	—	—	—	0
(12.) Museoviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	25 829	—	—	—	0
(13.) Saavutettavuuskirjasto Celian toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	5 521	—	—	—	0
(14.) Kansallisen audiovisuaalisen instituutin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	7 128	—	—	—	0
21. Kansainvälinen yhteistyö (siirtomääräraha 2 v)	2 496	2 516	2 516	—	0
(28.) Toimintamenosäästö (siirtomääräraha 2 v)	—	—	—	—	0
29. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan arvionlisäveromenot (arvionmääräraha)	41 790	42 952	44 232	1 280	3
30. Lasten ja nuorten harrastustoiminta (siirtomääräraha 3 v)	19 400	19 400	19 300	-100	-1
31. Eräät Opetushallituksen menot ja avustukset (siirtomääräraha 2 v)	149 248	29 814	28 014	-1 800	-6



		v. 2025 tilinpäätös 1000 €	v. 2026 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2027 esitys 1000 €	Muutos 2026—2027	
					1000 €	%
32.	Eräät avustukset ja apurahat kansainvälistymistä edistäviin ohjelmiin (siirtomääräraha 3 v)	—	82 505	85 410	2 905	4
50.	Eräät avustukset (kiinteä määräraha)	1 682	1 717	1 547	-170	-10
51.	Avustukset uskonnolliseen toimintaan (kiinteä määräraha)	3 442	3 217	2 971	-246	-8
52.	Valtion rahoitus evankelis-luterilaisen kirkon yhteiskunnallisiin tehtäviin (arviomääräraha)	105 030	95 651	96 034	383	0
53.	Jatkuvan oppimisen ja osaamisen kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)	15 848	2 862	2 817	-45	-2
66.	Rahoitusosuudet kansainvälisille järjestöille (arviomääräraha)	2 169	2 196	2 196	—	0
10.	Varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus ja vapaa sivistystyö	943 739	902 114	920 046	17 932	2
01.	Valtion yleissivistävän koulutuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	44 060	44 011	45 148	1 137	3
20.	Perusopetuksen, varhaiskasvatuksen ja vapaan sivistystyön yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)	85 758	41 415	101 535	60 120	145
30.	Valtionosuus ja -avustus esi- ja perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	622 775	632 929	589 254	-43 675	-7
31.	Valtionosuus ja -avustus vapaan sivistystyön oppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	182 742	181 217	181 567	350	0
51.	Valtionavustus järjestöille (kiinteä määräraha)	8 404	2 542	2 542	—	0
20.	Ammatillinen koulutus ja lukio-koulutus	1 368 449	1 413 652	1 443 733	30 081	2
01.	Valtion ammatillisen koulutuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	9 428	9 419	9 537	118	1
21.	Ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)	8 995	7 871	7 989	118	1
30.	Valtionosuus ja -avustus ammatilliseen koulutukseen (arviomääräraha)	1 019 362	1 035 197	1 045 549	10 352	1
35.	Valtionosuus ja -avustus lukio-koulutuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	330 664	361 165	380 658	19 493	5
40.	Korkeakouluopetus ja tutkimus	3 901 965	4 110 843	4 144 214	33 371	1



		v. 2025 tilinpäätös 1000 €	v. 2026 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2027 esitys 1000 €	Muutos 2026—2027 1000 € %	
20.	Korkeakoululaitoksen ja tieteen yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)	92 591	144 151	144 197	46	0
50.	Valtionrahoitus yliopistojen toimintaan (siirtomääräraha 2 v)	2 269 102	2 317 682	2 328 678	10 996	0
51.	Suomen Akatemian tutkimusmäärärahat (arviomääräraha)	416 567	502 208	516 500	14 292	3
54.	Strateginen tutkimusrahoitus (arviomääräraha)	52 243	54 631	51 631	-3 000	-5
55.	Valtionrahoitus ammattikorkeakoulujen toimintaan (siirtomääräraha 2 v)	1 020 666	1 041 011	1 052 468	11 457	1
56.	Tiedepoliittisten tavoitteiden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	23 719	23 447	23 027	-420	-2
66.	Rahoitusosuudet kansainvälisille järjestöille (arviomääräraha)	27 077	27 713	27 713	—	0
70.	Opintotuki	1 077 041	1 316 060	1 351 500	35 440	3
52.	Opintolainojen valtiontakaus (arviomääräraha)	251 217	260 300	257 800	-2 500	-1
55.	Opintoraha ja asumislisä (arviomääräraha)	695 257	921 560	951 300	29 740	3
57.	Korkeakouluopiskelijoiden ateria-tuki (arviomääräraha)	34 309	40 000	40 000	—	0
59.	Koulumatkatuki (arviomääräraha)	96 259	94 200	102 400	8 200	9
80.	Taide ja kulttuuri	539 852	561 660	566 644	4 984	1
16.	Ylimääräiset taiteilija- ja sanomalehtimieseläkkeet (arviomääräraha)	21 606	23 047	23 645	598	3
20.	Museoviraston kulttuuri- ja nähtävyyshankkeiden tilakustannukset (siirtomääräraha 2 v)	19 496	22 569	24 559	1 990	9
21.	Taiteen ja kulttuurin yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)	576	576	576	—	0
30.	Valtionavustukset yleisten kirjastojen toimintaan (kiinteä määräraha)	9 207	9 185	9 445	260	3
31.	Valtionosuus esittävän taiteen ja museoiden käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	147 062	155 153	162 747	7 594	5
34.	Valtionosuus ja -avustus taiteen perusopetuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	98 947	104 573	107 632	3 059	3
40.	Korvaus Suomenlinnan huoltoliikenteen käyttötappioon (siirtomääräraha 2 v)	252	252	252	—	0
41.	Eräät käyttöoikeuskorvaukset (siirtomääräraha 3 v)	22 878	22 878	22 678	-200	-1



	v. 2025 tilinpäätös 1000 €	v. 2026 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2027 esitys 1000 €	Muutos 2026—2027	
				1000 €	%
50. Avustukset taiteen ja kulttuurin edistämiseen (siirtomääräraha 3 v)	93 866	96 831	86 901	-9 930	-10
51. Apurahat taiteilijoille, kirjailijoille ja kääntäjille (arviomääräraha)	18 759	19 443	19 840	397	2
53. Valtionavustus tilakustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)	31 421	31 349	31 664	315	1
55. Digitaalisen kulttuuriperinnön saatavuus ja säilyttäminen (siirtomääräraha 3 v)	2 300	2 300	2 300	—	0
56. Valtionrahoitus kansallisten taidelaitosten toimintaan (siirtomääräraha 3 v)	68 246	68 432	69 368	936	1
72. Kansallisgallerian ja valtion taideteostoimikunnan kokoelmien kartuttaminen (siirtomääräraha 3 v)	1 683	1 683	1 683	—	0
75. Toimitilojen ja kiinteistövarallisuuden perusparannukset ja kunnossapito (siirtomääräraha 3 v)	3 449	3 249	3 249	—	0
95. Kulttuuriympäristön suojelusta aiheutuvat menot (arviomääräraha)	105	140	105	-35	-25
90. Liikuntatoimi	154 486	158 363	161 472	3 109	2
16. Ylimääräiset urheilijaeläkkeet (kiinteä määräraha)	—	—	459	459	0
20. Liikuntatoimen yhteiset menot (siirtomääräraha 2 v)	7 210	726	726	—	0
30. Valtionosuudet kunnille ja liikunnan koulutuskeskuksille (arviomääräraha)	36 504	42 227	44 246	2 019	5
50. Liikunnan ja urheilun edistäminen (siirtomääräraha 2 v)	56 312	115 410	116 041	631	1
(51.) Liikunnallisen elämäntavan ja liikuntaolosuhteiden edistäminen (siirtomääräraha 2 v)	54 460	—	—	—	0
91. Nuorisotyö	71 450	71 084	70 735	-349	0
20. Nuorisotyön yhteiset menot (siirtomääräraha 2 v)	712	712	712	—	0
30. Valtionosuudet kuntien nuorisotoimeen (arviomääräraha)	7 643	7 627	7 598	-29	0
50. Nuorisotyön edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	32 095	31 745	62 425	30 680	97
(51.) Nuorten työpajatoiminta, etsivä nuorisotyö sekä koulu- ja oppilaitosnuorisotyö (siirtomääräraha 3 v)	31 000	31 000	—	-31 000	-100
Yhteensä	8 581 521	8 997 052	9 106 845	109 793	1

Henkilötyövuosien kokonaismäärä

2 354

2 316

2 258

01. Hallinto, kirkollisasiat ja toimialan yhteiset menot

Selvitysosa: Sivistyshallinnon yhteisten palvelujen kehittämistä jatketaan ja hallinnon tuottavuutta parannetaan kehittämällä sivistyshallintoa jatkuvasti uudistuvana sekä yhdessä ja yhtenäisesti johdettuna ja toimivana kokonaisuutena. Toimenpiteisiin sisältyvät digitalisaation edistäminen sekä ohjauksen ja yhteisten palvelujen prosessien uudistaminen. Toimilla tavoitellaan sivistyshallinnon yhteistä strategista kokonaisnäkemystä, taloudellista kestävyyttä sekä toimialan avointa dialogia, uudistuvaa toimintaa ja jaettua tietoperustaa.

Hallituskaudella aikaisemmin päätettyjen ja kehyskaudelle 2027—2030 osoitettujen uusien tuottavuustoimien ja toimintamenosäästöjen edellyttämiä toimenpiteitä jatketaan. Toimintamenorahoituksen piirissä olevien toimintojen tuottavuutta vahvistetaan yhtenäistämällä prosesseja, tehostamalla resurssien joustavaa käyttöä ja liikkuvuutta sekä uudistamalla työnjakoa.

Momentteja 29.01.05—08 koskevat yhteiskunnallisen vaikuttavuuden ja toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet esitetään asianomaista toimintapolitiikkaa koskevan luvun yhteydessä.

01. Opetus- ja kulttuuriministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 22 113 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) ministeriön yhteydessä toimivista lautakunnista ja muista vastaavista toimielimistä aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) enintään 2 000 000 euroa kehittämishankkeista aiheutuvien menojen ja avustusten maksamiseen.

Selvitysosa: Opetus- ja kulttuuriministeriö johtaa koulutus-, tiede-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan palvelujen kehittämistä. Ministeriö vahvistaa toiminnallaan sivistystä sekä yhteiskunnan osaamisen ja luovuuden perustaa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön toiminnallista tuloksellisuutta koskevat tavoitteet:

1. Ministeriön strateginen toiminta on toimintaympäristön muutoksia ennakoivaa ja toimialaa ohjaavaa. Ministeriön päätöksenteon ja strategisen toiminnan perustana on tiedolla johtaminen.
2. Lainsäädäntöprosessi on selkeästi ja suunnitelmallisesti johdettu. Lainsäädännön valmistelu on laadukasta ja asiantuntevaa.
3. Toiminnan ja talouden suunnittelussa huomioidaan julkisen talouden reunaehdot ja muun yhteiskunnallisen kehityksen vaikutukset.
4. Ministeriön johtamista, toiminnan laatua ja riskienhallintaa kehitetään asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Edistetään pitkäjänteistä ja ennakoivaa henkilöstösuunnittelua sekä henkilöstön työhyvinvointia ja jatkuvaa oppimista.
5. Ministeriön hallinonalatason johtamista ja ohjausta vahvistetaan. Toimialan ohjaus edistää yhteiskunnallisen vaikuttavuuden ja toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteiden toteutumista sekä tuottavuuden kasvua.



6. Valmistellaan tulevaa hallituskautta varmistaen hallitusohjelman valmistelun ja sen toimeenpanon edellyttämät resurssit ja osaaminen.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2025 toteutuma	2026 varsinainen talousarvio	2027 esitys
Bruttomenot	23 322	23 284	22 313
Bruttotulot	480	200	200
Nettomenot	22 843	23 084	22 113
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	6 885		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	7 644		

Määrärahan käytöstä arvioidaan kulutusmenojen osuudeksi 20 913 000 euroa ja siirtomenojen osuudeksi 1 200 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Matkustuksen neuvonta ja tuki (siirto momentille 23.01.01)	-15
VN viestinnän tehtävien kokoaminen (siirto momentille 23.01.01)	-220
Palkkausten tarkistukset	652
Toimintameno säästö (Lisätoimet 2025, syksy)	-151
Toimintameno säästö (Lisätoimet 2025)	-430
Toimintameno säästö (Lisätoimet 2026, kevät)	-291
Tuottavuustoimenpiteet (HO 2023)	-444
Tuottavuusvähennys (Lisätoimet 2026, kevät)	-72
Yhteensä	-971

2027 talousarvio	22 113 000
2026 II lisätalousarvio	-5 000
2026 talousarvio	23 084 000
2025 tilinpäätös	23 601 000

02. Opetushallituksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 31 566 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) kansainvälisiin jäsenmaksuihin ja kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksuihin
- 2) enintään 170 000 euroa Euroopan solidaarisuusjoukot -ohjelman kansallisen rahoitusosuuden menoihin
- 3) enintään 620 000 euroa ruotsinkielisen ja muun vähälevikkisen oppimateriaalimyynnin liiketaloudellisten suoritteiden hintojen alentamiseen
- 4) EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen



5) kotoutumislain kokonaisuudistuksesta aiheutuviin menoihin

6) enintään 500 000 euroa koulutusvientiä edistävien hankkeiden valmisteluun ja markkinointiin sekä Education Finland -ohjelman toimeenpanoon liittyvien menojen ja avustusten maksamiseen

7) EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Opetushallitus toimii varhaiskasvatukseen, koulutukseen, jatkuvaan oppimiseen, kansainvälistymiseen, kotimaisiin kieliin, toimialan kehittämiseen, kansainvälistymiseen sekä tieto- ja palvelutoimintaan liittyvissä tehtävissä. Opetushallituksen tehtävänä myös koordinoida opiskelijavalintaan ja muihin toimialan kansallisiin tietojärjestelmiin liittyviä tehtäviä.

Tuotokset ja laadunhallinta

	2025 toteutuma	2026 arvio	2027 tavoite
Mittarit			
Liiketaloudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus (%)	105	>120	>120
Opetushallituksen palvelujen kokonaisasiakastyytyväisyys (asteikko 1—5)	3,73	>3,7	>3,7
Luottamus- ja maineindeksi kokonaisarvo	3,25	>3,36	>3,36
Asiakaspalveluratkaisun palvelutapahtumien asiakastyytyväisyys (NPS)	45	>35	>35
Julkaisut (painotettu kappalemäärä)	3 149	>3 000	>3 000
Kielineuvonta (vastauksia, kpl)	6 753	>5 300	>5 200
Verkkopalvelun kävijämäärä (1 000 hlöä)	6 401	>6 300	>6 400

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2025 toteutuma	2026 varsinainen talousarvio	2027 esitys
Bruttomenot	57 166	61 982	55 832
Bruttotulot	23 721	24 266	24 266
Nettomenot	33 445	37 716	31 566
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	10 143		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	8 134		

Maksullisen palvelutoiminnan kustannusvastaavuuslaskelma, julkisoikeudelliset suoritteet (1 000 euroa)

	2025 toteutuma	2026 varsinainen talousarvio	2027 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	5 372	5 945	6 000
Tuotot yhteensä	5 372	5 945	6 000
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	2 500	3 231	3 300



	2025 toteutuma	2026 varsinainen talousarvio	2027 esitys
— osuus yhteiskustannuksista	526	560	600
Kustannukset yhteensä	3 026	3 791	3 900
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	2 346	2 154	2 100
Kustannusvastaavuus, %	178	157	154

**Maksullisen palvelutoiminnan kustannusvastaavuuslaskelma, liiketaloudelliset suoritteet, vähälevikkinen op-
pimateriaalituotanto (1 000 euroa)**

	2025 toteutuma	2026 varsinainen talousarvio	2027 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot	1 166	1 000	1 000
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	1 363	1 620	1 700
— osuus yhteiskustannuksista	429	460	460
Kustannukset yhteensä	1 792	2 080	2 160
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-626	-1 080	-1 160
Kustannusvastaavuus, %	65	48	46
Hintatuki	620	620	620
Kustannusvastaavuus hintatuen jälkeen, %	100	78	75

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2025 toteutuma	2026 varsinainen talousarvio	2027 esitys
Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot			
— muilta valtion virastoilta saatava rahoitus	431	590	500
— EU:lta saatava rahoitus	6 726	6 640	6 700
— muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	3 744	5 067	5 500
Tuotot yhteensä	10 901	12 297	12 700
Hankkeiden kokonaiskustannukset	14 738	18 080	18 500
Omarahoitusosuus (tuotot - kustannukset)	-3 837	-5 783	-5 800
Omarahoitusosuus, %	26	32	31

Määrärahan käytöstä arvioidaan kulutusmenojen osuudeksi 31 266 000 euroa ja siirtomenojen osuudeksi 300 000 euroa.

**Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)**

Harrastamisen Suomen mallin yhteyspiste (siirto momentilta 29.01.30)	100
Kotoutumiskoulutukseen osallistumattomille maksuttomien YKI-tutkintojen järjestämisestä aiheutuvat pysyvät kustannukset (siirto momentilta 32.50.03) (BudjL)	10
Luku- ja kirjoitustaidon parantamista edistävät toimenpiteet (siirto momentilta 29.01.31)	50
Momenttirakenteen muutoksesta aiheutuvien siirtojen tarkentuminen (siirto momentille 29.01.31)	-250
Tuottavuustoimenpiteet (siirto momentille 29.01.31) (HO 2023)	400
Ulkomailla suoritettujen tutkintojen tunnustamisen järjestelmän kehittäminen	-1 000
Yleisten kielitutkintojen järjestelmän kehittäminen	-2 200
Palkkausten tarkistukset	696
Toimintamenoäästö (Lisätoimet 2025, syksy)	-212
Toimintamenoäästö (Lisätoimet 2025)	-1 258
Toimintamenoäästö (Lisätoimet 2026, kevät)	-410
Tuottavuustoimenpiteet (HO 2023)	-1 999
Tuottavuusvähennys (Lisätoimet 2026, kevät)	-77
Yhteensä	-6 150

2027 talousarvio	31 566 000
2026 II lisätalousarvio	50 000
2026 talousarvio	37 716 000
2025 tilinpäätös	31 436 000

03. Opetushallituksen yhteydessä toimivien viranomaisten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 12 267 000 euroa.

Käyttösuunnitelma (euroa)

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus	4 477 000
Ylioppilastutkintolautakunnan kanslia	7 790 000
Yhteensä	12 267 000

Selvitysosa: Kansallinen koulutuksen arviointikeskus toimii koulutuksen ja varhaiskasvatuksen ulkopuolista arviointia suorittavana riippumattomana asiantuntijaorganisaationa, joka tuottaa tietoa koulutuspoliittista päätöksentekoa ja koulutuksen ja varhaiskasvatuksen kehittämistä varten.

Ylioppilastutkintolautakunnan kanslia hoitaa ja kehittää ylioppilastutkinnon toimeenpanoa ja lautakunnan hallintoa.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2025 toteutuma	2026 varsinainen talousarvio	2027 esitys
Bruttomenot	15 016	15 902	15 400
Bruttotulot	3 223	3 133	3 133
Nettomenot	11 793	12 769	12 267

Siirtyvät erät



	2025 toteutuma	2026 varsinainen talousarvio	2027 esitys
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	1 971		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	2 149		

Maksullisen palvelutoiminnan kustannusvastaavuuslaskelma, julkisoikeudelliset suoritteet, YTL (1 000 euroa)

	2025 toteutuma	2026 varsinainen talousarvio	2027 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot	2 790	2 988	3 079
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	2 999	3 638	3 512
— osuus yhteiskustannuksista	306	371	358
Kustannukset yhteensä	3 305	4 009	3 870
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-514	-1 021	-791
Kustannusvastaavuus, %	84	75	80

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Palkkausten tarkistukset	93
Toimintamenosäästö (Lisätoimet 2025, syksy)	-68
Toimintamenosäästö (Lisätoimet 2026, kevät)	-130
Tuottavuustoimenpiteet (HO 2023)	-387
Tuottavuusvähennys (Lisätoimet 2026, kevät)	-10
Yhteensä	-502

2027 talousarvio	12 267 000
2026 talousarvio	12 769 000
2025 tilinpäätös	11 971 000

04. Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 21 310 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen tehtävien mukaisten siirtomenojen maksamiseen
- 2) enintään 10 000 000 euroa työn ohessa opiskelun pilotointi- ja kehittämishankkeesta aiheutuvien menojen ja avustusten maksamiseen.

Selvitysosa: Jatkuvan oppimisen palvelukeskuksen tehtävänä on tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelujen kehittäminen ja koordinointi, osaamis- ja työvoimatarpeen ennakointitiedon analysointi, työllisille ja työvoiman ulkopuoli-



sille suunnatun koulutuksen ja täydentävän koulutuksen järjestäminen sekä alueellisten ja muiden yhteistyöverkostojen tukeminen ja vaikuttavuuden edistäminen.

Työn ohessa opiskelun pilotointi- ja kehittämishankkeessa vahvistetaan työnantajien roolia työntekijöiden jatkuvassa oppimisessa ja kehitetään koulutuksen toteuttajien toimintaa. Tavoitteena on mahdollistaa jatkuva oppiminen siten, että työssä olevat voivat jatkaa työntekeä osaamisen kehittämisen aikana.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2025 toteutuma	2026 varsinainen talousarvio	2027 esitys
Bruttomenot	26 675	21 352	21 310
Bruttotulot	-	-	-
Nettomenot	26 675	21 352	21 310
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	27 880		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	21 379		

Määrärahan käytöstä arvioidaan kulutusmenojen osuudeksi 1 310 000 euroa ja siirtomenojen osuudeksi 20 000 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Työn ohessa opiskelun kehittäminen ja aikuiskoulutusten korvaavan järjestelmän toimeenpano (siirto momentilta 29.01.53)	45
Palkkausten tarkistukset	34
Toimintamenosäästö (Lisätoimet 2025, syksy)	-21
Toimintamenosäästö (Lisätoimet 2026, kevät)	-39
Tuottavuustoimenpiteet (HO 2023)	-57
Tuottavuusvähennys (Lisätoimet 2026, kevät)	-4
Yhteensä	-42

2027 talousarvio	21 310 000
2026 talousarvio	21 352 000
2025 tilinpäätös	20 174 000

05. Suomen Akatemian toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 12 218 000 euroa.

Selvitysosa: Suomen Akatemia on tieteen ja tutkimuksen asiantuntijaorganisaatio, joka rahoittaa korkealaatuisia tieteellistä tutkimusta, toimii asiantuntijana tiedepolitiikan kehittämisessä ja toimeenpanossa sekä vahvistaa tieteen ja tutkimustyön asemaa. Akatemia nostaa vertaisarvioidulla kilpailulla tutkimusrahoituksellaan tutkimuksen laatua ja vaikuttavuutta sekä tukee tieteen uudistumista. Suomen Akatemian yhteydessä toimii strategisen tutkimuksen neuvosto, jonka hallinnolliset palvelut tuottaa Akatemian hallintovirasto.

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

— Akatemia vahvistaa rahoituksellaan laaja-alaista ja laadukasta tieteellistä osaamis pohjaa ja kyvykkyyksiä, jotta Suomessa olisi TKI-tehtävissä tutkijakoulutettuja korkeatasoisia osaajia



— Kilpailukykyiset tutkijat, tutkimusympäristöt ja osaamiskeskittymät sekä korkeatasoiset tutkimusinfrastruktuurit uudistavat tiedettä ja yhteiskuntaa

— Akatemia tuottaa eri tahojen käyttöön avointa laadukasta tiedepoliittista dataa ja analyysejä sekä kehittää tutkimuksen ja tutkimustoiminnan vaikuttavuuden arviointitapoja.

Toiminnallinen tuloksellisuus

— Akatemia rahoittaa korkeatasoista tutkimusta pitkäjänteisesti ja laaja-alaisesti painottaen monivuotisia, tieteellisesti ja yhteiskunnallisesti vaikuttavia tutkimushankkeita

— Akatemia toimii laadukkaasti ja kustannustehokkaasti ottaen huomioon talouden reunaehdot.

Henkisten voimavarojen hallinta

— Suomen Akatemia kehittää ja johtaa työyhteisöään tavoitteena henkilöstön hyvä työkyky ja -hyvinvointi, asiantuntemus, vahva osaaminen ja sen kehittäminen. Akatemian strateginen henkilöstösuunnitelma vastaa tunnistettujen riskien hallintaan.

Tuloksellisuuden tunnuslukuja

	2024 toteutuma	2025 toteutuma	2026 tavoite	2027 tavoite
Yhteiskunnallinen vaikuttavuus				
Akatemian rahoitus osaamiskeskittymille ja tutkimusympäristöille (% osuus Akatemian valtuudesta)	24	24	>18	>18
Toiminnallinen tuloksellisuus				
Rahoitustoiminnan kustannukset myönnetystä rahoituksesta (%)	2,0	1,7	<3,5	<3,5
Akatemian rahoittamien tutkimushankkeiden mediaanikoko (1 000 euroa/rahoituspäätös konsortioittain)	555	600	-	>629
Henkisten voimavarojen hallinta				
Kokonaistyöttömyysindeksi (Valtion henkilöstötutkimus)	-	3,17	-	>3,19
Henkilötyövuodet	131,9	113,1	110	110

Suomen Akatemian tulostavoitteiden toteuttamiseen käytetään myös momenttien 29.40.51, 29.40.54 ja 29.40.66 määrärahoja.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2025 toteutuma	2026 varsinainen talousarvio	2027 esitys
Bruttomenot	12 740	12 567	12 598
Bruttotulot	397	380	380
Nettomenot	12 343	12 187	12 218
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	1 696		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	2 725		

**Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)**

Palkkausten tarkistukset	313
Tuottavuustoimenpiteet (HO 2023)	-247
Tuottavuusvähennys (Lisätoimet 2026, kevät)	-35
Yhteensä	31

2027 talousarvio	12 218 000
2026 I lisätalousarvio	239 000
2026 talousarvio	12 187 000
2025 tilinpäätös	13 372 000

06. Kansallisarkiston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 27 657 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) kansainväliseen yhteistyöhön liittyvien järjestöjen ja ohjelmien maksujen ja rahoitusosuuksien maksamiseen
- 2) EU:n hyväksymien hankkeiden menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Kansallisarkisto toimii kansalliseen kulttuuriperintöön kuuluvien asiakirjojen ja tietoaineistojen sekä kirjastoaineiston käytettävyyden turvaamiseen, digitaalisen arkistoinnin kehittämiseen, lukemisesteisten henkilöiden yhdenvertaisen lukemisen ja oppimisen edistämiseen sekä saavutettavan julkaisemisen edistämiseen liittyvissä tehtävissä.

Toiminnallinen tuloksellisuus

- Kansallisarkisto vahvistaa toimintansa laatua ja saavutettavuutta digitaalisilla toimintatavoilla
- Kansallisarkisto tehostaa prosessejaan.

Henkisten voimavarojen hallinta

- Kansallisarkisto kehittää ja johtaa työyhteisöään tavoitteena henkilöstön hyvinvointi, asiantuntijuus ja osaamisen jatkuva kehittäminen
- Johtaminen on ratkaisukeskeistä, ennakoivaa ja tietoon perustuvaa. Keskeistä on henkilöstön luottamuksen ja tuloksellisuuden vahvistaminen.

Tuloksellisuuden tunnuslukuja

	2024 toteutuma	2025 toteutuma	2026 arvio	2027 arvio
Yhteiskunnallinen vaikuttavuus				
Asiakkaiden käytössä olevan digitaalisen aineiston määrä suhteessa koko tietoaineistoon (%)	14,8	16,3	17,8	19,3
Digitaalisen aineiston kokonaismäärä (sivua/tiedostoa, milj. kpl)	252,6	306,6	390	432,5
Digitaalisen asioinnin osuus (%)	97,6	97,62	97,8	98,1
Julkisen hallinnon organisaatioiden määrä, jotka hyödyntävät arkistotietovarantoa valtionhallinnon toimijoiden ohella (lkm)	19	28	40	51



	2024 toteutuma	2025 toteutuma	2026 arvio	2027 arvio
Asiakkaita palvelujen piirissä (Celia, hlöt ja yhteisöt)	75 200	73 471	73 500	74 000
Tekstitunnistetun tietoaaineiston määrä suhteessa digitaaliseen käytettävissä olevasta tietoaaineistosta (%)	35,4	40,6	41,3	46
Toiminnallinen tuloksellisuus				
Verkkopalvelujen käyttö (KA, milj. käyntikertaa/v)	2,19	2,13	2,4	2,6
Kirjastopalvelua säännöllisesti käyttävien asiakkaiden osuus (Celia, %) (vähintään 1 laina/vuosi)	55,8	55,8	56	57
Käsitellyt tietopyynnot (KA, kpl)	21 202	21 720	23 000	23 000
Tietoaaineiston muutto digitaaliseen muotoon (kuvia, 1 000 kpl/vuosi)	42 174	44 363	420 000	420 000
Toimitettujen tilausten määrä (Vark, kpl/v)	19 201	8 007	9 000	7 000
Henkisten voimavarojen hallinta				
Työtyytyväisyysindeksi (Valtion henkilöstötutkimus)	3,5	-	3,7	3,7
Henkilötyövuodet	225	227	270	270

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2025 toteutuma	2026 varsinainen talousarvio	2027 esitys
Bruttomenot	26 515	31 903	31 496
Bruttotulot	3 328	2 866	3 839
Nettomenot	23 187	29 037	27 657
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	4 247		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	4 566		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kansalliskirjaston kehittämishankkeet (siirto momentilta 29.40.56)	1 000
Massadigitointihanke (v. 2026 rahoitus) (siirto momentille 28.70.01)	-1 276
Palkkausten tarkistukset	478
Toimintamenoäästö (Lisätoimet 2025, syksy)	-154
Toimintamenoäästö (Lisätoimet 2025)	-250
Toimintamenoäästö (Lisätoimet 2026, kevät)	-296
Tuottavuustoimenpiteet (HO 2023)	-829
Tuottavuusvähennys (Lisätoimet 2026, kevät)	-53
Yhteensä	-1 380

2027 talousarvio	27 657 000
2026 talousarvio	29 037 000
2025 tilinpäätös	23 506 000

07. Museoviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 23 089 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös perusparannushankkeista aiheutuviin menoihin.

Momentille nettoutettavia tuloja vastaavia menoja voidaan maksaa myös momentilta 29.80.20.

Selvitysosa: Museovirasto on kulttuuriperinnön ja kulttuuriympäristön viranomainen, asiantuntija ja tiedontuottaja. Museovirasto vastaa kulttuuriympäristön ja kulttuuriomaisuuden suojelusta, kulttuuriperintötiedon keräämisestä ja säilyttämisestä, museoalan ohjaamisesta ja kehittämisestä sekä kulttuuriperintöalan kansainvälisten sopimusten asiantuntijuudesta yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa. Museovirastoon kuuluva Suomen kansallismuseo vastaa kulttuurihistoriallisesta kansalliskokoelmasta sekä museo- ja nähtävyyshankkeiden palveluista, ohjelmistoista ja yleisötyöstä.

Museoviraston tehtävänä on huolehtia Unescon maailmanperintöluetteloon kuuluvan Suomenlinnan, sekä muiden viraston hallintaan kuuluvien alueiden hallinnosta, ylläpidosta, kehittämisestä ja esittelystä. Suomenlinnan maailmanperintökohde on merkittävä kansallisomaisuus, jota hoidetaan ja säilytetään kansallisten suojelutavoitteiden ja maailmanperintösopimuksen velvoittamalla tavalla. Suomenlinnan linnoituksen säilymisen, kävijähallinnan ja käytönhallinnan kestävästä tasapainosta huolehditaan.

Museoviraston tehtävänä yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden toteuttamisessa on:

- Huolehtia yhteiskunnallisena voimavarana toimivan monimuotoisen kansallisen kulttuuriperinnön säilymisestä
- Tarjota kansallisesti ja kansainvälisesti merkittäviä kulttuuriperintöpalveluja Suomen kansallismuseon museo- ja nähtävyyshankkeissa, Suomenlinnassa sekä digitaalisten kanavien ja asiantuntija- ja viranomaistyön kautta
- Huolehtia ja kertoa Suomenlinnan maailmanperintöarvoista ja kohteiden suojelusta ja vastuullisesta käytöstä
- Edistää kulttuurista kestävyttä ja kestävyysmurrosta yleisötyön, kulttuuriperinnön suojelun, kestävään ja vastuulliseen matkailuun liittyvien toimenpiteiden, omien sekä toimialan toimintatapojen kehittämisen ja sidosryhmätyön avulla
- Edistää osaavalla ja oikea-aikaisella korjausrakentamisella ja restauroinnilla kulttuurista ja ekologista kestävyttä sekä huolehtia Suomenlinnan maailmanperintökohteen säilymisestä hoito- ja käyttösuunnitelman mukaisella tavalla mahdollistamalla asuntojen, liikehuoneistojen ja koko linnoitusympäristön käyttö
- Osallistua aktiivisesti kansalliseen ja kansainväliseen yhteistyöhön kulttuuriperinnön merkityksen ja mahdollisuuksien tunnistamiseksi ja hyödyntämiseksi.

Opetus- ja kulttuuriministeriö asettaa Museovirastolle seuraavat toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet:

- Virasto kehittää palveluja, aineistoja ja infrastruktuuria saavutettaviksi, asiakaslähtöisiksi ja mahdollisimman digitaalisiksi
- Uudistunut Kansallismuseo avataan yleisölle vuonna 2027
- Museovirasto vahvistaa rooliaan kulttuuriperintöä ja kulttuuriperintötietoa koskevassa varautumisessa osana kokonaisturvallisuutta
- Virasto saattaa Suomenlinnan kunnostusta vaativat asuinhuoneistot käyttökuntoon taloudellisten reunaehtojen puitteissa.

Tulostavoitteiden toteuttamiseen käytetään myös momenttien 29.80.20 ja 29.80.75 määrärahoja.



Tuloksellisuuden tunnuslukuja

	2024 toteutuma	2025 toteutuma	2026 tavoite	2027 tavoite
Yhteiskunnallinen vaikuttavuus				
Suomenlinnan paikallistaloudellinen vaikutus (milj. euroa)	311	313	280	315
Tuotokset ja laadunhallinta				
Objektien katselumäärät Finna-palvelussa, kpl	1 738 974	1 771 403	1 750 000	1 750 000
Sähköisesti luetteloitujen objektien saatavuus Finna-palvelussa, kpl	421 441	447 961	500 000	550 000
Museoiden ja linnojen kokonaiskävijämäärä	531 859	542 509	564 000	814 000
Toiminnallinen tehokkuus				
Museo- ja linnakäynnin keskihinta, euroa	3,07	3,18	4,3	4,3
Museo- ja linnakäynnin keskitulo, euroa	4,85	4,70	4,5	4,7
Vuokra-asuntojen käyttöaste, %	88	91	95	90
Vuokratuotot (Suomenlinna), kasvu %	9,6	1	4	1
Henkisten voimavarojen hallinta				
Työtyytyväisyysindeksi (Tutka)	-	-	3,7	3
Henkilötyövuodet	358	325	378	376

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2025 toteutuma	2026 varsinainen talousarvio	2027 esitys
Bruttomenot	21 397	45 742	42 009
Bruttotulot	17 427	15 300	18 920
Nettomenot	3 970	30 442	23 089
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	4 787		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	5 689		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma, liiketaloudelliset suoritteet (1 000 euroa)

	2025 toteutuma	2026 varsinainen talousarvio	2027 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot	11 214	9 740	11 503
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	12 327	11 950	11 994
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-1 113	-2 210	-491
Kustannusvastaavuus, %	91	82	96

**Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)**

Määräaikaisen rahoituksen päätyminen (Kansallismuseon uudistamisen vaikutukset)	-680
Määräaikaisen rahoituksen päätyminen (Kansallismuseon uudistilojen varustaminen ja kalustaminen)	-5 400
Palkkausten tarkistukset	379
Toimintamenosäästö (Lisätoimet 2025, syksy)	-134
Toimintamenosäästö (Lisätoimet 2025)	-200
Toimintamenosäästö (Lisätoimet 2026, kevät)	-258
Tuottavuustoimenpiteet (HO 2023)	-1 018
Tuottavuusvähennys (Lisätoimet 2026, kevät)	-42
Yhteensä	-7 353

2027 talousarvio	23 089 000
2026 talousarvio	30 442 000
2025 tilinpäätös	4 872 000

08. Taide- ja kulttuuriviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 13 244 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) enintään 260 000 euroa esitystoiminnan ja muun maksullisen palvelutoiminnan hintatukeen
- 2) EU-rahoitteisten hankkeiden omarahoitusosuutena ja sitä koskevien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Taide- ja kulttuurivirasto toimii taiteen ja kulttuurin, mediakasvatuksen ja turvallisen mediaympäristön edistämiseen sekä audiovisuaalisen kulttuurin arkistointiin ja tuntemuksen edistämiseen liittyvissä tehtävissä.

Taide- ja kulttuurivirasto edistää taidetta ja kulttuuria sekä niiden asemaa ja merkitystä yhteiskunnassa sekä luo edellytyksiä taiteen tekemiselle ja taiteilijoiden työskentelylle. Taide- ja kulttuurivirasto edistää mediakasvatusta ja medialukutaitoa, lapsille turvallista mediaympäristöä, säilyttää elokuvaan sekä radio- ja televisio-ohjelmiin liittyviä aineistoja ja edistää niiden tutkimusta ja muuta käyttöä sekä edistää audiovisuaalisen kulttuurin tuntemusta.

Viraston yhteydessä toimiva taide- ja kulttuurineuvosto päättää vertaisarviointiin perustuvista taiteilijoiden ja työryhmien apurahoista ja taidepalkinnoista sekä tekee esityksen taiteen akateemikkojen nimittämisestä. Lisäksi viraston yhteydessä toimii kirjailijoiden ja kääntäjien apurahalautakunta, kuvataiteen apurahalautakunta ja esittävän taiteen valtionosuuslautakunta sekä kuvaohjelmalautakunta.

Taide- ja kulttuuriviraston tehtävä yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden toteuttamisessa on:

- Rakentaa moniarvoista, kestävä ja demokraattista yhteiskuntaa taiteen ja kulttuurin avulla
- Luoda edellytyksiä taide- ja kulttuurialan ammattilaisten ja yhteisöjen työlle valtakunnallisesti
- Säilyttää toimialansa kulttuuriperintöä ja lisätä sen tunnettuutta, saatavuutta ja käytettävyyttä kaikille kansalaisille yhdenvertaisesti
- Edistää kriittistä medialukutaitoa ja mediakasvatusta sekä lapsille turvallista mediaympäristöä
- Vahvistaa demokratiakehitystä ja kansallista resilienssiä informaatiovaikuttamista vastaan.

Opetus- ja kulttuuriministeriö asettaa Taide- ja kulttuurivirastolle seuraavat toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet:



- Virasto edistää taidetta, kulttuuria ja luovia aloja laadittujen toimintastrategioiden pohjalta valtakunnallisesti ja alueellisesti
- Virasto kehittää laadittavan kokoelmasuunnitelman linjausten mukaisesti analogisten ja digitaalisten elokuva-, radio- ja tv-arkistoinaistojen sekä muiden kulttuuriperintöaineistojen hallintaa ja saatavuutta
- Virasto edistää mediakasvatusta ja vahvistaa kriittistä medialukutaitoa osana kokonaisturvallisuutta ja yhteiskunnan turvallisuusstrategiaa mediakasvatuksen keinoin.

Tuloksellisuuden tunnuslukuja

	2024 toteutuma	2025 toteutuma	2026 tavoite	2027 tavoite
Tuotokset ja laadunhallinta				
Valtionavustus- ja apurahahakemukset	16 010	13 613	12 000	12 000
Vuoden aikana Elonet-suoratoistopalveluun lisätyt pitkät elokuvat	20	14	35	20
Maksullisten elokuvanäytösten katsojamäärä	38 114	33 175	38 000	34 000
Kuvaohjelmien tarjonnan valvontatapahtumat	70	89	54	60
Toiminnallinen tehokkuus				
Apuraha-/avustushakemuksen käsittelyaika (keskimäärin viikkoa)	14	13,8	13	13
Radio- ja TV-arkiston (RTVA) kustannukset/tallennetut ja arkistoidut teratavut, euroa/teratavu	1 727	1 739	1 157	1 500
Luokittelijoiden valvonnan kustannukset, euroa/ohjelma	288	166	400	300
Henkisten voimavarojen hallinta				
Henkilötyövuodet	140	128,8	149	130
Työtyytyväisyysindeksi (Tutka)	-	-	3,25	3

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2025 toteutuma	2026 varsinainen talousarvio	2027 esitys
Bruttomenot	5 223	14 681	14 076
Bruttotulot	1 375	822	832
Nettomenot	3 848	13 859	13 244
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	2 142		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	2 815		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Nuoriso- ja jengirikollisuuden vastaisen ohjelman toimeenpano (siirto momentille 26.10.01)	-100
Nuoriso- ja jengirikollisuuden vastaisen ohjelman toimeenpano (siirto momentilta 26.10.01)	100
Palkkausten tarkistukset	243
Toimintamenoäästö (Lisätoimet 2025, syksy)	-77
Toimintamenoäästö (Lisätoimet 2025)	-100



Toimintamenosäästö (Lisätoimet 2026, kevät)	-148
Tuottavuustoimenpiteet (HO 2023)	-506
Tuottavuusvähennys (Lisätoimet 2026, kevät)	-27
Yhteensä	-615

2027 talousarvio	13 244 000
2026 talousarvio	13 859 000
2025 tilinpäätös	4 521 000

21. Kansainvälinen yhteistyö (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 2 516 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) kansainvälisten järjestöjen toimintaan ja pohjoismaiseen yhteistyöhön osallistumisesta sekä kulttuurisopimusten ja vaihto-ohjelmien toimeenpanosta aiheutuviin menoihin
- 2) ulkomaille suuntautuvan kulttuuri- ja sivistystoiminnan palkkaus- ja ohjelmamenoihin tarkoitettujen avustusten ja apurahojen maksamiseen
- 3) enintään kahta henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen määräaikaisiin tehtäviin.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Fulbright-stipendivaihtotoiminta	319 000
Muut kansainväliset hankkeet	2 197 000
Yhteensä	2 516 000

Määrärahalla rahoitetaan opetus- ja kulttuuriministeriön toimialan monenkeskiseen ja kahdenväliseen kansainväliseen yhteistyöhön, ulkosuomalaistoimintaan sekä sukukansayhteistyöhön liittyviä hankkeita.

Määrärahan käytöstä arvioidaan kulutusmenojen osuudeksi 2 063 000 euroa ja siirtomenojen osuudeksi 453 000 euroa.

2027 talousarvio	2 516 000
2026 talousarvio	2 516 000
2025 tilinpäätös	2 496 000

29. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 44 232 000 euroa.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	1 280
Yhteensä	1 280

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.



2027 talousarvio	44 232 000
2026 talousarvio	42 952 000
2025 tilinpäätös	41 790 496

30. Lasten ja nuorten harrastustoiminta (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 19 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) nuorisolaissa (1285/2016) tarkoitettuun nuorten harrastustoiminnan järjestämisestä ja kehittämisestä aiheutuvien menojen ja avustusten maksamiseen

2) enintään yhtä henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Kohdassa 2) tarkoitettujen henkilöiden osalta työnantajalle maksetut sairausvakuutuksen mukaiset etuudet otetaan nettobudjetoitaessa tuloina huomioon.

Selvitysosa: Määrärahalla tuetaan lasten ja nuorten toiveisiin vastaavaa harrastustoimintaa paikallis- ja aluetasolla sekä lasten ja nuorten harrastamisen sekä perheiden hyvinvoinnin yhteensovittamista siten, että harrastustoiminta toteutetaan ennen tai jälkeen koulupäivän.

Harrastamisen Suomen mallin mukainen nuorten harrastustoiminta edistää koulujen ja harrastustoimijoiden monialaista yhteistyötä. Mahdollistamalla jokaiselle mieluinen maksuton harrastusmahdollisuus edistetään lasten ja nuorten hyvinvointia, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Harrastustoiminnan laajuutta kuvaavat tiedot¹⁾

	Lukuvuosi 2024 —2025 (toteutuma)	Lukuvuosi 2025— 2026 (suunnitelma)	Lukuvuosi 2026— 2027 (suunnitelma)
Avustusta saaneiden kuntien määrä	258	260	275
Avustuksella tuettujen harrastusryhmien määrä	8 403	10 652	10 821
Koulujen määrä, joissa on avustuksella tuettuja harrastusryhmiä	2 017	1 972	1 967

¹⁾ Valtionavustusten tietojärjestelmä (VaDi).

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi 19 150 000 euroa ja kulutusmenojen osuudeksi 150 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Harrastamisen Suomen mallin yhteyspiste (siirto momentille 29.01.02)	-100
Yhteensä	-100

2027 talousarvio	19 300 000
2026 talousarvio	19 400 000
2025 tilinpäätös	19 400 000

31. Eräät Opetushallituksen menot ja avustukset (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 28 014 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) avustusten maksamiseen vähälevikkisen oppimateriaalin tuottamiseen
- 2) luku- ja kirjoitustaidon parantamista edistävistä toimenpiteistä aiheutuvien menojen ja avustusten maksamiseen
- 3) tekijänoikeuslakiin (404/1961) perustuvien kopiointi- ja muiden käyttöoikeuskorvausten sekä kopiointia, tallennusta ja käyttöoikeuksia (ml. elokuvat) koskevan tiedotus- ja selvitystoiminnan menojen maksamiseen
- 4) suomalaisen koulutuksen tunnettuuden ja yhteistyön edistämiseen tarkoitettujen menojen ja avustusten maksamiseen
- 5) opiskelija-, harjoittelija-, opettaja-, nuoriso- ja asiantuntijavaihtoon sekä virkamiesvaihtoon myönnettäviin stipendeihin, apurahoihin ja avustuksiin
- 6) EU:n ja Pohjoismaiden ministerineuvoston rahoittamien hankkeiden ja ohjelmien sekä Luova Eurooppa -ohjelman kansallisen rahoituksen maksamiseen
- 7) avustusten maksamiseen kodin ja koulun yhteistyöstä huolehtiville järjestöille, Kehittämiskeskus Opinkirjo ry:lle, koulun vapaan harrastustoiminnan tukemiseen, Suomen lasten ja nuorten kuvataidekoulujen liitto ry:lle, Kouvolaan seudun kristillinen kasvatus ry:lle, KRASE ry:lle, Ympäristökasvatusjärjestö FEE Suomi ry:lle, Kesälukioseura ry:lle, Suomi-koulujen Tuki ry:lle, Karjalan Liitto ry:lle, Sofia-opiston kannatusyhdistys ry:lle sekä Kriittiselle korkeakoululle ja Suomi-koulujen toimintaan ja kehittämiseen sekä ulkosuomalaisen lasten Etäkoulu Kulkurin/ Distansskolan Nomadin toimintaan sekä vaihto-oppilasjärjestöjen ja lukiolaisten tiedeolympiatoiminnan tukemiseen
- 8) avustusten maksamiseen Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry:lle, Marttaliitto ry:lle ja Käsi- ja taideteollisuusliitto TAITO ry:lle ja niiden edelleen jaettavaksi piiri- tai jäsenjärjestöilleen, Finlands svenska Marthaförbund rf:lle ja Sami Duodji ry:lle
- 9) enintään neljää henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Kansainväliseen toimintaan myönnettävät avustukset ja apurahat budjetoidaan maksupäätösperusteisina.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Avustukset oppimateriaalien tuottamiseen

Avustukset vähälevikkisen ruotsinkielisen oppimateriaalin tuottamiseen	580 000
Avustukset kehitysvammaisille tarkoitetun oppimateriaalin tuottamiseen	315 000
Avustus saamelaiskäräjille saamenkielisen oppimateriaalin tuottamiseen	600 000
Suomenruotsalaisen viittomakielen oppimateriaalin tuottaminen	150 000

Kansalliset kansainväliset avustukset ja apurahat

EU:n ja Pohjoismaiden ministerineuvoston rahoittamien hankkeiden ja ohjelmien kansallinen rahoitus, monenkeskinen ja kahdenvälinen yhteistyö, korkeakoulutus	1 272 000
Luova Eurooppa -ohjelman kansallinen vastinrahoitus	201 000



Määräraha budjetoidaan myöntöpäätösperusteisesti lukuun ottamatta suoriteperusteisesti budjetoitavaa valtion virastoille ja laitoksille myönnettävää rahoitusta.



Selvitysosa: Määrärahaa käytetään Erasmus+ ja Euroopan solidaarisuusjoukot -ohjelmien ja Pohjoismaiden ministerineuvoston rahoittamien Nordplus-ohjelman avustuksiin, apurahoihin ja menoihin.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Avustukset kansainvälistymistä edistäviin ohjelmiin

Erasmus+	73 560 000
Euroopan solidaarisuusjoukot	2 500 000
Team Europe -aloitteet	3 000 000
Nordplus	6 300 000
Transatlantic Classroom Program	50 000
Yhteensä	85 410 000

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi 85 260 000 euroa ja kulutusmenojen osuudeksi 150 000 euroa.

Ohjelmien tulot on budjetoitu momentille 12.29.50.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Erasmus+ -avustusbudjetin tarkentuminen	60
Euroopan solidaarisuusjoukot -avustusbudjetin tarkentuminen	-155
Team Europe -aloitteet	3 000
Yhteensä	2 905

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2027 talousarvio	85 410 000
2026 talousarvio	82 505 000

50. Eräät avustukset (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 1 547 000 euroa.

Käyttösuunnitelma (euroa)

1.	Svenska Finlands folkting -nimisestä järjestöstä annetun lain (1331/2003) mukainen valtionavustus	773 000
2.	Paasikivi-Seura	10 000
3.	Tammenlehvän perinneliitto	63 000
4.	Ruotsinkielisen viittomakielen elvytysohjelma	131 000
5.	Vähemmistökielisen sanomalehdistön tuki	500 000
6.	Opetus-, kasvatus- ja koulutusalojen säätiö (OKKA)	60 000
7.	UKK-Seura	10 000
Yhteensä		1 547 000

Selvitysosa:

**Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)**

Kertaluonteisten erien poisto	-170
Yhteensä	-170
2027 talousarvio	1 547 000
2026 talousarvio	1 717 000
2025 tilinpäätös	1 682 000

51. Avustukset uskonnolliseen toimintaan (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 2 971 000 euroa.

Käyttösuunnitelma (euroa)

1.	Avustus ortodoksiselle kirkolle (L 985/2006, 119 §)	2 201 000
2.	Avustukset Suomen Merimieskirkolle	134 000
3.	Avustukset eräiden siirtoväen sankarihautojen hoitoon ja luovutetun alueen hautausmaiden kunnostamiseen	32 000
4.	Avustus rekisteröidyille uskonnollisille yhdyskunnille	524 000
5.	Avustus uskontojen vuoropuhelun edistämiseen	80 000
Yhteensä		2 971 000

Selvitysosa:**Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)**

Indeksitarkistus (0,4 %)	9
Kertaluonteisten erien poisto	-255
Yhteensä	-246
2027 talousarvio	2 971 000
2026 talousarvio	3 217 000
2025 tilinpäätös	3 442 000

52. Valtion rahoitus evankelis-luterilaisen kirkon yhteiskunnallisiin tehtäviin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 96 034 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtion rahoituksesta evankelis-luterilaiselle kirkolle eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin annetun lain (430/2015) mukaiseen rahoitukseen.

Selvitysosa: Evankelis-luterilaisen kirkon yhteiskunnallisten tehtävien rahoituksen perusteena ovat hautaus-toimen, väestökirjanpitoon ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten ja irtaimiston ylläpitoon liittyvät laissa säädetty tehtävät.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Indeksitarkistus (0,4 %)	383
Yhteensä	383



2027 talousarvio	96 034 000
2026 talousarvio	95 651 000
2025 tilinpäätös	105 030 000

53. Jatkuvan oppimisen ja osaamisen kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 2 817 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) työikäisten osaamisen kehittämisestä ja kokeiluista aiheutuvien menojen ja avustusten maksamiseen
- 2) enintään seitsemää henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen määräaikaisiin tehtäviin.

Selvitysosa: Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi 900 000 euroa ja kulutusmenojen osuudeksi 1 917 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Työn ohessa opiskelun kehittäminen ja aikuiskoulutusten korvaavan järjestelmän toimeenpano (siirto momentille 29.01.04)	-45
Yhteensä	-45

2027 talousarvio	2 817 000
2026 talousarvio	2 862 000
2025 tilinpäätös	15 848 000

66. Rahoitusosuudet kansainvälisille järjestöille (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 2 196 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Unescon ja muiden hallitustenvälisten monenkeskisen sivistyksellisen yhteistyön järjestöjen ja ohjelmien jäsenmaksujen ja rahoitusosuuksien maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Unescon jäsenmaksu	1 409 000
Suomen maksuosuus Euroopan nuorisosäätiöön	38 000
Suomen maksuosuus WIPOlle	110 000
Suomen maksuosuus ICCROMille	20 000
Maailman kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelua koskevasta sopimuksesta aiheutuvat menot	14 000
OECD/CERI jäsenmaksu	45 000
Suomen maksuosuus Euroopan neuvoston EURIMAGES-rahastoon	325 000
Suomen maksuosuus Euroopan audiovisuaaliselle observatoriolle	22 000
Suomen maksuosuus WADAlle	95 000
OECD/INES jäsenmaksu	32 000
Suomen maksuosuus kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden suojelemista ja edistämistä koskevasta Unescon yleissopimuksesta	5 000
Suomen maksuosuus urheilun dopinginvastaisesta Unescon yleissopimuksesta	20 000

Suomen maksuosuus aineettoman kulttuuriperinnön suojelua koskevasta Unescon yleissopimuksesta	15 000
Suomen maksuosuus Euroopan neuvoston kulttuurireittejä koskevasta laajennetusta osittaissopimuksesta	7 000
Suomen maksuosuus Pohjoisen ulottuvuuden kulttuurikumppanuudesta	20 000
Suomen maksuosuus Euroopan neuvoston urheilua koskevasta laajennetusta osittaissopimuksesta	19 000
Yhteensä	2 196 000
2027 talousarvio	2 196 000
2026 talousarvio	2 196 000
2025 tilinpäätös	2 169 233

10. Varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus ja vapaa sivistystyö

Selvitysosa: Opetus- ja kulttuuriministeriön yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet varhaiskasvatukselle, esi- ja perusopetukselle ja vapaalle sivistystyölle ovat:

- Opetuksen ja varhaiskasvatuksen laatu ja tasa-arvo vahvistuvat, oppimistulokset parantuvat ja varhaiskasvatuksen osallistumisaste nousee
- Varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen ja vapaan sivistystyön perusta säilyy vahvana ja toimintakykyisenä
- Toimintakulttuuri ja oppimisympäristöt modernisoituvat ja monipuolistuvat.

Yhteiskunnallista vaikuttavuutta mitataan kansallisilla ja kansainvälisillä tutkimus- ja arviointihankkeilla.

Opetuksen ja varhaiskasvatuksen laatu ja tasa-arvo vahvistuvat, oppimistulokset parantuvat ja varhaiskasvatuksen osallistumisaste nousee

Varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen ja vapaan sivistystyön tavoitteena on taata sivistykselliset perusoikeudet jokaiselle sekä edistää hyvinvointia, oppimista ja kasvua. Lähtökohtana on tutkittuun tietoon ja vahvaan pedagogiikkaan perustuva kokonaisvaltainen näkemys oppijan kehityksestä, oppimisesta ja kasvusta. Varhaiskasvatusta ja esi- ja perusopetusta kehitetään lasten ja nuorten oppimista ja hyvinvointia edistävänä turvaamalla ammattitaitoinen ja laadukas opetus, ohjaus- ja tukitoimet sekä turvallinen oppimisympäristö sekä vahvistamalla koulutuksellista tasa-arvoa.

Toiminnalliset tavoitteet

- Varhaiskasvatusta toteutetaan laadukkaasti siten, että lasten kehitystä ja oppimista sekä heidän hyvinvointiaan edistetään kokonaisvaltaisesti
- Esi- ja perusopetus toteutetaan tasa-arvoisesti, laadukkaasti ja tuloksellisesti siten, että oppilaat saavuttavat jatko-opintojen edellyttämät valmiudet ja saavat opinnoissa ja koulunkäynnissä tarvitsemansa tuen
- Jatketaan esi- ja perusopetuksen oppimisen ja koulunkäynnin tuen uudistuksen tavoitteiden toteutumisen seurantaa ja toimeenpanon tukea
- Edistetään varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta kohdentamalla tasa-arvorahoitusta niille päiväkodeille ja kouluille, jotka sijaitsevat sosioekonomisesti huono-osaisemmillä alueilla
- Käynnistetään toimenpiteitä perusopetuksen vahvistamiseksi sekä oppilaiden oppimisedellytysten ja hyvinvoinnin parantamiseksi huomioiden perusopetuksen oppimistuloskehitystä tarkastelleen työryhmän esitykset
- Edistetään perusopetuksen järjestämisen uudistettujen laatutavoitteiden käyttöönottoa ja niiden seurantaa

- Edistetään oppijoiden hyvinvointia, turvallisuutta ja yhteisöllisyyttä ja jatketaan toimia koulukiusaamisen ja pois-saolojen vähentämiseksi
- Edistetään lasten tunnetaitojen ja osallisuuden vahvistamista varhaiskasvatuksessa ja esi- ja perusopetuksessa
- Tuetaan vapaan sivistystyön oppilaitoksia kotoutumispalvelu-uudistuksen toimeenpanossa
- Jatketaan perusopetukseen valmistavan opetuksen lisäopetuksen ja suomi ja ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärien kehitystoimien seuranta ja toimeenpanon tukea.

Oppimistulokset ovat heikentyneet Suomessa lähes koko 2000-luvun ajan OECD:n PISA-tutkimusten mukaan. Tavoitteena on kääntää pitkäkestoinen oppimistulosten heikkeneminen takaisin nousuun ja saavuttaa vuosituhaten alun taso PISA-tutkimuksen kaikissa ydinalueissa.

Oppilaan kotitaustan vaikutus oppimistuloksiin on lisääntynyt ja oppilaiden väliset osaamiserot ovat kasvaneet. Tavoitteena on oppilaan sosioekonomisen taustan vaikutuksen vähentäminen oppimistuloksiin sekä sosioekonomisten erojen kaventaminen sekä oppilaiden välisten osaamiserojen kaventuminen ja tasa-arvoisten oppimistulosten edistäminen.

Toisen Kansainvälisen aikuisten taitotutkimuksen (PIAAC II:n) tulokset osoittivat, että Suomessa on 410 000—480 000 16—65-vuotiaasta työkäistä, joilla on yhteiskuntaan osallistumisen kannalta puutteelliset perustaidot. Vapaan sivistystyön tavoitteena on turvata aikuisille mahdollisuus hankkia ja päivittää työelämässä ja arjessa tarvittavia perustaitoja.

Varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen ja vapaan sivistystyön perusta säilyy vahvana ja toimintakykyisenä

Tavoitteena on toimintakyvyn, saavutettavuuden ja toiminnan vaikuttavuuden turvaaminen. Tämä edellyttää strategista ohjauksen kehittämistä.

Toiminnalliset tavoitteet

- Toimialan yleisiä suunnittelu-, ohjaus- ja valvontatehtäviä vahvistetaan kehittämällä varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen sekä vapaan sivistystyön tietojohdantamista. Varhaiskasvatuksen raportointia kehitetään tietovarannon tietojen pohjalta. Kehitetään varhaiskasvatuksen laadunarviointijärjestelmää. Toteutetaan esi- ja perusopetuksen oppimistulosten arviointijärjestelmä, jolla vahvistetaan perusopetuksen arvioinnin tietopohjaa
- Edistetään varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen sekä vapaan sivistystyön tietopohjaa, tutkimusta ja tutkimusperustaista päätöksentekoa
- Toteutetaan laatuun, laadun arviointiin sekä väestökehitykseen liittyvää tietotuotantoa ja toimialan strategiseen kehittämiseen liittyviä toimia sekä toteutetaan selvitys- ja tutkimustyötä.

Toimintakulttuuri ja oppimisympäristöt modernisoituvat ja monipuolistuvat

Tavoitteena on uudistaa varhaiskasvatuksen, koulujen ja oppilaitosten opiskeluympäristöjä ja toimintakulttuuria niin, että esi- ja perusopetus, varhaiskasvatus ja vapaa sivistystyö vastaavat tulevaisuuden haasteisiin.

Toiminnalliset tavoitteet

- Toteutetaan laajapohjainen perusopetuksen tulevaisuustyö, jossa tavoitteena on luoda kansallinen visio tulevaisuuden perusopetuksesta
- Toteutetaan varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen sekä vapaan sivistystyön digitalisaation viitekehys, jota edistävät digitaaliset ratkaisut ja arviointikäytänteet edistävät digitalisaation ohjausta ja vaikuttavuutta sekä hallinnon alan ennakointikykyä
- Kehitetään varhaiskasvatus- ja koulutustoimijoiden digitaalisia palveluja ja oppimateriaaleja sekä niiden yhteen-toimivuutta, parannetaan oppijoiden medialukutaitoa ja tieto- ja viestintäteknologista osaamista sekä vahvistetaan kansalaisten digitaalista sivistystä



- Edistetään kestäväen kehityksen tavoitteiden toimeenpanoa sekä demokratiakasvatusta osana koulujen ja oppilaitosten toimintakulttuuria
- Jatketaan vapaan sivistystyön tulevaisuustyön valmistelua kansallisen vision pohjalta.

Lapsi- ja oppilasmäärät vuosina 2024—2027

	2024 toteutuma	2025 toteutuma	2026 arvio	2027 arvio
Varhaiskasvatus ¹⁾	234 249	228 500	228 000	226 500
Esiopetus ²⁾	49 144	47 276	48 400	51 500
Perusopetus, vuosiluokat 1—9 ²⁾	542 630	533 078	520 350	509 500
Aikuisten perusopetus	5 424	5 921	5 200	5 200
Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus ³⁾	509	354	350	350
Esi- ja perusopetuksen vaikeimmin kehitysvammaiset oppilaat	1 946	1 983	1 940	1 920
Esi- ja perusopetuksen muut vammaisoppilaat	9 623	9 358	9 170	9 050
Maahanmuuttajien valmistava opetus	7 175	6 349	6 000	6 000
Joustavan perusopetuksen oppilaat (enintään)	1 974	2 008	1 970	1 970
Vapaa sivistystyö ⁴⁾	824 210	824 000	823 000	820 000

¹⁾ Vuoden 2025 määrä on arvio. Arvioissa varhaiskasvatusasteen oletetaan pysyvän vuoden 2024 tasolla.

²⁾ Esi- ja perusopetuksen toteutumat ovat toteutumavuoden syksyn 20.9. toteumatietoja (kunnat, kuntayhtymät, valtio, yliopistot, yksityiset opetuksen järjestäjät).

³⁾ Opiskelijamäärissä on otettu huomioon vain perusopetuksen rahoitusjärjestelmän kautta rahoitettava tutkintokoulutukseen valmentava koulutus.

⁴⁾ Nettolukumäärä kalenterivuodelta. Luku ei sisällä liikunnan koulutuskeskusten opiskelijoita. Vuoden 2025 määrä on arvio.

Valtionavustusten tavoitteena on tukea varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen ja vapaan sivistystyön strategisten tavoitteiden toteutumista. Avustuksilla vahvistetaan varhaiskasvatuksen ja esi- ja perusopetuksen laatua, tasoitetaan oppimiserot ja vähennetään yhteiskunnallisen eriarvoistumiskehityksen vaikutuksia koulutukselliseen tasa-arvoon.

01. Valtion yleissivistävän koulutuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 45 148 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) Eurooppa-koulujen opettajien ja hallintohenkilökunnan palkkausmenojen ja muiden menojen maksamiseen
- 2) valtion yleissivistävien oppilaitosten kansainvälistämiseen, maahanmuuttajien täydentävään opetukseen, oppimis- ja ohjauskeskus Valterin palvelu- ja kehittämiskeskustoimintaan sekä oppimisympäristöjen kehittämiseen ja monipuolistamiseen
- 3) Helsingin eurooppalaisen koulun toiminnasta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 4) EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Suomalais-venäläinen koulu ja Helsingin ranskalais-suomalainen koulu toimivat esi- ja perusopetuksen sekä lukiokoulutuksen oppilaitoksina. Koulut kehittävät kulttuuriyhteyksien ja verkottumisen kautta koulujen kielten- ja kulttuuriopetusta. Valtakunnallinen oppimis- ja ohjauskeskus Valteri tukee lähikouluperiaatteen toteutu-



mista ja edistää yhdessä kotikunnan kanssa tuen tarpeessa olevan koulunkäyntiä monialaisella asiantuntijuudella. Helsingin eurooppalaisen koulun tehtävänä on tarjota Eurooppa-koulujen opetussuunnitelmiin perustuvaa opetusta.

Oppilasmäärät

	2025 toteutuma	2026 arvio	2027 tavoite
Helsingin ranskalais-suomalainen koulu	799	807	811
Suomalais-venäläinen koulu	729	720	725
Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri	310	286	286
Eurooppa-koulut (suomalaiset oppilaat)	365	380	380
Koulukotien perusopetus	84	99	99
Helsingin eurooppalainen koulu	308	320	325
Yhteensä	2 595	2 612	2 626

Oppimis- ja ohjauskeskus Valterin ohjaustoiminnan tunnusluvut

	2025 toteutuma	2026 arvio	2027 tavoite
Ohjaustoiminta kentällä			
— ohjauskäyntejä	639	900	900
— ohjauspalveluja käyttäneiden kuntien määrä	196	225	225
Tilapäinen opetus ja kuntoutus			
— tukijaksopäivät	2 305	3 300	3 300
— tukijaksojen oppilaat	482	600	600

Henkilötyövuodet

	2025 toteutuma	2026 arvio	2027 tavoite
Helsingin ranskalais-suomalainen koulu	75,5	76	76
Suomalais-venäläinen koulu	76,6	78	78
Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri	447,3	431,3	420,4
Eurooppa-koulut	26	28	28
Helsingin eurooppalainen koulu	65,3	64	64
Yhteensä	690,7	667,3	666,4
Työtyytyväisyys (1—5)	4,0	4,0	4,0

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Kielikoulut	6 928 000
Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri	29 363 000
Koulukotien perusopetus	3 005 000
Eurooppa-koulut	2 330 000
Helsingin eurooppalainen koulu	3 522 000
Yhteensä	45 148 000

**Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)**

	2025 toteutuma	2026 varsinainen talousarvio	2027 esitys
Bruttomenot	67 517	69 791	70 519
Bruttotulot	26 597	25 780	25 371
Nettomenot	40 920	44 011	45 148
Siirtyneet erät			
— edelliseltä vuodelta siirtyneet	5 723		
— seuraavalle vuodelle siirtyneet	8 864		

Kuntien rahoitusosuus valtion yleissivistävän lukiokoulutuksen kustannuksiin, 1 797 000 euroa, on otettu huomioon momentin 29.20.35 mitoituksessa.

Valteri-koulun julkisoikeudellisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2025 toteutuma	2026 varsinainen talousarvio	2027 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot	851	1 087	1 119
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	1 515	2 074	2 137
— osuus yhteiskustannuksista	1 114	1 491	1 535
Kustannukset yhteensä	2 629	3 565	3 672
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-1 778	-2 478	-2 553
Kustannusvastaavuus, %	32	30	30

Valteri-koulun kunnille tarjoaman julkisoikeudellisen palvelun subventio on 70 prosenttia vuonna 2027.

Helsingin eurooppalaisen koulun julkisoikeudellisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2025 toteutuma	2026 varsinainen talousarvio	2027 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot	946	918	928
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	2 095	2 077	2 102
— osuus yhteiskustannuksista	1 583	1 580	1 550
Kustannukset yhteensä	3 678	3 657	3 652
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-2 732	-2 739	-2 724
Kustannusvastaavuus, %	26	25	25

**Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)**

Koulukotien järjestämän TUVA-koulutuksen kustannukset	660
Oppimisen tuen uudistus (siirto momentille 29.10.30)	-280
Vuosiviikkotuntien lisäämisen vaikutus valtion kouluille (siirto momentille 29.10.30)	-35
Palkkausten tarkistukset	891
Tuottavuusvähennys (Lisätoimet 2026, kevät)	-99
Yhteensä	1 137

2027 talousarvio	45 148 000
2026 talousarvio	44 011 000
2025 tilinpäätös	44 060 000

20. Perusopetuksen, varhaiskasvatuksen ja vapaan sivistystyön yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 101 535 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) perusopetuksen, varhaiskasvatuksen, vapaan sivistystyön ja sivistystyötä tekevien järjestöjen sekä niihin liittyvien kokeilu-, tutkimus-, kehittämis-, arviointi- ja seurantahankkeista sekä elinikäiseen oppimiseen liittyvästä EU- ja kansainvälisestä yhteistyöstä aiheutuvien menojen ja avustusten maksamiseen

2) OECD:n ja EU:n hyväksymien muiden kuin rakennerahastoista rahoitettavien tutkimus- ja koulutushankkeiden maksamiseen

3) tilastoinnista, tietoteknisistä palveluista sekä toiminnan seurannan ja ohjauksen tietojärjestelmistä aiheutuvien menojen maksamiseen

4) 75 228 000 euroa valtionavustuksina varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen koulutuksellista tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) 44 a §:n mukaisesti

5) 2 200 000 euroa oppimisen tuen uudistuksen tutkimushankkeesta ja toimeenpanosta aiheutuvien menojen ja avustusten maksamiseen

6) enintään 6 000 000 euroa varhaiskasvatuksen täydennyskoulutusmallin valtionavustuksiin

7) enintään 8 035 000 euroa perusopetuksen vahvistamisesta aiheutuvien menojen ja avustusten maksamiseen

8) enintään 2 000 000 euroa kokonaiskoulupäiväkoikeilusta aiheutuvien menojen ja avustusten maksamiseen

9) enintään 20 henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Kokeilu-, tutkimus-, kehittämis- ja arviointihankkeilla tuetaan perusopetuksen, varhaiskasvatuksen ja vapaan sivistystyön toimialan strategisia tavoitteita. Toiminnan seurannan ja ohjauksen tietojärjestelmien tavoitteena on parantaa tiedon saatavuutta ja laatua, edistää sähköistä asiointia ja tuottaa kattavaa tietoa mm. päätöksenteon ja lainsäädäntömuutoksien tueksi.

Määrärahan käytöstä arvioidaan kulutusmenojen osuudeksi 8 535 000 euroa ja siirtomenojen osuudeksi 93 000 000 euroa.

**Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)**

Kertavähennyksen poistuminen	385
Kokonaiskoulupäiväkokeilu	2 000
Perusopetuksen vahvistaminen (siirto momentilta 29.10.30)	8 035
Tasa-arvon edistäminen esi- ja perusopetuksessa sekä varhaiskasvatuksessa (HO 2023)	50 000
Tuottavuustoimenpiteet (HO 2023)	-300
Yhteensä	60 120

2027 talousarvio	101 535 000
2026 talousarvio	41 415 000
2025 tilinpäätös	85 758 000

30. Valtionosuus ja -avustus esi- ja perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 589 254 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) mukaisten valtionosuuksien maksamiseen
- 2) enintään 6 283 000 euroa edellä mainitun lain 44 §:n mukaisten avustusten maksamiseen
- 3) enintään 22 550 000 euroa edellä mainitun lain 45 §:n 2 momentin ja vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romani-kielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista annetun asetuksen (1777/2009) mukaisten valtionavustusten maksamiseen
- 4) edellä mainitun lain 45 §:n 1 momentin ja saamenkieliseen ja saamen kielen opetukseen perusopetuksessa, lukiossa ja ammatillisessa koulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista annetun valtioneuvoston asetuksen (1769/2009) mukaisten valtionavustusten maksamiseen
- 5) enintään 240 000 euroa saamelaiskäräjien käytettäväksi valtionavustuksen maksamiseen saamelaiskäräjistä annetun lain (974/1995) 4 §:ssä tarkoitetuille saamelaisten kotiseutualueen kunnille saamenkielisten lasten varhaiskasvatustalvelujen turvaamiseksi
- 6) Suomen ja Ruotsin välillä yhteistyöstä ulkomaanopetuksen alalla tehdyn sopimuksen (VNa 72/2014) mukaisten menojen maksamiseen
- 7) Suomen hallituksen ja Euroopan kemikaaliviraston välisen toimipaikkasopimuksen (VNa 11/2008) mukaisesti Euroopan kemikaaliviraston henkilöstön lasten varhaiskasvatuksen järjestämisestä aiheutuviin menoihin Suomessa samoin edellytyksin kuin muilla kunnassa asuvilla.

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisen aamu- ja iltapäivätoiminnan valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävä ohjaustuntien määrä on enintään 3 390 000 tuntia. Ohjaustuntien hinta on 22,37 euroa. Ohjaustuntien enimmäismäärän estämättä määrärahaa saa käyttää oikaisupäätöksistä aiheutuvien valtionosuuksien maksamiseen.

Selvitysosa:



Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

VALTIONOSUDET JA RAHOITUS (Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukainen rahoitus)

1. Esi- ja perusopetus	513 291 000
1.1. Perusopetukseen valmistava opetus	73 943 000
1.2. Aikuisten perusopetus	62 463 000
1.3. Varhennettu oppivelvollisuus viisi- ja kuusivuotiaat	4 329 000
1.4. Perusopetuksen aineenopetus	3 800 000
1.5. Ulkomailla toimivien koulujen rahoitus perusopetuslain mukaiseen opetukseen	3 271 000
1.6. Yksityisen opetuksen järjestäjän alkavan ja laajenevan toiminnan rahoitus	3 272 000
1.7. Perusopetus: toiminta-alueittain järjestettävä opetus	80 045 000
1.8. Perusopetus: vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen perusteella järjestettävä opetus	246 672 000
1.9. Sisäoppilaitoslisä	3 536 000
1.10. Koulukotikorotus	1 170 000
1.11. Joustavan perusopetuksen lisä	6 000 000
1.12. Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus	3 989 000
1.13. Yksityisten kielikoulujen kaksivuotisessa esiopetuksessa olevat viisivuotiaat	522 000
1.14. Valmistavan opetuksen lisäopetus	20 279 000
2. Aamu- ja iltapäivätoiminta	43 240 000
Aamu- ja iltapäivätoiminnan valtionosuus	43 240 000

Laskennallinen rahoitus ja valtionosuudet yhteensä **556 531 000**

VALTIONAVUSTUKSET

3. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain 44 §:n mukaiset valtionavustukset (enintään)	6 283 000
3.1. Laajamittainen ja suppea kaksikielisen opetuksen järjestäminen sekä kielikylpytoiminta	842 000
3.2. Kerhotoiminnan tukeminen	2 865 000
3.3. Avustukset yksityisten opetuksen järjestäjien käyttökustannuksiin	2 076 000
3.4. Avustukset yksityisten kielisaarekekoulujen käyttökustannuksiin	500 000
4. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain 45 §:n mukaiset valtionavustukset	25 550 000
4.1. Rahoituslain 45 §:n 1 momentin mukaiset valtionavustukset saamenkieliseen ja saamen kielten opetukseen perusopetuksessa, lukiossa ja ammatillisessa koulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista annetun valtioneuvoston asetuksen (1769/2009) mukaisesti	3 000 000
4.2. Rahoituslain 45 §:n 2 momentin ja asetuksen (1777/2009) mukaiset avustukset saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden äidinkielen opetuksen järjestämiseen (enintään)	75 000
4.3. Rahoituslain 45 §:n 2 momentin ja asetuksen (1777/2009) mukaiset avustukset vieraskielisten oppilaiden äidinkielen ja suomi/ruotsi toisena kielenä -opetuksen sekä heidän muun opetuksensa tukemiseen (enintään)	22 475 000
5. Valtionavustuslain mukaiset valtionavustukset	240 000
5.1. Saamenkielisten lasten varhaiskasvatuspalvelujen turvaaminen saamelaiden kotiseutualueen kunnissa (enintään)	240 000



6. Kansainvälisiin sopimuksiin perustuvat menot	650 000
6.1. Suomen ja Ruotsin välillä yhteistyöstä ulkomaanopetuksen alalla tehdyn sopimuksen mukaiset menot	450 000
6.2. Euroopan kemikaaliviraston henkilöstön lasten varhaiskasvatuksen järjestämisen menot	200 000
Valtionavustukset ja menot yhteensä	32 723 000
Yhteensä	589 254 000

Varhaiskasvatuspalvelun EU:n kemikaaliviraston henkilöstön lapselle tuottavalla kunnalla on oikeus periä palvelun tuottamisesta aiheutuneiden kokonaiskustannusten ja perheen maksuosuuden välinen erotus Suomen valtiolta.

Määrärahan mitoituksessa käytetyt euromäärät yksikköä kohden (ei sis. alv)

Esi- ja perusopetuksen kotikuntakorvauksen perusosa	9 142,93 euroa/oppilas
Aamu- ja iltapäivätoiminta	22,37 euroa/ohjaustunti

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Indeksitarkistus (3,5 %)	16 277
Koulukotikorotuksen tason nosto TUVA-oppilaiden osalta (Lastensuojelulain toinen vaihe)	147
Oppimisen tuen uudistus (siirto momentille 28.90.30) (HO 2023)	-2 694
Oppimisen tuen uudistus (siirto momentilta 29.10.01)	280
Perusopetuksen vahvistaminen (siirto momentille 29.10.20)	-8 035
Valmistavan opetuksen laajentaminen	-50 080
Vuosiviikkotuntien lisäämisen vaikutus valtion kouluille (siirto momentilta 29.10.01)	35
Yritystukisäästön uudelleenkohdennus	-385
Toimintamenosäästö (Lisätoimet 2025)	780
Yhteensä	-43 675

2027 talousarvio	589 254 000
2026 II lisätalousarvio	-8 000 000
2026 talousarvio	632 929 000
2025 tilinpäätös	622 775 485

31. Valtionosuus ja -avustus vapaan sivistystyön oppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 181 567 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) vapaasta sivistystyöstä annetun lain (632/1998) mukaisen valtionosuuden maksamiseen kansalaisopistoille, kansanopistoille, opintokeskuksille ja kesäyliopistoille sekä Snellman-korkeakoulu -nimiselle oppilaitokselle

2) enintään 12 691 000 euroa edellä mainitun lain 14 §:n mukaisiin avustuksiin

3) enintään 400 000 euroa avustuksiin vapaan sivistystyön keskusjärjestöille vapaan sivistystyön oppilaitosten tukemiseksi kotoutumispalvelu-uudistuksen toimeenpanossa.

**Valtionosuuteen oikeuttavat yksiköt**

	enimmäismäärä	yksikkö
Valtionosuus kansalaisopistojen käyttökustannuksiin	1 464 392	opetustunti
Valtionosuus kansanopistojen käyttökustannuksiin	230 940	opiskelijaviikko
Valtionosuus opintokeskusten käyttökustannuksiin	125 960	opetustunti
Valtionosuus kesäyliopistojen käyttökustannuksiin	42 256	opetustunti

Kansanopistojen valtionosuuteen oikeuttavista laskennallisista opiskelijaviikoista suunnataan enintään 3 792 opiskelijaviikkoa Snellman-korkeakoulu -nimiselle vapaan sivistystyön oppilaitokselle. Valtionosuuteen oikeuttavien yksiköiden enimmäismäärästä kansanopistojen ylläpitäjille myönnetään oppivelvollisille suunnattuun koulutukseen 100 prosentin valtionosuuteen oikeuttavia suoritteita siten, että niistä aiheutuvat menot ovat enintään 6 500 000 euroa.

Opetustuntien tai opiskelijaviikkojen enimmäismäärän estämättä määrärahaa saa käyttää oikaisupäätöksistä aiheutuvien valtionosuuksien maksamiseen.

*Selvitysosa:***Valtionosuuksien ja -avustusten arvioitu jakautuminen (euroa)**

	Valtionosuus	Valtionavustus	Yhteensä
Kansalaisopistot	94 309 000	2 149 000	96 458 000
Kansanopistot	54 809 000	1 166 000	55 975 000
Opintokeskukset	15 290 000	150 000	15 440 000
Kesäyliopistot	4 068 000	50 000	4 118 000
Muut avustukset		9 576 000	9 576 000
Yhteensä	168 476 000	13 091 000	181 567 000

Vapaan sivistystyön valtionosuuksilla ja valtionavustuksilla tuetaan vapaan sivistystyön strategisten tavoitteiden toteutumista. Määrärahalla järjestetään elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta. Valtionavustusten painotuksena on tukea vapaan sivistystyön laatua ja vaikuttavuutta sekä koulutuspoliittisesti tärkeiden kohderyhmien koulutusmahdollisuuksia.

Kotoutumispalvelujen uudistuksen tullessa voimaan 1.1.2027 momentilta osoitetaan rahoitusta kotoutumisajan ylittäneille maahanmuuttajajäsenille, viittomakieliseen kotoutumiskoulutukseen ja lukutaitokoulutukseen sekä suomenkieliseen ja ruotsinkieliseen kotoutumista edistävään koulutukseen.

Määrärahan mitoituksessa käytetyt keskimääräiset yksikköhinnat

Kansalaisopistot	111,07 euroa/opetustunti
Kansanopistot	334,90 euroa/opiskelijaviikko
Opintokeskukset	183,49 euroa/opetustunti
Kesäyliopistot	156,94 euroa/opetustunti

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Indeksitarkistus (3,5 %)	5 443
Kotoutumispalvelu-uudistuksen siirtymäajan rahoitus (siirto momentilta 32.50.30)	2 273
Kotoutumispalvelu-uudistus	-6 927
Kustannustason tarkistus, kansalaisopistot	2 914



Kustannustason tarkistus, kansanopistot	265
Kustannustason tarkistus, kesäyliopistot	12
Kustannustason tarkistus, opintokeskukset	-530
Luku- ja kirjoitustaidon koulutus (siirto momentille 28.90.30) (BudjL)	-3 100
Yhteensä	350

2027 talousarvio	181 567 000
2026 talousarvio	181 217 000
2025 tilinpäätös	182 741 914

51. Valtionavustus järjestöille (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 2 542 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) 918 000 euroa eräiden naisjärjestöjen valtionavusta annetun lain (663/2007) mukaisiin valtionavustuksiin
- 2) avustusten maksamiseen vapaan sivistystyön keskusjärjestöjen toimintaan, vapaan sivistystyön tutkimuksen yhteistyö- ja tiedotustoimintaan sekä opintokeskusta ylläpitävien järjestöjen sivistys- ja kulttuuritoimintaan.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Eräiden naisjärjestöjen valtionavusta annetun lain (663/2007) mukaiset valtionavustukset	918 000
Vapaan sivistystyön keskusjärjestöjen toimintaan sekä vapaan sivistystyön tutkimuksen yhteistyö- ja tiedotustoiminta	709 000
Opintokeskusta ylläpitävien järjestöjen sivistys- ja kulttuuritoiminta	915 000
Yhteensä	2 542 000

2027 talousarvio	2 542 000
2026 talousarvio	2 542 000
2025 tilinpäätös	8 403 600

20. Ammatillinen koulutus ja lukiokoulutus

Selvitysosa:

Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet

— Ammatillisella koulutuksella turvataan osaavan työvoiman saatavuus työntekijäammateissa, tuetaan alueiden elinvoimaa ja osaamistasoa, edistetään työllisyyttä ja yrittäjyyttä sekä parannetaan kansainvälistä kilpailukykyä. Opiskelijoille varmistetaan riittävät ammatilliset ja sivistykselliset valmiudet sekä työelämätaidot siirtyä opintojen jälkeen työelämään tai jatko-opintoihin

— Lukiokoulutuksella tuetaan väestön koulutus- ja osaamistason nousua tuottamalla opiskelijoille laaja-alainen yleissivistys, korkeatasoiset valmiudet jatko-opintoihin sekä yleisiä pohjavalmiuksia työelämään ja jatkuvaan oppimiseen

— Tutkintokoulutukseen valmentavalla koulutuksella (TUVA) mahdollistetaan joustava siirtyminen perusopetuksesta toisen asteen tutkintokoulutukseen oppivelvollisuutta suorittamalla. Oppivelvollisuusikäisten lisäksi TUVA-koulu-

tuksella parannetaan myös muiden väestöryhmien, kuten maahanmuuttajien ja aikuisopiskelijoiden opiskelunvalmiuksia.

EU- ja ETA-valtioiden ulkopuolelta opiskelijan oleskeluluvalla saapuville toisen asteen koulutuksen opiskelijoille 1.8.2026 alkaen käyttöön otettujen lukuvuosimaksujen arvioidaan pienentävän vuonna 2027 valtionosuusrahoitteeseen koulutukseen osallistuvien määriä ammatillisessa koulutuksessa noin 400 opiskelijavuodella ja lukiokoulutuksessa noin 100 opiskelijalla.

Ammatillisen koulutuksen toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet

— Laadukkaan ammatillisen koulutuksen tarjonta turvataan maan eri osissa ja molemmilla kansalliskielillä. Koulutuksen järjestäjät huolehtivat ensisijaisesti oman toiminta-alueensa väestön osaamistarpeista turvaten erityisesti oppivelvollisten ja muiden vailla toisen asteen tutkintoa olevien koulutuspalvelut. Jatkovaa oppimista suunnataan erityisesti tutkinnon osien ja pienempien osaamiskokonaisuuksien suorittamiseen

— Yhteishaussa turvataan perusopetuksen päättävien oppivelvollisten välitön sijoittuminen jatko-opintoihin kohdentuen tarkoitukseen samalla riittävästi myös TUVA-koulutuksen sekä työhön ja itsenäiseen elämään valmentavan koulutuksen (TELMA) opiskelupaikkoja

— Vahvistetaan opiskelijan oikeutta oppimisen tukeen osana tutkintokoulutusta siten, että tukiopestuksesta ja muusta tuesta ja ohjauksesta muodostuu matalan kynnyksen tukimuotoja, jotka ovat kaikkien opiskelijoiden saavutettavissa. Lisäksi turvataan opiskelijan oikeus erityiseen tukeen, jos hän tarvitsee todennettujen oppimisvaikeuksien tai muiden syiden vuoksi säännöllistä ja pitkäaikaista erityisopetusta tutkinnon tai koulutuksen perusteiden mukaisten ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden saavuttamiseksi

— Ammatillisen koulutuksen uudistetulla rahoitusmallilla kannustetaan koulutuksen järjestäjiä laadukkaan ja riittävästi lähiopetusta sisältävän tutkintokoulutuksen järjestämiseen oppivelvollisille ja muille vailla tutkintoa oleville sekä ensisijaisesti tutkintoa pienempien osaamiskokonaisuuksien tarjoamiseen tutkinnon jo suorittaneille osaamistaan täydentäville aikuisille. Rahoitusperusteet palkitsevat opintosuorituksista ja valmistumisesta sekä koulutuksen jälkeisestä työllistymisestä ja jatko-opintoihin siirtymisestä. Kriteerinä rahoituksen määräytymisperusteissa otetaan huomioon myös opiskelijoiden lähtötaso ja aiempi koulutustausta

— Toiminnanohjausta ja lupasäättelyä uudistetaan järjestäjäneutraaliteettiä varmistaen ja ruotsinkielisen ammatillisen koulutuksen erityispiirteet huomioiden. Vuonna 2026 käynnistetyssä kahdeksanvuotisessa toiminnanohjauksen kehittämisen kokeilussa luodaan koulutuksen järjestäjille ohjausmekanismit, joilla koulutustarjonta suuntautuu aiempaa paremmin työelämän tarpeiden mukaisesti. Kokeiluun valituilla 40 koulutuksen järjestäjällä on aiempaa laajemmat mahdollisuudet järjestää eri alojen tutkintokoulutusta

— Edistetään digitalisaatiota mm. yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavien digitaitojen ja -osaamisen kehittymisen osalta ja kasvatetaan koulutuksen järjestäjien kyvykkyyttä hyödyntää digitalisaation luomia mahdollisuuksia.

Lukiokoulutuksen toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet

— Turvataan laadukas, monipuolinen ja saavutettava lukiokoulutus maan eri osissa ja molemmilla kansalliskielillä

— Vahvistetaan lukiolaisten oikeutta oppimisen tukeen siten, että tukiopestuksesta ja muusta tuesta ja ohjauksesta muodostuu matalan kynnyksen tukimuotoja, jotka ovat kaikkien opiskelijoiden saavutettavissa. Lisäksi turvataan opiskelijan oikeus erityisopetukseen, jos hän tarvitsee todennettujen oppimisvaikeuksien tai muiden syiden vuoksi erityisopetusta lukion oppimäärän suorittamiseksi

— Lukiokoulutuksen uudistetuilla rahoitusperusteilla vahvistetaan syrjäisten ja opiskelijamäärältään pienempien sekä vähemmistökielillä sijaintikunnassa opetusta järjestävien lukiokoulutuksen järjestäjien rahoitusta. Tällä turvataan koulutuksen saavutettavuutta ja sivistyksellisten oikeuksien toteutumista

— Valmistellaan ylioppilastutkinnon digitaalisen koejärjestelmän uudistusta ja kielitaidon suullisen osaamisen arvioinnin sisällyttämistä osaksi ylioppilastutkintoa

— Englanninkielisen lukio-opetuksen tarjontaa vahvistetaan ja mahdollistetaan englanninkielisen ylioppilastutkinnon suorittaminen syksystä 2028 lukien. Tavoitteena on vahvistaa heikosti suomen tai ruotsin kieltä taitavien nuorten sivistyksellisiä oikeuksia

— Mahdollistetaan yhden taito- ja taideaineen kokeen suorittaminen osana ylioppilastutkintoa ja yhden pakollisen ylioppilaskokeen korvaaminen taito- ja taideaineen kokeella syksystä 2029 lukien. Muutokset koskevat ensimmäistä kertaa syksyllä 2027 aloittavia opiskelijoita

— Edistetään digitalisaatiota mm. yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavien digitaitojen ja -osaamisen kehittymisen osalta ja kasvatetaan koulutuksen järjestäjien kyvykkyyttä hyödyntää digitalisaation luomia mahdollisuuksia.

Tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen (TUV) toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet

— Edistetään opiskelijoiden valinnanmahdollisuuksia suorittaa joustavasti ammatillisia opintoja, lukio-opintoja sekä korottaa perusopetuksen arvosanoja

— Yhdenmukaistetaan eri koulutusmuotojen opiskelijoiden saamia palveluja ja tukea

— Turvataan vaativan erityisen tuen järjestämisen edellytykset

— Lisätään koulutuksen järjestäjien välistä yhteistyötä ja koulutuksen hankintaa koulutuksen järjestämisessä

— Valmistellaan tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen kehittämistä ja oppivelvollisuuslain tarkentamista valmistelevan työryhmän ehdotusten pohjalta tarvittavat muutokset.

Ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen uudet opiskelijat

	2023 toteutuma	2024 toteutuma	2025 toteutuma	2026 arvio	2027 arvio
Ammatillisen koulutuksen uudet opiskelijat¹⁾					
Perustutkintokoulutus	82 131	83 853	75 936	74 000	73 000
— tavoitteena koko tutkinnon suorittaminen	63 579	64 419	59 040	58 500	58 000
— tavoitteena tutkinnon osan/osien suorittaminen ²⁾	18 552	19 434	16 896	15 500	15 000
Ammattitutkinto- ja erikoisammattitutkintokoulutus	39 675	36 828	28 443	27 500	27 000
— tavoitteena koko tutkinnon suorittaminen	31 521	28 344	20 295	19 500	19 000
— tavoitteena tutkinnon osan/osien suorittaminen ²⁾	8 154	8 484	8 148	8 000	8 000
Valmentavat koulutukset ³⁾	10 023	10 131	10 194	10 500	11 000
Muu ammatillinen koulutus	6 909	6 354	4 836	4 000	3 500
Lukiokoulutuksen uudet opiskelijat					
Tutkintokoulutus	45 645	46 194	46 545	47 000	47 000
— Nuorten oppimäärä	35 208	36 066	36 486	37 000	37 000
— tavoitteena ylioppilastutkinto	33 435	34 173	34 491	35 000	35 000
— ei tutkintotavoitetta	1 773	1 893	1 995	2 000	2 000
— Aikuisten oppimäärä	9 615	9 300	9 180	9 000	9 000
— tavoitteena ylioppilastutkinto	3 234	3 189	3 174	3 000	3 000
— ei tutkintotavoitetta	6 381	6 111	6 006	6 000	6 000
— Ulkomainen tutkinto	831	828	879	1 000	1 000
Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus ⁴⁾	348	402	525	600	700

¹⁾ Opetushallinnon alaisen valtionosuusrahoitteisen ammatillisen koulutuksen uudet opiskelijat.

²⁾ Sisältää myös tutkinnon osaa pienempien kokonaisuuksien uudet opiskelijat.



³⁾ Sisältää ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän kautta rahoitettavan tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen (TUVA) sekä työhön ja itsenäiseen elämään valmentavan koulutuksen (TELMA).

⁴⁾ Sisältää lukiokoulutuksen rahoitusjärjestelmän kautta rahoitettavan tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen (TUVA).

Ammatilliset perustutkinnot, ammatti- ja erikoisammattitutkinnot sekä ylioppilastutkinnot

	2023	2024	2025	2026	2027
	toteutuma	toteutuma	toteutuma	arvio	arvio
Ammatilliset tutkinnot yhteensä¹⁾	68 786	72 351	71 772	73 500	67 000
Perustutkinnot	44 946	45 863	47 208	48 500	49 000
Ammatti- ja erikoisammattitutkinnot	23 840	26 488	24 564	25 000	18 000
Ylioppilastutkinnot yhteensä	31 443	31 449	32 526	32 600	32 600
Ylioppilastutkinnot, pl. ulkomaiset tutkinnot	30 846	30 864	31 926	32 000	32 000
Ulkomaiset tutkinnot	597	585	600	600	600

¹⁾ Opetushallinnon alaisen valtionosuusrahoitteisen ammatillisen koulutuksen tutkinnot.

Ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen järjestäjien lukumäärät omistajatyypin mukaan¹⁾

	2023	2024	2025	2026	2027
	toteutuma	toteutuma	toteutuma	arvio	arvio
Ammatillisen koulutuksen järjestäjät yhteensä²⁾	135	135	132	131	130
— kuntajärjestäjät	8	8	8	8	8
— kuntayhtymäjärjestäjät	33	33	33	33	33
— yksityiset järjestäjät	94	94	91	90	89
Lukiokoulutuksen järjestäjät yhteensä³⁾	257	257	257	257	257
— kuntajärjestäjät	217	217	217	217	217
— kuntayhtymäjärjestäjät	6	6	6	6	6
— yksityiset järjestäjät	34	34	34	34	34

¹⁾ Ammatillisen koulutuksen järjestäjät 1.1. ja lukiokoulutuksen järjestäjät 20.9. -tilanteen mukaisesti.

²⁾ Lisäksi yksi valtion oppilaitos.

³⁾ Lisäksi valtion oppilaitoksia kolme ja seitsemään eri yliopistoon kuuluvia harjoittelukouluja kahdeksan.

01. Valtion ammatillisen koulutuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 9 537 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) Saamelaisalueen koulutuskeskuksen ja Merenkulun turvallisuuskoulutuskeskuksen kansainvälistämiseen, oppimisympäristöjen ja digitaalisten ratkaisujen kehittämiseen, työnantajille maksettaviin koulutuskorvauksiin ja EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen

2) enintään 2 400 000 euroa Merenkulun turvallisuuskoulutuskeskuksen liiketaloudellisten suoritteiden hintojen alentamiseen.



Selvitysosa: Merenkulun turvallisuuskoulutuskeskus tuottaa merenkulkuelinkeinon, viranomaisten ja vesillä liikkuvien kansalaisten turvallisuustasoa parantavaa ja ylläpitävää sekä ympäristöönnettomuuksia ehkäisevää turvallisuuskoulutusta pelastautumiskoulutusyksikössä Lohjalla ja palokoulutusyksikössä Upinniemiessä.

Saamelaisalueen koulutuskeskuksen tehtävänä on lisätä saamelaisväestön ammatillista osaamista, järjestää saamelaisalueen elinkeinoelämän tarpeita vastaavaa koulutusta ja edistää alueen työllisyyttä sekä säilyttää ja kehittää saamelaiskulttuuria ja saamen kieltä. Koulutuskeskuksen erityistehtävänä on palvella Euroopan unionin ainutta alkuperäiskansaa.

Toiminnan tunnuslukuja

	2025 toteutuma	2026 arvio	2027 tavoite
Merenkulun turvallisuuskoulutuskeskus			
Koulutettavien määrä	5 911	5 400	5 400
Saamelaisalueen koulutuskeskus			
Opiskelijavuosimäärä, ammatillinen koulutus	106	121	121
Opiskelijatyöpäivien määrä, saamen kielen ja kulttuurin lukuvuosikoulutus	4 346	5 960	6 358
Opiskelijatyöpäivien määrä, lyhytkoulutus	4 873	5 000	5 000

Henkilötyövuodet

	2025 toteutuma	2026 arvio	2027 tavoite
Saamelaisalueen koulutuskeskus	52	58	58
Merenkulun turvallisuuskoulutuskeskus	26	27	27
Yhteensä	78	85	85

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Saamelaisalueen koulutuskeskus	5 792 000
Merenkulun turvallisuuskoulutuskeskuksen hintatuki (enintään)	2 400 000
Merenkulun turvallisuuskoulutuskeskuksen muut menot	1 345 000
Yhteensä	9 537 000

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2025 toteutuma	2026 varsinainen talousarvio	2027 esitys
Bruttomenot	11 195	11 484	11 602
Bruttotulot	2 473	2 065	2 065
Nettomenot	8 722	9 419	9 537
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	1 908		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	2 615		

**Merenkulun turvallisuuskoulutuskeskuksen liiketaloudellisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)**

	2025 toteutuma	2026 varsinainen talousarvio	2027 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot	1 900	1 500	1 500
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	4 958	4 462	4 462
Kustannukset yhteensä	4 958	4 462	4 462
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-3 058	-2 962	-2 962
Kustannusvastaavuus, %	38	34	34
Hintatuki	2 400	2 400	2 400
Kustannusvastaavuus hintatuen jälkeen, %	87	87	87

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Palkkausten tarkistukset	133
Tuottavuusvähennys (Lisätoimet 2026, kevät)	-15
Yhteensä	118

2027 talousarvio	9 537 000
2026 talousarvio	9 419 000
2025 tilinpäätös	9 428 000

21. Ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 7 989 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) kokeilu-, tutkimus-, kehittämis- ja arviointihankkeista aiheutuvien menojen ja avustusten maksamiseen
- 2) tietotekniisiin palveluihin, toiminnan seurannan ja ohjauksen tietojärjestelmiin sekä muihin ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteisiin menoihin
- 3) Örebron kuulovammaisten oppilaitoksen suomalaisten ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulutuksesta aiheutuviin menoihin
- 4) enintään 1 700 000 euroa Pohjoiskalotin koulutussäätiön työvoimakoulutuksena järjestämän ammatillisen koulutuksen ja siihen liittyvän majoituksen menoihin
- 5) EU:n hyväksymien muiden kuin rakennerahastoista rahoitettavien tutkimus- ja koulutushankkeiden maksamiseen
- 6) enintään 20 henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisten henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.



Selvitysosa: Kokeilu-, tutkimus-, kehittämis- ja arviointihankkeilla tuetaan ammatillisen koulutuksen ja lukio-koulutuksen strategisia tavoitteita.

Määrärahan käytöstä arvioidaan kulutusmenojen osuudeksi 1 489 000 euroa ja siirtomenojen osuudeksi 6 500 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Toimintamenoäästö (Lisätoimet 2025)	318
Tuottavuustoimenpiteet (HO 2023)	-200
Yhteensä	118

2027 talousarvio	7 989 000
2026 talousarvio	7 871 000
2025 tilinpäätös	8 994 999

30. Valtionosuus ja -avustus ammatilliseen koulutukseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 045 549 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (531/2017), tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetussa laissa (1215/2020), oppivelvollisuuslaissa (1214/2020) ja ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta annetussa laissa (1077/2024) säädettyjen tehtävien toteuttamiseksi:

1) 994 464 000 euroa opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) mukaisena rahoituksena ammatillisen koulutuksen järjestäjille myönnettävään laskennalliseen perusrahoitukseen ja harkinnanvaraiseen rahoitukseen

2) edellä mainitun rahoituslain 32 i §:ssä tarkoitettuna korvauksena yksityisille ammatillisen koulutuksen järjestäjille koulutuspalveluihin sekä muuhun kuin liiketaloudelliseen toimintaan liittyviin hankintoihin ja toimitilavuokriin sisältyvistä arvonlisäveroista aiheutuviin kustannuksiin

3) 1 536 000 euroa laskennallisin perustein määräytyvään kompensatioon ammatillisen koulutuksen järjestäjille opetusmetsien käyttöoikeuksien uudistamisen ja opetusmetsämallin mukaisesti.

Kohdassa 1) tarkoitettuun harkinnanvaraiseen rahoitukseen sisältyvän strategisen kehittämisen rahoituksen osuus on enintään 1,5 prosenttia opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) 9 §:n mukaisesta ammatillisen koulutuksen määrärahasta.

Ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta annetun lain (1077/2024) 11 § mukaisena harkinnanvaraisena strategisen kehittämisen rahoituksena toiminnanohjauksen kokeilun toteutukseen myönnettävän rahoituksen osuus on enintään yksi prosentti opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) 9 §:n mukaisesta ammatillisen koulutuksen määrärahasta.

Selvitysosa: Opetusmetsämallissa Metsähallitus tekee 14 ammatillisen koulutuksen järjestäjän kanssa vastikkeellisen käyttöoikeussopimuksen. Sopimuksen mukaan puun myyntitulot tuloutetaan ammatillisen koulutuksen jär-



jestäjien sijaan Metsähallitukselle ja ammatillisen koulutuksen järjestäjille maksetaan kompensatio, joka otetaan valtion talousarviossa lisäyksenä huomioon Metsähallituksen tuloutuksena.

Määrärahan arvioitu käyttö ja siihen vaikuttavat tekijät (euroa)

Ammatillisen koulutuksen määräraha yhteensä (ei sisällä arvonlisävero- eikä opetusmetsäkompensoitioita)	2 137 964 000
— Laskennallisen perusrahoituksen osuus yhteensä	2 102 964 000
— Toteutuneiden opiskelijavuosien perusteella myönnettävä rahoitus	1 051 482 000
— Suoritettujen osaamispisteiden ja tutkintojen perusteella myönnettävä rahoitus	630 889 000
— Työllistymisen ja jatko-opiskelun perusteella myönnettävä rahoitus	378 533 000
— Opiskelijapalautteen perusteella myönnettävä rahoitus	21 030 000
— Työelämäpalautteen perusteella myönnettävä rahoitus	21 030 000
— Harkinnanvaraisen rahoituksen osuus yhteensä	35 000 000
— Strategisen kehittämisen rahoitus (1,10 % ammatillisen koulutuksen määrärahasta)	23 500 000
josta toiminnanohjauksen kokeilun toteutus (0,94 % ammatillisen koulutuksen määrärahasta)	20 000 000
josta ammattitaitokilpailujen järjestäminen	2 000 000
josta urheilijoiden ammatillisen koulutuksen tukeminen	1 000 000
josta muu koulutuksen järjestäjien toimintojen tukeminen	500 000
— Koulutuksen järjestämiskustannuksiin liittyvistä syistä ja muista välttämättömistä tarpeista aiheutuvat rahoituksen korotukset	11 500 000
Kuntien rahoitusosuus	-1 143 500 000
Koulutuspalveluihin sekä muuhun kuin liiketaloudelliseen toimintaan liittyviin hankintoihin ja toimitilavuokriin sisältyvien arvonlisäverojen osuus yksityisille ammatillisen koulutuksen järjestäjille aiheutuneista kustannuksista	49 549 000
Kompensatio ammatillisen koulutuksen järjestäjille opetusmetsien käyttöoikeuksien uudistamisen ja opetusmetsämallin mukaisesti	1 536 000
Yhteensä	1 045 549 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Indeksitarkistus (2,4 %)	23 619
Lukuvuosimaksut EU/ETA-valtioiden ulkopuolisille opiskelijoille (Lisätoimet 2025)	-5 000
Vuoden 2025 ammatillisen koulutuksen indeksin tarkistus	-8 267
Yhteensä	10 352

2027 talousarvio	1 045 549 000
2026 talousarvio	1 035 197 000
2025 tilinpäätös	1 019 362 310

35. Valtionosuus ja -avustus lukiokoulutuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 380 658 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) mukaisten valtionosuuksien maksamiseen lukiokoulutukseen ja tutkintokoulutukseen valmentavaan koulutukseen.

Selvitysosa:

**Määrärahan arvioitu käyttö ja siihen vaikuttavat tekijät (euroa)**

Laskennalliset kustannukset (opiskelijamäärä * yksikköhinta)	1 022 260 000
— kunnallinen tutkintokoulutus, nuorten oppimäärä (94 300 * 9 308,57 €)	877 798 000
— yksityinen tutkintokoulutus, nuorten oppimäärä (9 200 * 9 476,92 €, sis. alv.)	87 188 000
— kunnallinen tutkintokoulutus, aikuisten oppimäärä (5 050 * 5 465,25 €)	27 600 000
— yksityinen tutkintokoulutus, aikuisten oppimäärä (1 450 * 5 664,90 €, sis. alv.)	8 214 000
— kunnallinen tutkintokoulutukseen valmentava koulutus (410 * 10 844,78 €)	4 446 000
— yksityinen tutkintokoulutukseen valmentava koulutus (120 * 11 343,66 €, sis. alv.)	1 361 000
— erityisen koulutustehtävän lisärahoitus (1,44 % kokonaiskustannuksista)	15 653 000
Kuntien rahoitusosuus	-641 602 000
Yhteensä	380 658 000

Määrärahan mitoituksessa käytetyt euromäärät yksikköä kohden (ei sis. alv)

Lukiokoulutus	9 269,04 euroa/opiskelija
---------------	---------------------------

Valtionosuuden mitoituksessa huomioon otettu kuntien rahoitusosuus sisältää 12 802 000 euroa kuntien osuutena lukiokoulutuksesta harjoittelukouluissa ja valtion yleissivistävissä oppilaitoksissa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Indeksitarkistus (3,5 %)	14 165
Lakisääteinen yksikköhintojen kustannuspohjan tarkistus	-1 333
Lukuvuosimaksut EU/ETA-valtioiden ulkopuolisille opiskelijoille (Lisätoimet 2025)	-480
Muut valtionosuuden määräytymisperusteiden muutokset	-1 486
Opiskelijamääräarvion muutos ilman lukuvuosimaksujen vaikutusta	9 671
Vailla kotikuntaa olevien opiskelijoiden määrän muutos	-1 044
Yhteensä	19 493

2027 talousarvio	380 658 000
2026 talousarvio	361 165 000
2025 tilinpäätös	330 664 056

40. Korkeakouluopetus ja tutkimus

Selvitysosa: Valtion investoinnit T&K-toimintaan kohdennetaan valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksesta vuosina 2024—2030 annetun lain (1092/2022) asettamien tavoitteiden ja reunaehtojen sekä T&K-rahoituksen monivuotisen suunnitelman mukaisesti. Luvun 29.40 valtionavustukset käytetään lähes kokonaisuudessaan tiedepoliittisten tavoitteiden edistämiseen.

Ammattikorkeakoulut, yliopistot, Suomen Akatemia ja Kansallisarkisto luovat edellytyksiä sivistyksen, kestäväen kasvun ja hyvinvoinnin sekä Suomen kilpailukyvyyn vahvistamiselle. Organisaatiot edistävät toiminnallaan yhteiskunnallisten haasteiden ratkaisemista, kestävä kehitystä ja kaksoissiirtymää.

Suomen tieteen kansainvälinen taso sekä korkeakoulujen tutkimuksen ja TKI-toiminnan laatu ja vaikuttavuus vahvistuvat

— **Huippututkimuksen edellytyksiä vahvistetaan.** Vahvojen ja verkottuneiden tutkimus- ja osaamiskeskittymien muodostumista ja kytkeytymistä globaaleihin edelläkävijäverkostoihin vahvistetaan. Turvataan Suomen kansainvälis-

tä asemaa tekoälykehityksessä, suurteholaskennassa ja datataloudessa. Kansallisia tutkimusinfrastruktuureja sekä eri toimijoita ja aloja yhdistävää tutkimus- ja innovaatiotoimintaa vahvistetaan. Tutkimusrahoituksella tuetaan tutkijajärjestöjen eri vaiheita ja monipuolisia urapolkuja

— **Korkeakoulujen erikoistumista ja osaamisalueita tutkimuksessa ja siihen pohjautuvassa korkeakoulutuksessa vahvistetaan.** Korkeakoulujen päällekkäisiä tehtäviä puretaan ja yhteistyötä edistetään

— **Tutkimusinfrastruktuurien, tutkimustulosten ja luovien alojen osaamisen monipuolista yhteiskunnallista hyödyntämistä ja kaupallistamista kehitetään.** Yhteistyön käytäntöjä korkeakoulujen, yritysten ja tutkimuslaitosten kanssa yhdenmukaistetaan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden vahvistamiseksi. Tutkimustoimintaa turvataan korkeatasoisilla tukipalveluilla ja ajantasaisilla tutkimusympäristöillä sekä laajasti yhteiskäyttöisillä tutkimusinfrastruktuureilla

— **Korkeakoulu- ja tiedeyhteisö etenee tutkimuksen vastuullisen arvioinnin periaatteista käytännön toimiin.**

Korkeasti koulutetun osaavan työvoiman ja tutkijakunnan saatavuus turvataan

— **Korkeakoulutetun työvoiman määrää kasvatetaan ja korkeakoulutuksen saavutettavuutta parannetaan.** Korkeakoulujen aloituspaikkoja lisätään ja koulutustarjontaa kohdennetaan luovuutta, kestäväää kasvua ja yhteiskunnan uudistumista tukeville aloille. Koulutuksen läpäisyä parannetaan, koulutuksen tarpeetonta kasautumista vähennetään ja joustavia opiskelumahdollisuuksia kehitetään. Tohtorikoulutusta lisätään ja uudistetaan tohtorikoulutuksen pilotin kokemuksia hyödyntäen siten, että tutkinnon suoritusajat lyhenevät, koulutuksen laatu paranee ja osaaminen siirtyy nykyistä nopeammin työelämän käyttöön

— **Nuorille varmistetaan sujuva pääsy korkeakoulutukseen.** Mahdollisuuksia aloittaa korkeakouluopintojen suorittaminen suoraan toisen asteen koulutuksen jälkeen parannetaan opiskelijavalintoja kehittämällä, yhtenäistämällä korkeakoulujen väylä- ja polkuopintojen käytäntöjä ja hyödyntämällä korkeakoulutuksen opintosetelikokeilua

— **Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen kansainvälisyyttä edistetään.** Kansainvälisten tutkinto-opiskelijoiden ja tutkijoiden määrää lisätään vastuullisesti ja taloudellisesti kestävästi. Samanaikaisesti parannetaan tutkinnon suorittaneiden kansainvälisyysvalmiuksia ja työllistymisedellytyksiä. Tutkimuksen turvallisuudesta tulee aiempaa vahvempi osa tutkimustoiminnan suunnittelua, toteutusta ja hyödyntämistä

— **Korkeakoulutuksen laatua nostetaan.** Koulutussisältöjä, opetusmenetelmiä ja oppimisympäristöjä uudistetaan. Opettajien pedagogisia valmiuksia ja pedagogista johtamista vahvistetaan. Tekoälyä hyödynnetään vastuullisesti koulutuksessa, tutkimuksessa ja korkeakoulujen hallinnossa. Korkeakouluja johdetaan hyvin, hyvinvointiin panostetaan ja osaamisen kehittämisestä huolehditaan systemaattisesti. Opiskelijoiden kiinnittymistä korkeakoulu yhteisöön vahvistetaan opiskelujen alusta tohtorivaiheeseen

— **Jatkuvan oppimisen mahdollisuuksia lisätään.** Koulutustarjontaa uudistetaan ja rahoituspohjaa laajennetaan, opiskelijoiden ohjausta monipuolistetaan ja yhteistyötä lisätään muun työelämän kanssa. Työelämässä oleville rakennetaan vetovoimaisia tutkintoa pienempiä kokonaisuuksia.

Ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen opiskelija- ja tutkintomäärät

	2023	2024	2025	2026 arvio	2027 arvio
Ammattikorkeakoulujen perustutkinnot¹⁾					
— korkeakoulun kannalta uudet opiskelijat	37 213	39 779	42 000	42 500	42 500
— ensikertaa korkeakoulusektorille kirjautuvat opiskelijat	27 723	28 788	30 800	31 000	31 000
— tutkinnot	25 251	27 282	29 016	29 100	29 500
— suoritetuista tutkinnoista koulutustasoa nostavia	22 611	24 312	26 500	26 500	26 900
— opiskelijamäärä	147 411	151 494	156 492	160 000	162 000
Ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot	5 244	6 057	6 846	7 100	7 400
Yliopiston perustutkinnot²⁾					



	2023	2024	2025	2026 arvio	2027 arvio
— korkeakoulun kannalta uudet opiskelijat	26 655	28 211	29 532	30 000	30 000
— ensikertaa korkeakoulusektorille kirjautuvat opiskelijat	15 271	15 831	16 500	16 500	16 500
— suoritettut alemmat korkeakoulututkinnot	14 040	14 435	16 176	16 500	17 500
— suoritetuista alemmista korkeakoulututkinnoista koulutustasoa nostavia	12 699	13 791	15 300	15 400	16 400
— suoritettut ylemmät korkeakoulututkinnot	17 223	18 555	20 424	20 500	21 500
— suoritetuista ylemmistä korkeakoulututkinnoista koulutustasoa nostavia	16 302	17 106	19 000	19 100	20 000
— opiskelijamäärä	147 327	152 079	154 251	155 500	156 000
Yliopiston tohtorintutkinnot	1 725	1 875	2 127	2 100	2 200

¹⁾ Korkeakoulun kannalta uudet opiskelijat ovat ensimmäistä kertaa opiskelijana kyseisessä ammattikorkeakoulussa läsnä- tai poissaolevaksi kirjautuneita. Ensikertaa korkeakoulusektorille kirjautuneiden luvuissa ei ole mukana lukuvuosimaksuvelvollisia ja tilauskoulutuksen opiskelijoita. Koulutustasoa nostavat tutkinnot, joiden suorittajilla ei ole ollut aiempaa samantasoista Suomessa suoritettua korkeakoulututkintoa. Vuosi 2025 on arvio.

²⁾ Sisältää alemman ja ylemmän korkeakoulututkinnon opiskelijat ja tutkinnot. Korkeakoulun kannalta uudet opiskelijat ovat ensimmäistä kertaa uutena opiskelijana kyseisessä yliopistossa läsnä- tai poissaolevaksi kirjautuneina. Ensikertaa korkeakoulusektorille kirjautuneiden luvussa ei ole mukana lukuvuosimaksuvelvollisia ja tilauskoulutuksen opiskelijoita. Koulutustasoa nostavat tutkinnot, joiden suorittajilla ei ole ollut aiempaa samantasoista Suomessa suoritettua korkeakoulututkintoa. Vuosi 2025 on arvio.

20. Korkeakoululaitoksen ja tieteen yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 144 197 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) ammattikorkeakouluihin, yliopistoihin ja tiedelaitoksiin liittyvien kokeilu-, tutkimus-, arviointi-, selvitys- ja kehittämistoiminnan menojen ja avustusten maksamiseen

2) korkeakoulujen, tutkimuslaitosten ja tieteen yhteisten tietoteknisten palvelujen ja tietoverkon rahoittamiseen, digitalisaation edistämiseen sekä korkeakoulujen ja tieteen toiminnan seurannan ja ohjauksen tietojärjestelmien sekä muiden vastaavien yhteisten menojen keskitettyyn rahoittamiseen

3) enintään 25 000 000 euroa datanhallinnan ja suurteholaskennan infrastruktuurien rakentamisen ja ylläpitämisen sekä käytön monipuolistamisen ja kyvykkyyksien vahvistamisen rahoittamiseen

4) 75 000 000 euroa LUMI-tekoälytehtaan rakentamisesta ja käytöstä aiheutuviin menoihin ja avustuksiin

5) 18 600 000 euroa avoimen ammattikorkeakoulun ja avoimen yliopiston opintoseteli -pilotista aiheutuviin menoihin ja avustuksiin

6) EU:n hyväksymien muiden kuin rakennerahastoista rahoitettavien tutkimus- ja koulutushankkeiden maksamiseen

7) enintään 187 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen määräaikaisiin tehtäviin.

Selvitysosa: Momentin määrärahoilla tuetaan korkeakoulu- ja tiedepoliittisten tavoitteiden toteuttamista. Tavoitteena on korkeakoulujen ja tieteen yhteisillä tai yhtenäisillä tietoteknisillä palveluilla, yhtenäisillä toimintamalleilla ja kansallisella koordinaatiolla kohottaa tukitoimintojen palvelutasoa, alentaa kustannuksia ja edistää sähköistä asi-



ointia. Opintosetelikokeilun tavoitteena on tukea ja nopeuttaa nuorten siirtymää korkeakoulutukseen. LUMI-tekoäly-tehtaan rakentamisella ja käytöllä turvataan Suomen kansainvälistä asemaa tekoälykehityksessä ja datataloudessa.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Tutkimus-, arviointi-, selvitys- ja kehittämistoiminta	5 306 000
Korkeakoulujen ja tieteen yhteiset tietotekniset palvelut, tietoverkko ja digitalisaation edistäminen	20 291 000
Datahallinnan ja suurteholaskennan infrastruktuurin rakentaminen ja ylläpito sekä käytön monipuolistaminen ja kyvykkyyksien vahvistaminen (enintään)	25 000 000
LUMI-tekoälytehtaan rakentaminen ja käyttö	75 000 000
Avoimen ammattikorkeakoulun ja avoimen yliopiston opintoseteli -pilotti	18 600 000
Yhteensä	144 197 000

Määrärahan käytöstä arvioidaan kulutusmenojen osuudeksi 44 000 000 euroa ja siirtomenojen osuudeksi 100 197 000 euroa.

Määrärahasta käytetään arviolta 123 000 000 euroa tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

EU:n rahoittamien T&K-hankkeiden kansallinen vastinrahoitus (vuoden 2026 rahoitus)	-1 079
Kertamenon poistuminen	-505
Suurteholaskennan ekosysteemin käytön monipuolistaminen ja kyvykkyyksien vahvistaminen	2 000
Team Finland Knowledge -asiantuntija Lontoo (siirto momentilta 24.01.01)	188
Team Finland Knowledge -verkoston asiantuntija Soulissa (siirto momentille 24.01.02)	-258
Tuottavuustoimenpiteet (HO 2023)	-300
Yhteensä	46

2027 talousarvio	144 197 000
2026 talousarvio	144 151 000
2025 tilinpäätös	92 591 000

50. Valtionrahoitus yliopistojen toimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 2 328 678 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää yliopistolain (558/2009) mukaisena rahoituksena:

- 1) 1 992 137 000 euroa laskennallisin perustein määräytyvään yliopistojen perusrahoitukseen
- 2) 227 345 000 euroa korvausta yliopistoille aiheutuneisiin arvonlisäverolain (1501/1993) 39 ja 40 §:ssä tarkoitettuihin koulutuspalveluihin sekä yliopistojen muuhun kuin liiketaloudelliseen toimintaan liittyviin hankintoihin ja toimintalavuokriin sisältyvien arvonlisäverojen kustannuksiin
- 3) enintään 109 196 000 euroa yliopistojen tuloksellisuusrahoitukseen ja muuhun harkinnanvaraiseen rahoitukseen.



Selvitysosa: Yliopistojen valtionrahoitus määräytyy yliopistolain (558/2009) 49 §:n, yliopistoista annetun valtioneuvoston asetuksen (770/2009) ja yliopistojen perusrahoituksen laskentakriteereistä annetun opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen (170/2024) perusteella.

Yliopistojen määrälliset tavoitteet

	2021 toteutuma	2023 toteutuma	2025 toteutuma	2027 arvio
Alemmat korkeakoulututkinnot	13 467	14 040	16 176	17 500
Ylemmät korkeakoulututkinnot	15 966	17 223	20 424	21 500
Tohtorin tutkinnot	1 608	1 725	2 127	2 200
Tutkimus- ja kehittämistoiminnan yritysrahoitus, milj. euroa	65,7	57,7	56,9	65,0
Tavoiteajassa suoritettujen alemmien ¹⁾ korkeakoulututkintojen osuus, %	50,8	52,5	53,9	56,0
Tavoiteajassa suoritettujen ylempien korkeakoulututkintojen osuus, %	34,4	34,9	40,5	41,0

¹⁾ Alemmissa ja ylemmissä korkeakoulututkinnoissa tavoiteaika tarkoittaa yliopistolain 40 §:ssä määriteltyä tavoiteaikaa.

Määrärahan arvioitu käyttö ja siihen vaikuttavat tekijät (euroa)

Yliopistojen laskennallinen perusrahoitus	1 992 137 000
— Kansalliskirjasto	23 124 000
— Harjoittelukoulut	59 074 000
— Yliopistojen muu laskennallinen perusrahoitus	1 909 939 000
Arvonlisäverolain mukainen arvonlisäverojen osuus yliopistoille aiheutuneista kustannuksista	227 345 000
— Arvio vuoden 2027 alv-kompensatioksi	203 046 000
— Vuoden 2025 korvauksiin kohdennetun alv-kompensaation ja toteutuman välisen eron mukainen tarkistus	24 299 000
Yliopistojen tuloksellisuusrahoitus ja muu harkinnanvarainen rahoitus (enintään)	109 196 000
— Tohtorikoulutuksen pilotti	50 000 000
— Tutkimuksen vahvistaminen	39 000 000
— Aloituspaikkamäärän lisääminen (2024—2027)	6 981 000
— Aloituspaikkamäärän lisääminen (2026)	7 900 000
— Åbo Akademin erikoisaseman turvaaminen	3 000 000
— Aalto-yliopistolle datahuoneen rahoitukseen	365 000
— Aalto-yliopistolle liikennetaloustieteen tutkimuksen ja osaamisen vahvistaminen	200 000
— Tuloksellisuusrahoitus ja muu harkinnanvarainen rahoitus	1 750 000
Yhteensä	2 328 678 000

Kuntien rahoitusosuus harjoittelukouluissa annettavan lukiokoulutuksen kustannuksiin, 11 003 000 euroa, on otettu huomioon momentin 29.20.35 mitoituksessa.

Määrärahasta käytetään arviolta 887 500 000 euroa tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

**Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)**

ALV-kompensaation tarkentuminen	19 047
Avoimen korkeakoulutuksen tulojen kasvattaminen (HO 2023)	-1 350
EU:n rahoittamien T&K-hankkeiden kansallinen vastinrahoitus (vuoden 2026 rahoitus)	-31 930
EU/ETA-valtioiden ulkopuolisten opiskelijoiden lukuvuosis maksujen vähimmäismäärän korottaminen (HO 2023)	-2 000
Korkeakoulujen aloituspaikkamäärän lisääminen (2024-2027)	1 060
Tohtorikoulutuksen pilotti	-36 000
Tutkimuksen vahvistaminen	19 000
Vuoden 2025 yliopistoindeksin tarkistus	-15 363
Yliopistoindeksi (2,5 %)	49 432
Åbo Akademin erikoisaseman turvaaminen	3 000
Toimintameno säästö (Lisätoimet 2025)	-700
Tasomuutos	6 800
Yhteensä	10 996

2027 talousarvio	2 328 678 000
2026 talousarvio	2 317 682 000
2025 tilinpäätös	2 269 102 000

51. Suomen Akatemian tutkimusmäärärahat (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 516 500 000 euroa.

Valtuus

Vuonna 2027 uusia rahoituspäätöksiä saa tehdä enintään 590 226 000 euron arvosta.

Valtuutta ja määrärahaa saa käyttää:

- 1) tutkimuksesta, tutkijanuran eri vaiheiden tehtävistä, tutkimusinfrastruktuurien, tutkimusedellytysten kehittämisestä, tutkimuksen hyödyntämisen edistämisestä, valtionavustuksista ja apurahoista sekä kansainvälisestä yhteistyöstä aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) arvioinneista, tieteellisestä julkaisutoiminnasta ja tieteen tunnetuksi tekemisestä aiheutuvien menojen maksamiseen
- 3) kansainvälisten järjestöjen, mukaan lukien tutkimusinfrastruktuurien, rahoitusosuuksista aiheutuvien menojen maksamiseen
- 4) EU:n hyväksymien tutkimushankkeiden menojen maksamiseen
- 5) enintään 320 000 euroa Suomen Akatemian tutkimusrahoituksen tietojärjestelmien ja yhteisen valtionavustusjärjestelmän integraatiosta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Tutkimusrahoituksesta saa maksaa enakoita talousarvion ulkopuolisille rahoituksen saajille.

Selvitysosa:

**Tutkimushankkeiden myöntämisvaltuuden käytöstä valtiolle aiheutuvat menot (milj. euroa)**

	2027	2028	2029	2030	2031—	Yhteensä vuodes- ta 2027 lähtien
Ennen vuotta 2027 tehdyt sitoumukset	456,5	407,6	239,8	115,1	35,5	1 254,5
Vuoden 2027 sitoumukset	60,0	119,4	153,5	133,1	124,2	590,2
Yhteensä	516,5	527,0	393,3	248,2	159,7	1 844,7

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi 490 425 000 euroa ja kulutusmenojen osuudeksi 26 075 000 euroa.

Määräraha käytetään kokonaisuudessaan tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Avainalojen vauhdittaminen (RRF pilari3)	-3 900
Kansalliset tutkimusinfrastruktuurit (RRF pilari3)	-870
Maksatuksen ajoituksen muutos	1 300
Paikalliset tutkimusinfrastruktuurit (RRF pilari3)	-3 000
T&K-rahoituslain mukaisten lisäysten määräraha-vaikutus	25 762
T&K-rahoituslain muutos, EU-rahoituksen huomioiminen (Lisätoimet 2026, kevät)	-5 000
Yhteensä	14 292

2027 talousarvio	516 500 000
2026 I lisätalousarvio	181 000
2026 talousarvio	502 208 000
2025 tilinpäätös	416 566 814

54. Strateginen tutkimusrahoitus (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 51 631 000 euroa.

Valtuus

Vuonna 2027 saa tehdä uusia rahoituspäätöksiä enintään 49 631 000 euron arvosta.

Määrärahaa ja valtuutta saa käyttää:

- 1) strategiseen tutkimukseen valtioneuvoston päättämien teema-alueiden ja painopisteiden mukaisesti
- 2) strategisen tutkimuksen neuvoston rahoittamien tutkimushankkeiden ja -ohjelmien, tutkimuksen infrastruktuureista, apurahoista ja kansainvälisestä yhteistyöstä aiheutuvien palkkausmenojen sekä muiden menojen ja avustusten maksamiseen myös ulkomaiselle organisaatiolle
- 3) arvioinneista aiheutuvien menojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Tutkimusrahoituksesta saadaan maksaa tarvittaessa ennakoita talousarvion ulkopuolisille rahoituksen saajille lukuun ottamatta yrityksiä.

Selvitysosa: Strateginen tutkimus on pitkäjänteistä, ongelmakeskeistä ja tieteellisesti korkeatasoista. Strateginen tutkimus palvelee yhteiskuntapolitiikkaa ja yhteiskunnan toimintojen kehittämistä sekä etsii ratkaisuja merkittä-

viin yhteiskunnan haasteisiin ja ongelmiin. Rahoitusta kohdennetaan laaja-alaisesti erilaisten yhteiskunnan haasteiden tutkimukseen sekä tutkimukseen, joka palvelee elinkeinoelämän uudistamista ja kilpailukykyä sekä työelämän ja julkisen sektorin kehittämistä. Rahoitus mahdollistaa tutkimuksen suuntaamisen yhteiskunnan muuttuvien tietotarpeiden mukaisesti sekä tutkimuksen katvealueille. Tutkimushankkeita rahoitetaan yhteiskunnallisen merkityksen, vaikuttavuuden ja tutkimuksen laadun perusteella.

Strategisen tutkimuksen tutkimushankkeiden myöntämisvaltuuden käytöstä valtiolle aiheutuvat menot (milj. euroa)

	2027	2028	2029	2030	Yhteensä vuodesta 2027 lähtien
Ennen vuotta 2027 tehdyt sitoumukset	51,6	39,4	21,9	-	112,9
Vuoden 2027 sitoumukset	-	11,2	27,7	10,7	49,6
Yhteensä	51,6	50,6	49,6	10,7	162,5

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi 49 025 000 euroa ja kulutusmenojen osuudeksi 2 606 000 euroa.

Määräraha käytetään kokonaisuudessaan tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Maksatuksen ajoituksen muutos	-3 000
Yhteensä	-3 000

2027 talousarvio	51 631 000
2026 talousarvio	54 631 000
2025 tilinpäätös	52 242 677

55. Valtionrahoitus ammattikorkeakoulujen toimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 052 468 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää ammattikorkeakoululain (932/2014) mukaisena rahoituksena:

- 1) 954 057 000 euroa laskennallisin perustein määräytyvään ammattikorkeakoulujen perusrahoitukseen
- 2) 74 562 000 euroa korvaukseen ammattikorkeakouluille aiheutuneisiin arvonlisäverolain (1501/1993) 39 ja 40 §:ssä tarkoitettuihin koulutuspalveluihin sekä ammattikorkeakoulujen muuhun kuin liiketaloudelliseen toimintaan liittyviin hankintoihin ja tilavuokriin sisältyvien arvonlisäverojen kustannuksiin
- 3) enintään 23 499 000 euroa ammattikorkeakoulujen tuloksellisuusrahoitukseen ja muuhun harkinnanvaraiseen rahoitukseen
- 4) 350 000 euroa laskennallisin perustein määräytyvään kompensatioon ammattikorkeakouluille opetusmetsien käyttöoikeuksien uudistamisen ja opetusmetsämallin mukaisesti.



Selvitysosa: Ammattikorkeakoulujen valtionrahoitus määräytyy ammattikorkeakoululain (932/2014) 43 §:n, ammattikorkeakouluista annetun valtioneuvoston asetuksen (1129/2014) ja opetus- ja kulttuuriministeriön ammattikorkeakoulujen perusrahoituksen laskentakriteereistä annetun asetuksen (171/2024) perusteella.

Kohdan 4) kompensatio perustuu Metsähallituksen opetusmetsämallin mukaiseen vastikkeelliseen käyttöoikeussopimukseen Hämeen ammattikorkeakoulun kanssa momentin 29.20.30 perusteluihin viitaten.

Määrärahasta käytetään arviolta 138 200 000 euroa tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

Ammattikorkeakoulujen määrälliset tavoitteet

	2021 toteutuma	2023 toteutuma	2025 toteutuma	2027 arvio
Ammattikorkeakoulututkinnot	24 239	25 251	29 016	29 500
Ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot	4 336	5 244	6 846	7 400
Ammatillinen opettajankoulutus, valmistuneet	1 551	1 683	1 797	1 750
Tutkimus- ja kehittämistoiminnan yritysrahoitus, milj. euroa	10,7	8,9	8,7	9,4
Tavoiteajassa suoritettujen ammattikorkeakoulututkintojen osuus, % ¹⁾	64,4	67,3	68,7	70,0

¹⁾ Ammattikorkeakoulututkinnoissa tavoiteaika tarkoittaa ammattikorkeakoululain 30 §:ssä määriteltyä tavoiteaikaa.

Määrärahan arvioitu käyttö ja siihen vaikuttavat tekijät (euroa)

Ammattikorkeakoulujen laskennallinen perusrahoitus	954 057 000
Arvonlisäverolain mukainen arvonlisäverojen osuus ammattikorkeakouluille aiheutuneista kustannuksista	74 562 000
Ammattikorkeakoululain mukainen ammattikorkeakoulujen tuloksellisuusrahoitus ja muu harkinnanvarainen rahoitus (enintään)	23 499 000
— Aloituspaikkamäärän lisääminen (2024—2027)	2 219 000
— Aloituspaikkamäärän lisääminen (2026)	5 080 000
— Tutkimus- ja kehittämistoiminnan vahvistaminen	15 000 000
— Tuloksellisuusrahoitus ja muu harkinnanvarainen rahoitus	1 200 000
Opetusmetsäkompensatio ammattikorkeakouluille	350 000
Yhteensä	1 052 468 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

ALV-kompensaation tarkentuminen	-5 546
Ammattikorkeakouluindeksi (2,5 %)	23 760
Avoimen korkeakoulutuksen tulojen kasvattaminen (HO 2023)	-1 650
EU:n rahoittamien T&K-hankkeiden kansallinen vastinrahoitus (vuoden 2026 rahoitus)	-1 126
EU/ETA-valtioiden ulkopuolisten opiskelijoiden lukuvuosimaksujen vähimmäismäärän korottaminen (HO 2023)	-3 000
Korkeakoulujen aloituspaikkamäärän lisääminen (2024-2027)	-1 760
Tutkimus- ja kehittämistoiminnan vahvistaminen	5 000
Vuoden 2025 ammattikorkeakouluindeksin tarkistus	-7 421
Tasomuutos	3 200
Yhteensä	11 457



2027 talousarvio	1 052 468 000
2026 talousarvio	1 041 011 000
2025 tilinpäätös	1 020 666 000

56. Tiedepoliittisten tavoitteiden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 23 027 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) tiedepoliittisten tavoitteiden edistämiseen valtionavustuslain (688/2001) mukaisesti
- 2) kansainvälisen tieteellisen yhteistyön menoihin ja rahoitusosuuksiin
- 3) yksityisen arkistotoiminnan valtionavustuksiin ja kehittämismenoihin yksityisten arkistojen valtionavustuksia koskevan lain (1006/2006) mukaisesti
- 4) tiedekasvatukseen ja tiedekeskus Heurekan toimintaan
- 5) tutkimuksen infrastruktuurihankkeiden rahoittamiseen valtionavustuslain (688/2001) mukaisesti sekä valtion laitosten vastaavien hankkeiden menojen maksamiseen
- 6) tiedeyhteisön käytössä olevien valtion toimitilojen vuokriin
- 7) enintään viittä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen määräaikaisiin tehtäviin.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Yhteiskunnallista ja poliittista päätöksentekoa tukeva tutkimustoiminta	700 000
Yksityiset arkistot	5 600 000
Tieteellisten seurain valtuuskunta ja Suomen Tiedeakatemit	7 286 000
Ulkomailla sijaitsevat tiedeinstituutit	3 203 000
Tiedekasvatus	3 475 000
Muut tiedepoliittisia tavoitteita tukevat tehtävät	2 763 000
Yhteensä	23 027 000

Määrärahasta käytetään arviolta 18 700 000 euroa tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi 22 827 000 euroa ja kulutusmenojen osuudeksi 200 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kansallisarkiston kehittämishankkeet (siirto momentille 29.01.06)	-1 000
Toimintameno säästö (Lisätoimet 2025)	580
Yhteensä	-420

2027 talousarvio	23 027 000
2026 talousarvio	23 447 000
2025 tilinpäätös	23 719 000

66. Rahoitusosuudet kansainvälisille järjestöille (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 27 713 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Suomen maksuosuuksien maksamiseen Euroopan hiukkasfysiikan tutkimuskeskukselle (CERN), Euroopan eteläiselle observatoriolle (ESO), Euroopan molekyylibiologian laboratoriolle (EMBL), Euroopan molekyylibiologian konferenssille (EMBC), Euroopan Yliopistoinstituutille (EUI), eurooppalaiselle synkrotonisäteilykeskukselle (ESRF) ja Euroopan antiprotoni- ja ionitutkimuslaitokselle (FAIR) sekä vastaaville kansainvälisille tieteellisille järjestöille ja Euroopan sirontatutkan järjestelmän yhtiölle (EISCAT AB).

Selvitysosa: Jäsenmaksuosuudet määräytyvät pääsääntöisesti jäsenmaiden kansantuoteosuuksien perusteella järjestöjen tekemien päätösten mukaisesti.

Määräraha käytetään kokonaisuudessaan tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

2027 talousarvio	27 713 000
2026 talousarvio	27 713 000
2025 tilinpäätös	27 077 490

70. Opintotuki

Selvitysosa:

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Opintotukitoiminnan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteena on opiskeluajan toimeentulon turvaaminen ja opintotuen mitoittaminen siten, että mahdollistetaan tasa-arvoiset edellytykset osaamistason nousuun tukemalla omaehtoiseen koulutukseen hakeutumista ja päätoimista opiskelua.

Opintotukilain (65/1994) mukainen opintotuki koostuu opintorahasta, opintorahan huoltajakorotuksesta, asumislisästä ja opintolainan valtiontakauksesta.

Opintolaina korostaa koulutuksen investointiluonnetta. Opintolainaa noston ja määräajassa korkeakoulututkinnon suorittanut on oikeutettu opintolainahyvitykseen tai opintolainavähennykseen, minkä tarkoituksena on kannustaa tutkinnon suorittamiseen tavoiteajassa.

Opintojen päätyttyä voidaan opintolainojen erääntyneet korot maksaa pienituloiselle opintovelalliselle korkoavustuksena valtion varoista ilman takaisinmaksuvelvollisuutta. Korkoavustus turvaa siten lainan takaisinmaksua ehkäisten samalla valtion takausvastuun kasvu.

Korkeakouluopiskelijoiden ateriatuen tarkoituksena on mahdollistaa kohtuuhintainen päivittäinen ruokailu. Avustusta myönnettäessä sovelletaan korkeakouluopiskelijoiden ruokailun tukemisen perusteista annettua valtioneuvoston asetusta (375/2020).

Koulumatkatukilain (48/1997) mukainen koulumatkatuki korvaa toisella asteella kohtuulliset säännölliset koulumatkakustannukset. Koulumatkakustannusten laskentaperusteista säädetään opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella (465/2019).



Opetus- ja kulttuuriministeriö vastaa opintotukitoiminnan yleisestä johtamisesta, ohjauksesta ja kehittämisestä. Opintotuen toimeenpanotehtävät hoitaa Kansaneläkelaitos yhteistyössä oppilaitosten kanssa.

Opintotuen vaikuttavuutta arvioidaan määräjain toteutettavilla tutkimushankkeilla.

Toiminnallinen tuloksellisuus ja toiminnalliset tavoitteet

Opintotukea kehitetään osaamistason vahvistamiseksi siten, että järjestelmä edistää suunnitelmallista ja päätoimista opiskelua ja opintoaikojen lyhenemistä.

Toteutetaan opintotukilain kokonaisuudistus. Tavoitteena on mahdollistaa ensisijaisesti täysipäiväinen opiskelu, turvata opiskeluaikainen toimeentulo, vahvistaa opintotuen kannustinelementtejä sekä tukea opintojen läpäisyä tavoiteajassa. Uudistuksessa vahvistetaan myös kaikkein heikoimmassa asemassa olevien opiskelijoiden asemaa, vähennetään alaikäisten velkaantumista ja turvataan perheellisten opiskelijoiden asemaa.

Opintotukimäärärahat ja opintotuen saajat

	2024	2025	2027 arvio
Opintotukimenot (milj. euroa)			
Opintoraha			
— korkea-aste	362,3	388,0	438,5
— toinen aste	138,3	142,2	144,8
Asumislisä	14,9	165,1	368,0
Opintolainan valtiontakaus	230,6	251,2	257,8
— opintolainahyvyys	94,7	102,7	111,2
— takausvastuusuoritukset	112,1	108,6	124,2
Koulumatkatuki	90,6	96,3	104,9
Ateriatuki	33,5	34,3	41,0
Opintotuen saajat			
Opintoraha	309 131	322 300	350 900
— korkea-aste	202 029	210 900	238 600
— toinen aste	107 102	111 400	112 300
Asumislisä			
— korkea-aste	13 161	165 300	221 700
— toinen aste	1 972	81 000	110 100
Koulumatkatuki	112 696	116 000	120 800
Opintolainahyvityksen saajat	20 140	21 611	23 300
Opintolainan valtiontakauksen saajat			
Korkea-aste	211 574	220 302	247 900
Toinen aste	50 425	48 875	50 300

Keskimääräinen opintotuki (euroa/kk)

	2024	2025	2027 arvio
Opintoraha			
— korkea-aste	281	280	283
— toinen aste	209	206	208



	2024	2025	2027 arvio
Asumislisä	201	241	252
Koulumatkatuki	137	139	148

Valtion takaamien opintolainojen lainakanta oli vuoden 2025 lopussa 6 683 000 000 euroa. Opintolainaa oli vuoden 2025 lopussa 534 924 henkilöllä. Keskimääräinen opintolainan määrä oli ammatillisen perustutkinnon suorittaneella 10 700 euroa, ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneella 20 300 euroa ja ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneella 24 800 euroa.

Opintorahan perusmäärä (euroa/kk)

	1.8.2027
— vanhempiensa luona asuvat, alle 20-vuotiaat	43,15
— vanhempiensa luona asuvat, 20 vuotta täyttäneet	90,85
— muualla asuvat, alle 18-vuotiaat	113,57
— muualla asuvat, 18 vuotta täyttäneet	279,38
— avioliitossa olevat	279,38
— alle 18-vuotiasta lasta huoltavat (279,38+141,63 e/kk)	421,01

— Vanhempien tulot voivat pienentää tai korottaa opintorahan määrää.

— Lasta huoltavalle opiskelijalle maksettavan opintorahan huoltajakorotuksen määrä on 141,63 euroa kuukaudessa, kun huollettavia lapsia on yksi ja lisäksi 30 euroa kuukaudessa kutakin muuta huollettava alasta kohden 1.10.2027.

— Opintorahan vähävaraiskorotukseen on oikeutettu alle 20-vuotias muu kuin korkeakouluopiskelija.

— Asumislisään ovat oikeutettuja opiskelijat, joka asuvat vuokra- tai asumisoikeusasunnossa tai muussa asumiseen soveltuvassa majoituksessa. Asumislisän määrä on enintään 80 prosenttia kuukausittaisista ja kuntaryhmittäin määräytyvistä enimmäisasumismenoista. Oppivelvollisen asumislisän määrä on enintään asumislisässä huomioonotettavien asumismenojen määrä.

— Maksuttomaan koulutukseen oikeutettujen opiskelijoiden koulumatkat voidaan korvata ilman omavastuuta yhden-suuntaisen koulumatkan pituuden ollessa vähintään seitsemän kilometriä.

— Oppivelvollinen on tietyin edellytyksin oikeutettu koulumatkatukeen kustannuksista, jotka aiheutuvat opiskelijan kodin ja oppilaitoksen sijaintipaikkakunnan välisistä viikonloppujen yhteydessä aiheutuvista matkoista.

Opintotuen saajamäärät

	2024	2025	2027 arvio
Lukio	27 107	27 481	27 000
Ammatillinen koulutus	81 127	81 273	81 000
Ammattikorkeakoulu	109 149	114 950	120 000
Yliopisto	103 294	106 666	110 000

52. Opintolainojen valtiontakaus (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 257 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää opintotukilain (65/1994) mukaisista valtiontakauksista aiheutuviin menoihin.



Selvitysosa: Takausvastuusuorituksista aiheutuvat tulot on budjetoitu momentille 12.29.70.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Opintolainahyvitys	111 200 000
Takausvastuusuoritukset	124 200 000
Korkoavustukset	8 300 000
Maksuvapautukset ja tileistä poistot	14 100 000
Yhteensä	257 800 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Korkoavustusten määrän kasvu	300
Maksuvapautukset ja tileistä poistot	4 100
Opintolainahyvitysten kasvu	4 600
Takausvastuiden määrän pieneneminen	-11 500
Yhteensä	-2 500

2027 talousarvio	257 800 000
2026 talousarvio	260 300 000
2025 tilinpäätös	251 217 236

55. Opintoraha ja asumislisä (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 951 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää opintotukilain (65/1994) mukaisten opintorahan ja asumislisän maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Korkeakouluopiskelijoiden opintorahat	438 500 000
Muiden oppilaitosten opiskelijoiden opintorahat	144 800 000
Asumislisä	368 000 000
Yhteensä	951 300 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Opintorahan huoltajakorotuksen uudistus 1.10.2027 (HO 2023) (BudjL)	2 000
Opintotuen saajamäärän muutos	29 740
Opiskelijan omien tulorajojen indeksijääditys 1.1.2027 (HO 2023) (BudjL)	-2 000
Yhteensä	29 740

2027 talousarvio	951 300 000
2026 talousarvio	921 560 000
2025 tilinpäätös	695 256 682

57. Korkeakouluopiskelijoiden ateriatuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 40 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) avustuksen maksamiseen opiskelijaravintoloille Suomessa sijaitsevassa suomalaisessa korkeakoulussa alempaa tai ylempää korkeakoulututkintoa, ammattikorkeakoulututkintoa tai ylempää ammattikorkeakoulututkintoa suorittavien opiskelijoiden sekä opintotukeen oikeuttavaa täydennyskoulutusta tai erikoistumiskoulutusta suorittavien opiskelijoiden aterioiden hinnan alentamiseksi 2,80 eurolla aterialla kohti

2) ylimääräisen avustuksen maksamiseen muualla kuin korkeakoulun tiloissa sijaitsevan opiskelijaravintolan pitäjälle enintään 1 euro, kuitenkin enintään opiskelijaruokailusta aiheutuvien tila- ja laitekustannusten määrä, sellaista aterialla kohden, josta maksetaan ateriatukea.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Korkeakouluopiskelijoiden ateriatuki	37 100 000
Opiskelijaravintoloiden ylimääräinen avustus	2 900 000
Yhteensä	40 000 000
2027 talousarvio	40 000 000
2026 talousarvio	40 000 000
2025 tilinpäätös	34 308 645

59. Koulumatkatuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 102 400 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää koulumatkatuesta annetun lain (48/1997) mukaisen tuen maksamiseen.

Selvitysosa: Opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksessa eräiden koulumatkakustannusten laskentaperusteista (465/2019) säädettäviä laskennallisten kustannusten perusteita voidaan tarkistaa kustannuskehityksen perusteella 1.8.2027 lukien.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Koulumatkatuen saajamäärän kasvu	7 500
Oppivelvollisten koulumatkatuen tarkistus 1.8.2027 lukien	700
Yhteensä	8 200
2027 talousarvio	102 400 000
2026 talousarvio	94 200 000
2025 tilinpäätös	96 258 594

80. Taide ja kulttuuri

Selvitysosa: Edistetään valtioneuvoston kulttuuripoliittisen selonteon mukaisia yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteita.

— *Kulttuuri on muutosvoima*

— *Kulttuurin tekijät ja sisällöt ovat avainasemassa*

— *Kulttuuri on jokaisenoikeus*

— *Kansainvälinen vaikuttavuus syntyy kulttuurista.*

Tavoite 1: Kulttuuri on muutosvoima

Kulttuuriperintö ja tieto muodostavat perustan koko kulttuurin arvoketjulle mahdollistaen yhteiskunnallisen muutoksen. Taiteen, kulttuurin ja kulttuuriperinnön infrastruktuurin suojeleminen, ylläpitäminen ja kehittäminen mahdollistavat kulttuurin säilymisen, saatavuuden ja saavutettavuuden sekä vahvistavat demokratiaa, kulttuurin huoltovarmuutta ja henkistä kriisinkestävyttä. Vaikuttavuutta kulttuuripolitiikkaan tavoitellaan poikkihallinnollisella yhteistyöllä. Tietoperustan vahvistamisella ja yhtenäistämällä pyritään vaikuttamaan päätöksentekoon ja kulttuurisen muutoksen edistämiseen.

Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet

— Toimeenpannaan kulttuuripoliittista selontekoa, Kulttuuriperintöstrategiaa ja Arkkitehtuuripoliittista ohjelmaa

— Vahvistetaan kulttuuria koskevan tietoperustan ylläpitoa, kehittämistä valtionhallinnossa ja hyödyntämistä laajemmin yhteiskunnassa

— Vahvistetaan kulttuuritoimijoiden varautumista ja roolia yhteiskunnan henkisen kriisinkestävyuden avaintoimijoina

— Edistetään digitaalisen kulttuuriperinnön saatavuutta ja yleisten kirjastojen palveluja sekä huolehditaan digitaalisen kulttuuriperinnön keskitetyn pitkäaikaissäilytyksen ylläpidosta

— Valmistellaan uuden arkkitehtuuri- ja designmuseon toteuttamista sekä toteutetaan Suomen Kansallisteatterin kaaton peruskorjaus.

Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet

	2024	2025	2026	2027
	toteutuma	toteutuma	arvio	arvio
Kulttuuripoliittisen selonteon toimenpiteitä käynnissä, kpl	-	9	38	30
Tilastoraporttien määrä Taidejakulttuuri.fi -sivustolla	42	43	60	70
Finna-palvelun verkkokäynnit	51,8	58,9	63,6	67,4
Finna-palvelun verkossa saatavilla olevat aineistot (milj.)	3,4	3,7	4	4,2
Kirjastojen määrä, kpl	706	694	694	694
Kirjastoautojen määrä, kpl	118	114	110	110
Fyysisten aineistojen kokonaislainaus, milj. kpl	85,4	87,9	88,5	88,5

Tavoite 2: Kulttuurin sisällöt ja tekijät ovat avainasemassa

Tavoitteena on, että luovaan työhön ja tekijänoikeuksiin perustuva ansainta vahvistuu taiteen, kulttuurin, kulttuuriperinnön ja luovan talouden kaikilla osa-alueilla tekijänoikeuksien toimeenpanon ja oikeuksien taloudellisen hyödyntämisen kautta. Tavoitteena on mahdollistaa kulttuurin ja taiteen alan ammattilaisten työskentely ja toimeentulo kaikkialla Suomessa tukemalla toimintamallien ja verkostojen kehittymistä sekä laaja-alaista yhteistyötä. Vahvistetaan sektoreiden kykyä edistää digitaalista kehitystä ja kestävyysmurrosta. Kulttuuri- ja luovien alojen uudistumisen ja kasvun mahdollistamiseksi tarvitaan rakenteiden ja rahoituksen strategista kehittämistä.

Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet

— Toimeenpannaan kirja-alan toimenpideohjelmaa

— Edistetään tekijänoikeusdatan hallinnoinnin teknisen infrastruktuurin syntymistä ja kehitetään lainsäädäntö- ja muita ratkaisuja digitaalisen kehityksen erityiskysymyksiin

— Varmistetaan eri taiteenalojen tasapuoliset kehitysmahdollisuudet ja kohtelu valtionrahoituksessa uudistamalla toimintamalleja ja rahoitusinstrumentteja.

**Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet**

	2024 toteutuma	2025 toteutuma	2026 arvio	2027 arvio
Tavoitteeseen liittyvät mittarit				
Pääkaupunkiseudulla asuvien osuus kaikista Taide- ja kulttuuriviraston apurahojen hakijoista/saajista, %	51/52	52/55	53/54	53/54
Pääkaupunkiseudulla rekisteröityjen yhteisöjen osuus kaikista Taide- ja kulttuuriviraston avustusten hakijoista/saajista, %	44/48	53/47	52/48	52/48
Kulttuuriammattien työttömät työnhakijat	7 193	14 794	15 000	15 000
Kulttuurialan työlliset (hlöä yhteensä)	121 000	120 000	119 000	118 000

Tavoite 3: Kulttuuri on jokaisenoikeus

Kulttuuriset oikeudet ovat perusoikeuksia, jotka kuuluvat osaksi ihmisoikeuksia ja takaavat yksilölle oikeuden nauttia kulttuurielämästä sekä ylläpitää omaa kulttuuri-identiteettiään. Kulttuuri- ja luovien alojen vaikutus sivistisyhteiskunnan eri sektoreilla ulottuu kasvusta kestävytyteen, demokratiakehityksestä hyvinvointiin, viennistä aluepolitiikkaan ja turvallisuuteen. Edistetään lasten ja nuorten sekä eri väestöryhmien osallisuutta kulttuuriin turvaamalla kulttuuripalvelujen saavutettavuutta ja kehittämällä osallistumis- ja toimintatapoja kulttuurisen moninaisuuden toimenpiteohjelman mukaisesti.

Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet

— Huolehditaan kulttuurin luomisen, kulttuuripalvelujen tuottamisen ja sisältöjen tarjoamisen vaatiman kulttuurin fyysisen ja digitaalisen infrastruktuurin jatkuvuudesta ja uudistumisesta

— Parannetaan taide- ja kulttuuripalvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta lapsille ja nuorille kaikkialla Suomessa ja edistetään kulttuuri-, taidekasvatus- ja opetustoimijoiden yhteistyötä

— Toimeenpannaan taiteen perusopetusta koskevan lainsäädännön ja rahoitusjärjestelmän uudistus

— Vahvistetaan yhteistyötä saamelaisen kulttuurin, taiteen ja kulttuuriperinnön edistämiseksi

— Vahvistetaan kulttuurihyvinvoinnin roolia osana hyvinvointialueiden ohjausta ja kuntayhteistyötä.

Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet

	2024 toteutuma	2025 toteutuma	2026 arvio	2027 arvio
<i>Yksityinen kulttuurin kulutus</i>				
— kotitalouksien käyttömenot, mrd. euroa, Kulttuurisatelliitti	arvio 5,3	arvio 5,2	5,3	5,5
<i>Kuntien kulttuuritoiminnan voimavarat</i>				
— Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset: ka. euroa/asukas	173	174	175	175
<i>Kansalliset taidelaitokset</i>				
<i>Suomen Kansallisooppera ja -baletti</i>				
— esitysten määrä	542	665	665	600
— maksavat kävijät, 1 000 henk.	214	215	212	215
— yleisökontaktit, 1 000 henk.	262	300	300	300
<i>Suomen Kansallisteatteri</i>				
— esitysten määrä	772	600	600	880
— maksavat kävijät, 1 000 henk.	146	139	142	145
— yleisökontaktit, 1 000 henk.	160	155	160	160
<i>Kansallisgalleria</i>				



	2024 toteutuma	2025 toteutuma	2026 arvio	2027 arvio
— kokoelma- ja erikoisnäyttelyiden määrä	19	19	19	19
— maksavat kävijät, 1 000 henk.	697	580	620	620
— yleisökontaktit, 1 000 henk.	918	800	840	840
<i>Suomen kansallismuseo</i>				
— kokoelma- ja erikoisnäyttelyiden määrä	2	2	1	9
— maksavat kävijät, 1 000 henk.	271	263	270	516
— yleisökontaktit, 1 000 henk.	532	543	564	949
<i>Valtionosuutta saavat esittävän taiteen toimijat ja museot</i>				
— teattereiden, tanssi- ja sirkusesitysten määrä	11 200	11 700	12 200	12 500
— teatterin, tanssin ja sirkuksen kävijät, 1 000 henk.	2 080	2 120	2 200	2 250
— orkestereiden konserttien määrä	2 709	2 800	2 700	2 700
— orkestereiden konserttien kuulijat, 1 000 henk. (ei sis. striimejä)	1 178	1 200	1 100	1 200
— museoiden kävijät, 1 000 henk.	8 400	6 500	6 500	6 700
<i>Elokuva</i>				
— kotimaisten elokuvien teatteriensi-illat	48	37	35	30
— kotimaisten elokuvien katsojat elokuvateattereissa, 1 000 henk.	2 100	2 005	2 000	2 000

Tavoite 4: Kansainvälinen vaikuttavuus syntyy kulttuurista

Luovien sisältöjen markkinat ovat muuttuneet globaaleiksi erityisesti monistettavien, skaalautuvien sisältöjen osalta. Kulttuuri- ja luovien alojen uudistumisen ja kasvun mahdollistamiseksi tarvitaan rakenteiden ja rahoituksen strategista kehittämistä. Tätä tavoitetta varten kulttuuri- ja luovien alojen rahoitus pohjaa pyritään laajentamaan mm. *Luovan talouden kasvustrategiassa* esitetyin keinoin. Toimijoiden keskinäinen yhteistyö toimialojen ja niiden rakenteiden kehittämisessä, rahoituksen kysymyksissä ja digitalisaation haasteiden selättämisessä tuottaa lisäarvoa kulttuuri- ja luoville aloille ja yhteiskunnan eri sektoreille. Kulttuurin talous avaa mahdollisuuksia kestäväälle liiketoiminnalle, koska se perustuu aineettomiin tuotannontekijöihin. Kansainvälistyminen edistää uudistumista ja kasvua ja sen vaikutukset näkyvät niin taloudessa, kulttuuri-ilmaisujen moninaisuudessa kuin kulttuurin rikastumisessa.

Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet

- Toimeenpannaan Luovan talouden kasvustrategiaa ja kulttuurin poikkihallinnollista kansainvälistymisstrategiaa
- Vahvistetaan Suomen kulttuuria maakuvatyön ja laaditun toimintamallin avulla
- Vahvistetaan kansainvälistymisen ja viennin tukirakenteita
- Vahvistetaan luovien alojen kasvua tukevaa tekijänoikeusosaamista ja -koulutusta.

Tavoitteeseen liittyvät mittarit

	2024 toteutuma	2025 toteutuma	2026 arvio	2027 arvio
<i>Kulttuurin talous</i>				
— Kulttuuritoimialojen osuus bruttokansantuotteesta, %	3,2	3,2	3,2	3,3
— Luovien alojen liikevaihto, mrd. euroa	14,5	14,5	14,5	14,5
— Taidegallerioiden teosmyynti, milj. euroa	5,2	6	-	-
<i>Kansainvälistymisen mittareita</i>				



	2024 toteutuma	2025 toteutuma	2026 arvio	2027 arvio
— Musiikin viennin kokonaisarvo, milj. euroa	149,8	163	178	192
— Tekijänoikeustulot ulkomailta (musiikki), milj. euroa	8,1	8,5	9	9

16. Ylimääräiset taiteilija- ja sanomalehtimieseläkkeet (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 23 645 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) ylimääräisistä taiteilijaeläkkeistä annetun lain (194/2016) mukaisten taiteilijaeläkkeiden maksamiseen
- 2) aiemmin myönnettyjen sanomalehtimieseläkkeiden sekä taiteilijaeläkkeisiin liittyvien perhe-eläkkeiden maksamiseen
- 3) uusiin taiteilijaeläkkeisiin sekä taiteilijaeläkkeisiin liittyviin perhe-eläkkeisiin siten, että enintään saa myöntää täytä eläkettä vastaavina 51 ylimääräistä taiteilijaeläkettä, joista enintään kaksi on täydeksi eläkkeeksi korotettavaa osaeläkettä.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Ylimääräinen taiteilijaeläke on 1 637,26 euroa kuukaudessa vuonna 2026. Osaeläke on puolet täyden eläkkeen määrästä. Ylimääräistä taiteilijaeläkettä tarkistetaan kalenterivuositain siten kuin työntekijän eläkelain (395/2006) 98 §:ssä säädetään. Määräraha on laskettu vuoden 2027 arvioidussa TyEL-indeksitasossa (3180).

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Eläkkeiden indeksitarkistus	598
Yhteensä	598

2027 talousarvio	23 645 000
2026 talousarvio	23 047 000
2025 tilinpäätös	21 605 653

20. Museoviraston kulttuuri- ja nähtävyyshohteiden tilakustannukset (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 24 559 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Museoviraston käytössä olevien kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden kulttuuri- ja nähtävyyshohteiden tilakustannuksiin.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kansallismuseon lisärakennuksen vuokramenot	1 990
Yhteensä	1 990

2027 talousarvio	24 559 000
2026 talousarvio	22 569 000
2025 tilinpäätös	19 496 000

21. Taiteen ja kulttuurin yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 576 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) taiteen ja kulttuurin kokeilu-, tutkimus-, selvitys-, kehittämis-, arviointi- ja seurantahankkeista aiheutuvien menojen ja avustusten maksamiseen
- 2) taiteen ja kulttuurin tilasto- ja tietopohjasta, tietoteknisistä palveluista, toiminnan seurannan ja ohjauksen tietojärjestelmistä sekä tekijänoikeusinfrastruktuurin kehittämisestä aiheutuvien menojen ja avustusten maksamiseen
- 3) tekijänoikeuslain (404/1961) 55 §:ssä säädetyn tekijänoikeusneuvoston toimintamenoihin sekä tekijänoikeusasioiden neuvottelukunnan ja tekijänoikeusselvitysten kuluihin
- 4) enintään kahta henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Kokeilu-, tutkimus-, selvitys-, kehittämis-, arviointi- ja seurantahankkeilla tuetaan taiteen ja kulttuurin toimialan strategisia tavoitteita.

Määrärahan käytöstä arvioidaan kulutusmenojen osuudeksi 406 000 euroa ja siirtomenojen osuudeksi 170 000 euroa.

2027 talousarvio	576 000
2026 talousarvio	576 000
2025 tilinpäätös	576 000

30. Valtionavustukset yleisten kirjastojen toimintaan (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 9 445 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) yleisistä kirjastoista annetun lain (1492/2016) ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) mukaisten kirjastojen valtionavustusten maksamiseen
- 2) yleisten kirjastojen erityisiin tehtäviin, valtakunnalliseen ja alueellisiin kehittämistehtäviin, kirjastojen toiminnan kehittämiseen, yleisille kirjastoille tuotettaviin valtakunnallisiin palveluihin ja kirjastoalan järjestötoimintaan tarkoitettujen valtionavustusten maksamiseen
- 3) kirjastotoimen alueellisesta ja muusta kehittämisestä sekä palveluista aiheutuviin menoihin ja avustuksiin
- 4) yleisille kirjastoille kulttuurilehtien hankinnoista aiheutuviin menoihin
- 5) viittomakielisen kirjaston toimintaan liittyvien valtionavustusten maksamiseen.

Selvitysosa:

**Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)**

Avustukset valtakunnallisiin ja alueellisiin kehittämistehtäviin	3 261 000
Avustukset erityisiin tehtäviin, kirjastojen toiminnan kehittämiseen, yleisille kirjastoille tuotettaviin valtakunnallisiin palveluihin ja eräille kirjastojärjestöille sekä Lupa- ja valvontavirastolle kirjastotoimen alueellisesta ja muusta kehittämisestä aiheutuviin menoihin	5 628 000
Kulttuurilehtien tilaustuki kirjastoille	136 000
Avustus vangeille järjestettäviin kirjastopalveluihin	200 000
Avustus viittomakielisen kirjaston toimintaan	220 000
Yhteensä	9 445 000

Yleisten kirjastojen toiminnalla edistetään väestön yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen ja kulttuuriin, tiedon saatavuutta ja käyttöä, lukemiskulttuuria ja monipuolista lukutaitoa, mahdollisuuksia elinikäiseen oppimisen ja osaaamisen kehittämiseen sekä aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta.

Valtionavustuksilla tuetaan yleisten kirjastojen yhdenvertaista toimintaa ja toiminnan alueellista kehittämistä. Tavoitteena on turvata yleisten kirjastojen verkon toimivuus, toiminnan laatu sekä tiedon ja kulttuurin saatavuus ja saavutettavuus koko väestölle.

Kirjastotoimen vaikuttavuutta arvioidaan kirjastojen käytön, aineistohankintojen, henkilöstövoimavarojen ja saatavuuden indikaattoreilla.

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi 9 116 000 euroa ja kulutusmenojen osuudeksi 329 000 euroa.

Eräitä kirjastotoimen tunnuslukuja

	2024 toteutuma	2025 toteutuma	2026 arvio	2027 arvio
Kirjahankinta, kpl/1 000 asukasta	274	281	274	281
Muu aineistohankinta, kpl/1 000 asukasta	17	17	17	17
Henkilötyövuodet/1 000 asukasta	0,7	0,7	0,7	0,7
Aukiolotunnit, 1 000 tuntia	2 564	2 606	2 566	2 620
Fyysiset käynnit, kpl/asukas	9,1	9	9,3	9,2
Verkkokäynnit, kpl/asukas ¹⁾	8,3	9,4	8,7	9,6
Lainaukset, kpl/asukas	15,3	15,7	16	17
E-aineistojen lainaukset, kpl/asukas	1,9	2	2,3	2,3
Toimintakustannukset, euroa/asukas	65,7	66,8	65,7	69

¹⁾ Verkkokäyntien osalta kävijätilastoihin tallentuvat vain evästeet hyväksyneet kävijät. Todellinen kävijämäärä on huomattavasti suurempi.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Indeksitarkistus (3,5 %)	110
Toimintamenosäästö (Lisätoimet 2025)	150
Yhteensä	260



2027 talousarvio	9 445 000
2026 talousarvio	9 185 000
2025 tilinpäätös	9 206 810

31. Valtionosuus esittävän taiteen ja museoiden käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 162 747 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) mukaisten esittävän taiteen ja museoiden valtionosuuksien maksamiseen.

Valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävä henkilötyövuosien määrä on esittävällä taiteella enintään 3 770 ja museoilla enintään 1 231.

Selvitysosa: Valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävä keskimääräinen arvonlisäveroton yksikköhinta on musiikilla 65 972 euroa, muulla esittävällä taiteella 71 296 euroa ja museoilla 97 158 euroa henkilötyövuotta kohden.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Esittävän taiteen valtionosuus	104 735 000
Museoiden valtionosuus	58 012 000
Yhteensä	162 747 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Arkkitehtuurimuseon kiinteistön vuokrauksesta vapautuvan määrärahan siirto museon valtionosuu- teen (siirto momentilta 29.80.53)	105
Indeksitarkistus (3,5 %)	6 253
Lakisääteinen yksikköhintojen kustannuspohjan tarkistus (museot)	-54
Lakisääteinen yksikköhintojen kustannuspohjan tarkistus (musiikki)	975
Lakisääteinen yksikköhintojen kustannuspohjan tarkistus (muu esittävä taide)	315
Yhteensä	7 594

2027 talousarvio	162 747 000
2026 talousarvio	155 153 000
2025 tilinpäätös	147 062 268

34. Valtionosuus ja -avustus taiteen perusopetuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 107 632 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) mukaisten valtionosuuksien maksamiseen
- 2) enintään 1 210 000 euroa edellä mainitun lain 44 §:ssä tarkoitettuihin valtionavustuksiin taiteen perusopetuksen järjestäjille ja muihin valtionavustuksiin taiteen perusopetuksen oppilaitosten ylläpitäjille
- 3) enintään 300 000 euroa valtionavustuksiin taiteen perusopetuksesta annetun lain 8 §:ssä tarkoitetun vastuutehtävän hoitamiseen

4) enintään 201 000 euroa taiteen perusopetuksen tietopohjan vahvistamiseen liittyvistä selvityksistä ja kehittämisestä aiheutuvien menojen maksamiseen

5) enintään yhtä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen määräaikaisiin tehtäviin.

Valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävä tuntimäärä on taiteen perusopetuksessa enintään 1 837 400 tuntia.

Selvitysosa: Valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävä keskimääräinen arvonlisäveroton yksikköhinta on 99,15 euroa opetustuntia kohden.

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi 107 431 000 euroa ja kulutusmenojen osuudeksi 201 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Indeksitarkistus (3,5 %)	3 715
Lakisääteinen yksikköhintojen kustannuspohjan tarkistus	-736
Toimintamenosäästö (Lisätoimet 2025)	80
Yhteensä	3 059

2027 talousarvio	107 632 000
2026 talousarvio	104 573 000
2025 tilinpäätös	98 946 760

40. Korvaus Suomenlinnan huoltoliikenteen käyttötappioon (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 252 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää korvauksen maksamiseen Suomenlinnan huoltoliikenteen käyttötappioon.

Selvitysosa: Valtion ja Helsingin kaupungin kesken solmitun Suomenlinnan liikenteen hoitoa koskevan sopimuksen mukaisesti valtio ja kaupunki yhdessä vastaavat Suomenlinnan huoltoliikenteen käyttötappiosta.

2027 talousarvio	252 000
2026 talousarvio	252 000
2025 tilinpäätös	252 000

41. Eräät käyttöoikeuskorvaukset (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 22 678 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) enintään 5 500 000 euroa tekijänoikeuslain (404/1961) mukaiseen yksityisen kopioinnin hyvitykseen ja sen järjestämisestä aiheutuvien menojen maksamiseen

2) enintään 17 178 000 euroa suojattujen teosten tekijöille maksettavaan lainauskorvaukseen ja e-kirjojen ja e-äänikirjojen kirjastokäytön korvaukseen ja sen järjestämisestä aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahasta maksetaan tekijänoikeudella suojattujen teosten tekijöille ja muille oikeudenhaltijoille hyvitystä teoksen kappaleiden valmistamisesta yksityiseen käyttöön sekä tekijänoikeuslakiin perustuvia korvauksia kirjastoissa tapahtuvasta teosten lainaamisesta ja e-kirjojen ja e-äänikirjojen kirjastokäytöstä sekä julkisen rahoit-



tuksen piirissä olevissa kulttuuriperintölaitoksissa tapahtuvasta suojatun aineiston käytöstä tekijänoikeuksien haltijoita edustavien järjestöjen kanssa tehtyjen sopimusten mukaisesti.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertaluonteisen erän poisto	-200
Yhteensä	-200

2027 talousarvio	22 678 000
2026 talousarvio	22 878 000
2025 tilinpäätös	22 878 000

50. Avustukset taiteen ja kulttuurin edistämiseen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 86 901 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) taiteen ja kulttuurin edistämiseen
- 2) opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) ja valtionavustuslain (688/2001) mukaisten valtionavustusten maksamiseen
- 3) Suomen elokuvasäätiölle elokuvien käsikirjoittamiseen, tuotantoon, jakeluun ja muun elokuvakulttuurin tukemiseen valtion rahoituksesta elokuvakulttuurin edistämiseen annetun lain (1174/2018) nojalla sekä Suomen elokuvasäätiön tukitoiminnasta aiheutuviin menoihin
- 4) rakennusperinnön suojelusta annetun lain (498/2010) nojalla suojeltujen kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten entistämiseen ja parantamiseen tarkoitettuihin valtionavustuksiin
- 5) Unescon kulttuuriperintöä koskevien yleissopimusten toimeenpanosta ja kulttuurimatkailun edistämisestä aiheutuviin menoihin ja avustuksiin
- 6) Paimion parantolan ylläpidosta, peruskorjaamisesta sekä toimitilojen kehittämisestä aiheutuviin avustuksiin
- 7) taide- ja kulttuuripolitiikan tutkimus-, selvitys- ja tiedotustoimintaa sekä valtion virastojen kulttuurin kokeilu- ja tutkimushankkeita koskevien menojen maksamiseen
- 8) enintään kolmea henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

1. Opetus- ja kulttuuriministeriö	55 732 000
Elokuva, audiovisuaalinen kulttuuri ja luovat sisällöt	26 023 000
Esittävä taide, kirjallisuus, visuaalinen ja rakennustaide, muotoilu	2 364 000
Kulttuurivienti, kansainvälistyminen sekä pohjoismainen, EU- ja kansainvälinen yhteistyö	7 797 000
Taide- ja kulttuurialan valtakunnalliset yhteisöt	7 516 000
Lastenkulttuuri	2 256 000
Saamelainen kulttuuri	572 000



Kulttuuriperintö	591 000
Kulttuuritilojen investointiavustukset ja seurantalojen korjausavustukset	3 134 000
Taide- ja kulttuuripolitiikan tutkimus ja erityishankkeet	979 000
Paimion parantolan rakennusten peruskorjaus ja muutosvaiheen aikaiset ylläpitokustannukset	4 500 000
2) Taide- ja kulttuurivirasto	26 561 000
Taiteenalojen edistäminen	19 142 000
Kulttuuriin osallistumisen ja saavutettavuuden, kulttuurihyvinvoinnin sekä kulttuurin moninaisuuden edistäminen	7 097 000
Mediakasvatuksen ja lukutaidon edistäminen	322 000
3) Museovirasto	4 608 000
Näyttelypalkkiot	1 000 000
Museoalan edistäminen ja kulttuuriperinnön perusta ja jatkuvuus	2 843 000
Kansainvälisten kulttuuriperintösopimusten toimeenpano	765 000
Yhteensä	86 901 000

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi 86 231 000 euroa ja kulutusmenojen osuudeksi 670 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Euroopan kulttuuripääkaupunki 2026 -hanke	-9 500
Kertaluonteisten erien poisto	-4 380
Paimion parantolan ylläpito ja peruskorjaus	3 000
Suomen kansallisoopperan ja -baletin perusparannushankkeen aikana säästävän määrärahan siirto (siirto momentilta 29.80.53)	400
Toimintamenosäästö (Lisätoimet 2025)	550
Yhteensä	-9 930

2027 talousarvio	86 901 000
2026 II lisätalousarvio	7 620 000
2026 talousarvio	96 831 000
2025 tilinpäätös	93 866 000

51. Apurahat taiteilijoille, kirjailijoille ja kääntäjille (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 19 840 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) valtion taiteilija-apurahoista annetun lain (734/1969) 3 §:n mukaisten 545 apurahavuotta vastaavien taiteilija-apurahojen sekä 3 §:n 2 momentin mukaisten erittäin ansioituneille taiteenharjoittajille myönnettävien valtion taiteilija-apurahojen maksamiseen
- 2) eräistä kirjailijoille ja kääntäjille suoritettavista apurahoista ja avustuksista annetun lain (236/1961) mukaisiin apurahiin ja avustuksiin
- 3) enintään 960 000 euroa eräistä kuvataiteen tekijöille suoritettavista apurahoista annetun lain (115/1997) mukaisiin apurahiin.



Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Valtion taiteilija-apurahat (545 kpl)	15 168 000
Kirjailijoiden ja kääntäjien apurahat ja avustukset	3 100 000
Kuvataiteen tekijöiden apurahat (enintään)	960 000
Taiteilijaprofessoriapurahat (22 kpl)	613 000
Yhteensä	19 841 000

Taiteilija-apurahan suuruus on 2 296,25 euroa/kk ajalla 1.1.2027—31.7.2027 ja 2 351,36 euroa/kk ajalla 1.8.—31.12.2027. Taiteilija-apurahoja tarkistetaan valtion virkamiesten palkkausten tarkistuksia vastaavasti Taide- ja kulttuuriviraston päätöksellä. Kirjailijoiden ja kääntäjien apurahojen kokonaismäärä on 10 % edellisenä kalenterivuonna kuntien ylläpitämiin yleisiin kirjastoihin hankittuun kirjallisuuteen käytetystä rahamäärästä.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Palkkausten tarkistukset	397
Yhteensä	397

2027 talousarvio	19 840 000
2026 talousarvio	19 443 000
2025 tilinpäätös	18 758 654

53. Valtionavustus tilakustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 31 664 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää avustusten maksamiseen valtion omistamissa ja vuokraamissa toimitiloissa toimivien taide- ja kulttuurilaitosten sekä -yhteisöjen tilakustannuksiin.

Selvitysosa: Määrärahaa on tarkoitus käyttää 11:n valtakunnallisesti merkittävän taide- ja kulttuurilaitoksen tilakustannusten avustamiseen.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Hanasaaren ruotsalais-suomalaisen kulttuurikeskuksen tilakustannukset	2 435 000
Muut tilakustannukset	29 229 000
Yhteensä	31 664 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Arkkitehtuurimuseon kiinteistön vuokrauksesta vapautuva määräraha (siirto momentille 29.80.31)	-105
Suomen Kansallisoopperan ja -baletin perusparannushankkeen aikana säästyvä vuokra (siirto momentille 29.80.50)	-400
Suomen Kansallisoopperan ja -baletin produktiovaraston vuokra-avustuksen siirto Senaatin vuokrajärjestelmään (siirto momentilta 29.80.56)	820
Yhteensä	315



2027 talousarvio	31 664 000
2026 talousarvio	31 349 000
2025 tilinpäätös	31 421 000

55. Digitaalisen kulttuuriperinnön saatavuus ja säilyttäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 2 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) digitaalisen kulttuuriperinnön kokonaisuuden toimeenpanosta ja digitaalisten kulttuuriperintöaineistojen säilyttämisestä aiheutuviin menoihin
- 2) museo- ja kulttuuriperintöaineistojen digitoinnista sekä museoiden sisältötuotannon tukemisesta aiheutuvien menojen ja avustusten maksamiseen
- 3) digitaalisessa muodossa olevien kulttuuriperintöaineistojen saatavuutta, käyttöä ja säilyttämistä parantavien järjestelmien ja palvelujen ylläpitoon ja kehittämiseen sekä suomalaisten kulttuuriperintösisältöjen viemiseen osaksi European-palvelua tarkoitettuihin menoihin ja avustuksiin
- 4) kulttuuri- ja kulttuuriperintöaineistojen digitointia, digitaalista saatavuutta ja pitkäaikaissäilytystä koskevan osaamisen kehittämisestä ja jakamisesta aiheutuviin menoihin ja avustuksiin
- 5) enintään 10 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen määräaikaisiin tehtäviin.

Selvitysosa: Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi 1 000 000 euroa ja kulutusmenojen osuudeksi 1 300 000 euroa.

2027 talousarvio	2 300 000
2026 talousarvio	2 300 000
2025 tilinpäätös	2 300 000

56. Valtionrahoitus kansallisten taidelaitosten toimintaan (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 69 368 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtion rahoituksesta kansallisille taidelaitoksille annetun lain (942/2022) mukaiseen rahoitukseen.

Käyttösuunnitelma (euroa)

1.	Kansallisgalleria	14 754 000
2.	Suomen Kansallisteatteri	12 735 000
3.	Suomen Kansallisooppera ja -baletti	41 879 000
Yhteensä		69 368 000

Selvitysosa: Kansallisgalleria vastaa Kansallisgallerian kokoelman ylläpidosta ja kartuttamisesta, harjoittaa näyttelytoimintaa ja muuta taidemuseotoimintaa sekä osallistuu asiantuntijana taidemuseoalan kehittämiseen. Kansallisgalleriaan kuuluvia museoita ovat Ateneumin taidemuseo, Nykytaiteen museo Kiasma ja Sinebrychoffin taidemu-



seo. Tehtävänä on vahvistaa kulttuuriperintöä ja edistää taiteellista sivistystä sekä kuvataiteen yhteiskunnallista vaikuttavuutta.

Suomen Kansallisteatteri ylläpitää teatteria, harjoittaa teatteritoimintaa sekä kehittää ja vaalii teatteritaidetta. Tehtävänä on erityisesti kotimaisen teatteritaiteen edistäminen, korkeatasoisen teatteritaiteen esittäminen eri yleisöryhmille koko maassa sekä teatteritaiteen yhteiskunnallisen vaikuttavuuden edistäminen.

Suomen Kansallisooppera ja -baletti ylläpitää ooppera- ja balettiteatteria sekä harjoittaa, vaalii ja kehittää ooppera- ja balettitaidetta. Tehtävänä on erityisesti kotimaisen ooppera- ja balettitaiteen ja niiden yhteiskunnallisen vaikuttavuuden edistäminen sekä korkeatasoisen ooppera- ja balettitaiteen esittäminen eri yleisöryhmille koko maassa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Indeksitarkistus (2,6 %)	1 779
Kansallisgallerian vuoden 2025 alv-menon tarkentuminen	-23
Suomen Kansallisoopperan ja -baletin produktiovaraston vuokra-avustuksen siirto Senaatin vuokrajärjestelmään (siirto momentille 29.80.53)	-820
Yhteensä	936
2027 talousarvio	69 368 000
2026 talousarvio	68 432 000
2025 tilinpäätös	68 246 000

72. Kansallisgallerian ja valtion taideteostoimikunnan kokoelmien kartuttaminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 1 683 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) Kansallisgallerian ja valtion taideteostoimikunnan kokoelmiin tehtävistä taidehankinnoista aiheutuvien menojen maksamiseen

2) Kansallisgalleriasta annetun lain (889/2013) mukaisesti valtion taideteostoimikunnan toiminnasta sekä kokoelman ylläpidosta ja turvaamisesta aiheutuvien valtionavustusten maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

1.	Kansallisgallerian kokoelmaan tehtävät taidehankinnat	739 000
2.	Valtion taideteostoimikunnan taidehankinnat valtion kiinteistöihin ja valtion käytössä oleviin rakennuksiin	544 000
3.	Valtion taideteostoimikunnan kokoelman hoito ja valtion taideteostoimikunnan toiminta	400 000
Yhteensä		1 683 000

Määrärahan käytöstä arvioidaan taidehankintoihin tarkoitettujen sijoitusmenojen osuudeksi 1 283 000 euroa ja siirtomenojen osuudeksi 400 000 euroa.

2027 talousarvio	1 683 000
2026 talousarvio	1 683 000
2025 tilinpäätös	1 683 000

75. Toimitilojen ja kiinteistövarallisuuden perusparannukset ja kunnossapito (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 3 249 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) kiinteistövarallisuuden perusparannuksista ja kunnossapidosta, uudisrakennushankkeista, sekä museolaivojen korjaamisesta ja kunnossapidosta aiheutuvien menojen maksamiseen

2) enintään kahta henkilötövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen määräaikaisiin tehtäviin.

Selvitysosa: Määrärahan käytöstä arvioidaan sijoitusmenojen osuudeksi 2 199 000 euroa ja kulutusmenojen osuudeksi 1 050 000 euroa.

2027 talousarvio	3 249 000
2026 talousarvio	3 249 000
2025 tilinpäätös	3 449 000

95. Kulttuuriympäristön suojelusta aiheutuvat menot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 105 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) muinaismuistolain (295/1963) toteuttamisesta aiheutuvien menojen ja korvausten maksamiseen

2) enintään kolmea henkilötövuotta vastaavan henkilöstömäärän, myös virkaan nimitettyjen virkamiesten, palkkaamiseen muinaismuistolain toteuttamisesta aiheutuviin arkeologisiin tutkimuksiin ja kenttätöihin.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Vantaan Stenkullan arkeologiset kaivaukset	-35
Yhteensä	-35

2027 talousarvio	105 000
2026 talousarvio	140 000
2025 tilinpäätös	104 912

90. Liikuntatoimi

Selvitysosa: Liikuntapolitiikan päämääränä on väestön liikunnallisen elämäntavan lisääminen, liikunnan ja huippu-urheilun vastuullisuuden edistäminen, osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistaminen sekä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden parantaminen. Liikunnallinen elämäntapa tarkoittaa arjessa tapahtuvaa fyysistä aktiivisuutta ja liikunnan harrastamista. Liikunnallisen elämäntavan perusta luodaan perheissä, varhaiskasvatuksessa, koulussa ja liikuntaharrastuksissa. Liikuntaa edistetään liikuntaolosuhteita kehittämällä, arjen toimintaympäristöjä liikunnallistamalla sekä tukemalla liikuntajärjestöjä ja -seuroja sekä huippu-urheilua. Väestön liikunnallista elämäntapaa ediste-

tään yhteistyössä eri hallinnonalojen toimenpiteillä. Liikuntapolitiikan tavoitteena on päätöksenteon perustaminen yhä vahvemmin tutkittuun tietoon sekä jatkuvaan seurantaan ja arviointiin.

Opetus- ja kulttuuriministeriö vastaa liikuntapolitiikan yleisestä johdosta, yhteensovittamisesta ja kehittämisestä sekä liikunnan yleisten edellytysten luomisesta valtionhallinnossa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö asettaa liikuntapolitiikalle seuraavat yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet:

- Hyvinvoiva, terve ja liikkuva väestö
- Liikunta lisää osallisuutta ja yhteisöllisyyttä
- Liikunta on tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti saavutettavissa
- Liikunta ja huippu-urheilu on vastuullista
- Suomalainen huippu-urheilu on kansainvälisesti menestyvää ja kansallisesti arvostettua.

Liikuntatoimen toiminnalliset tavoitteet ja keskeiset toimenpiteet

Valtakunnallisia ja paikallisia liikuntaolosuhteita kehitetään suunnitelmallisesti. Liikuntapaikkarakentamisen avustamisessa painotetaan laajoille käyttäjäryhmille suunnattuja liikuntapaikkoja sekä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden, esteettömyyden ja saavutettavuuden sekä kestävä kehityksen edistämistä.

Tuetaan liikunnan kansalaistoiminnan elinvoimaisuutta ja vastuullisuutta. Tuetaan liikunnan kansalaisjärjestötoimintaa sekä kaikille avointa paikallista seuratoimintaa. Edistetään kansalaistoiminnan vastuullisuutta. Tuetaan liikunnan koulutuskeskusten vapaatavoitteista koulutustoimintaa ja sen laadun kehittämistä. Vahvistetaan liikuntajärjestöjen edellytyksiä hakea ja järjestää kestäviä kansainvälisiä urheilun suurtapahtumia ja liikuntajärjestöjen kansainvälisiä yhteistyö- ja vaikuttamismahdollisuuksia.

Liikunnallinen elämäntapa lisääntyy eri ikä- ja väestöryhmissä. Tuetaan valtakunnallista Liikkuvat-kokonaisuutta liikunnallisen elämäntavan edistämiseksi eri ikä- ja väestöryhmissä (Liikkuva perhe, Liikkuva varhaiskasvatus, Liikkuva koulu, Liikkuva opiskelu, Liikkuva aikuinen ja Ikiliikkuja). Avustetaan Liikkuvat-kokonaisuuden toimeenpanoa tukevia liikunnallisen elämäntavan hankkeita.

Kehitetään huippu-urheilu-uran edellytyksiä ja huippu-urheilun vastuullisuutta. Huippu-urheilua edistetään tukemalla urheilijoiden valmentautumista sekä kehittämällä valmennusosaamista, kaksoisurapolkuja, huippu-urheilun koordinaatiota, huippu-urheilun tutkimus- ja innovaatiotoimintaa, huippu-urheilun rahoitusta ja kilpailu- ja harjoitteluosuhteita. Vahvistetaan liikunnan ja huippu-urheilun vastuullisuutta avustamalla Suomen urheilun eettisen keskuksen (SUEK) toimintaa.

Liikunnan tietopohjaa vahvistetaan ja tietoa hyödynnetään päätöksenteossa tehokkaasti. Tuetaan ja kehitetään liikunta-alan tutkimus- ja tiedonvälitystoimintaa liikuntapoliittisen päätöksenteon tarpeiden suuntaisesti. Vahvistetaan tiedon hyödyntämistä toimialan avustusvalmisteluissa sekä toimenpiteiden vaikuttavuuden seuranta ja arviointia. Kehitetään valtion liikuntaneuvoston toteuttamaa liikuntapolitiikan arviointitoimintaa.

Liikuntaa edistetään eri hallinnonalojen toimenpiteillä. Edistetään liikunnan laaja-alaisen yhteiskunnallisten yhteyksien tunnistamista. Liikuntapolitiikan koordinaatioelin koordinoi ja yhteen sovittaa liikunnan edistämisen toimia eri ministeriöissä. Vahvistetaan liikunta- ja liikkumisvaikutusten arviointia sekä liikunnan edistämisen poikkihallinnollista huomioimista eri hallinnonaloilla ja -tasoilla.

Valtionavustukset ja -osuudet liikuntatoimen rahoituksessa valtion talousarviossa

Liikuntatoimen määrärahoista noin 75 % kohdentuu avustuksiin. Hankkeista riippuen kuntatalouteen tästä kohdentuu noin neljännes, yleishyödyllisille yhteisöille (säätöt, yhdistykset) noin 55–60 % ja yrityssectorille alle 15 %. Lisäksi määrärahaa kohdentuu vähäisessä määrin kotitalouksille (urheilija-apurahat, ylimääräiset urheilijaeläkkeet)



ja yliopistoille. Valtionosuudet, joiden osuus liikuntatoimen siirtotalouden kuluista on noin 23 %, kohdentuvat kunta-talouteen ja liikunnan koulutuskeskuksille.

Liikuntapolitiikan tunnuslukuja

	2022 toteutuma	2024 toteutuma	2025 toteutuma	2027 arvio
Urheiluseuroissa harrastavien lasten ja nuorten osuus, %¹⁾				
9-vuotiaat				
— tytöt	65	67		67
— pojat	66	67		67
11-vuotiaat				
— tytöt	71	68		68
— pojat	69	72		72
13-vuotiaat				
— tytöt	53	58		58
— pojat	57	60		60
15-vuotiaat				
— tytöt	38	44		44
— pojat	47	44		44
Kansallisten liikkumissuosittelujen mukaisesti liikkuvien osuudet, %²⁾				
9-vuotiaat				
— tytöt	36	31		31
— pojat	59	56		56
11-vuotiaat				
— tytöt	25	19		19
— pojat	42	44		44
13-vuotiaat				
— tytöt	7	8		8
— pojat	26	17		17
15-vuotiaat				
— tytöt	3	4		4
— pojat	16	6		6
Koululaisten Move!-mittausten 20 m juoksutestin mediaanitulos (min:sek)³⁾				
11-vuotiaat				
— tytöt	3 min 37 s		3 min 51 s	3 min 51 s
— pojat	4 min 26 s		4 min 46 s	4 min 46 s
15-vuotiaat				
— tytöt	4 min 12 s		4 min 12 s	4 min 12 s
— pojat	5 min 47 s		6 min 00 s	6 min 00 s
Varusmiespalvelukseen astuvien miesten Cooper-juoksutestin tu- loskeskiarvo (metriä)⁴⁾				
	2 376		2 414	2 414



	2022 toteutuma	2024 toteutuma	2025 toteutuma	2027 arvio
Dopingtestien määrä/rikkomusten määrä (SUEK)⁵⁾	3 169/4		3 097/5	3 097/5
Suomen saavuttamat pisteet (sijat 1.—8.) olympialaisissa ja olympialajien MM-kisoissa⁶⁾	117 pist.		110 pist.	60 pist.

¹⁾ Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa LIITU 2024 -tutkimus (harrastan säännöllisesti ja aktiivisesti sekä harrastan silloin tällöin), sukupuolittain olevaa tietoa ei saatavilla. Vuosi 2022: Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa LIITU 2018 sekä 2022 -tutkimukset (harrastan säännöllisesti ja aktiivisesti sekä harrastan silloin tällöin), lisäanalyysi KIHU 18.4.2023.

²⁾ Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa LIITU 2024 -tutkimus (liikemittarilla mitattu liikkumissuosituksen saavuttaminen). Vuosi 2022: Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa 2018, 2022 sekä 2025 tutkimukset (liikemittarilla mitattu liikkumissuosituksen saavuttaminen). Lisäanalyysi Jyväskylän yliopisto 8.4.2025. Liikuntaraportti. Suomalaisten mitattu liikkuminen, paikallaanolo ja fyysinen kunto 2018—2022 sekä lisäanalyysi UKK-instituutti 14.4.2023. (liikkumisen suosituksen toteutuminen kyselytietojen mukaan).

³⁾ 5.- ja 8.-luokkalaisten fyysisen toimintakyvyn Move!-mittaustulokset. Mediaanitulokset. Vipunen.fi: Opetushallinnon tilastopalvelu -raportit

⁴⁾ Varusmiespalveluksen aloittaneiden miesten kuntotestien tulokset. Puolustusvoimat.

⁵⁾ Suomen urheilun eettisen keskuksen (SUEK) tekemät kaikki dopingtestit sekä dopingrikkomusten määrä SUEK:n kansallisessa dopingtestausohjelmassa.

⁶⁾ Urheilumuseo -Tahto. Suomen saavuttamat pisteet (sijat 1.—8.) Olympialaisissa ja olympialajien MM-kisoissa. Vertailu tehtävä vertailemalla parittomia vuosia keskenään, koska silloin on pidetty hiihtolajien MM-kilpailuja.

16. Ylimääräiset urheilijaeläkkeet (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 459 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää ylimääräisistä urheilijaeläkkeistä annetun lain (1419/2014) mukaisten eläkkeiden maksamiseen.

Ylimääräisistä urheilijaeläkkeistä annetun lain (1419/2014) mukainen eläkkeen suuruus on 1 671,82 euroa kuukaudessa.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Ylimääräinen urheilijaeläke on 1 631,86 euroa kuukaudessa vuonna 2026. Osa-eläke on puolet täyden eläkkeen määrästä. Ylimääräistä urheilijaeläkettä tarkistetaan kalenterivuositain siten kuin työntekijän eläkelain (395/2006) 98 §:ssä säädetään. Määräraha on laskettu vuoden 2027 arvioidussa TyEL-indeksitasossa (3180).

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ylimääräiset urheilijaeläkkeet (siirto momentilta 29.90.50)	459
Yhteensä	459

2027 talousarvio 459 000

20. Liikuntatoimen yhteiset menot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 726 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) liikuntalakiin (390/2015) perustuvien liikuntapolitiikan ja liikuntakulttuurin edistämisestä, kehittämisestä ja arvioinnista aiheutuvien menojen ja avustusten maksamiseen

2) valtion liikuntaneuvoston menoihin



3) enintään yhtä henkilötövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Kohdassa 3) tarkoitettujen henkilöiden osalta työnantajalle maksetut sairausvakuutuksen mukaiset etuudet otetaan nettobudjetoitaessa tuloina huomioon.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Liikunnan osaaminen ja tietopohja

Liikunnan yleiset kehittämishankkeet	500 000
Valtion liikuntaneuvosto	226 000
Yhteensä	726 000

Määrärahan käytöstä arvioidaan kulutusmenojen osuudeksi 290 000 euroa ja siirtomenojen osuudeksi 436 000 euroa.

2027 talousarvio	726 000
2026 talousarvio	726 000
2025 tilinpäätös	7 210 000

30. Valtionosuudet kunnille ja liikunnan koulutuskeskuksille (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 44 246 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää liikuntalakiin (390/2015), opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettuun lakiin (1705/2009) ja vapaasta sivistystyöstä annettuun lakiin (632/1998) perustuvien valtionosuuksien maksamiseen.

Valtionosuuden perusteena käytettävä kunnan liikuntatoiminnan yksikköhinta on 12,00 euroa asukasta kohden ja alueellisten liikunnan koulutuskeskusten yksikköhinta on 16,60 euroa opiskelijapäivää kohden.

Valtionosuuden perusteena oleva valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijavuorokausien enimmäismäärä on 253 953 ja alueellisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijapäivien enimmäismäärä on 53 000. Enimmäismäärien estämättä määrärahaa saa käyttää oikaisupäätöksistä aiheutuvien valtionosuuksien maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Valtionosuudet kuntien liikuntatoimintaan	20 037 000
Valtionosuudet valtakunnallisille liikunnan koulutuskeskuksille	23 638 000
Valtionosuudet alueellisille liikunnan koulutuskeskuksille	571 000
Yhteensä	44 246 000

Määrärahan mitoituksessa käytetty valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten arvonlisäveroton keskimääräinen yksikköhinta on 134,90 euroa ja arvonlisäverollinen keskimääräinen yksikköhinta on 143,61 euroa opiskelijavuorokautta kohden.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Indeksitarkistus (3,5 %), valtakunnalliset koulutuskeskukset	818
Lakisääteinen yksikköhintojen kustannuspohjan tarkistus	1 442
Liikuntapaikkarakentamisen avustusten lisääminen valtakunnallisten koulutuskeskusten opiskelijavuorokausia vähentämällä (siirto momentille 29.90.50)	-200
Valtionosuus kuntien liikuntatoiminnan käyttökustannuksiin (asukasmäärän muutos)	59
Toimintamenosäästö (Lisätoimet 2025)	-100
Yhteensä	2 019

2027 talousarvio	44 246 000
2026 talousarvio	42 227 000
2025 tilinpäätös	36 504 160

50. Liikunnan ja urheilun edistäminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 116 041 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) liikuntalakiin (390/2015) ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettuun lakiin (1705/2009) perustuvien sekä muiden urheilun ja liikuntakasvatuksen edistämiseen tarkoitettujen avustusten maksamiseen valtionavustuslain (688/2001) mukaisesti

2) urheilijoiden valmennus- ja harjoitteluapurahojen maksamiseen

3) kokeilu-, kehittämis- ja selvitystoiminnan menoihin sekä yhteisöjen ja valtionhallinnon kansainvälisen liikunta-alan yhteistyön, liikuntatieteellisen toiminnan, liikunnan aluehallinnon toiminnan sekä korkeakoulujen, tutkimuslaitosten ja tutkijoiden liikuntatieteellisten tutkimushankkeiden ja näiden kanssa yhteistyössä toteutettavien tietojärjestelmä- ja muiden hankkeiden menoihin

4) liikunnan ja huippu-urheilun eettisen ja dopinginvastaisen toiminnan, testaustoiminnan ja dopingin vastaisen kasvatuksen tehostamisen menoihin

5) enintään 400 000 euroa opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisen avustuksen maksamiseen Suomen Urheilumuseosäätiölle

6) Pro Urheilu -tunnustusten maksamiseen

7) avustusten maksamiseen Olympiastadionin perusparannus- ja uudistamishankkeeseen

8) enintään 20 000 000 euroa Suomi Liikkeelle -ohjelmasta aiheutuvien menojen ja avustusten maksamiseen

9) enintään 2 000 000 euroa Yleisurheilun EM -kisahaun avustusten maksamiseen

10) enintään 24 henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen, josta enintään 1,5 henkilötyövuotta Suomen Akatemialle liikuntatieteellisten tutkimusten arviointiin.

Kohdan 2) määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Kohdassa 10) tarkoitettujen henkilöiden osalta työnantajalle maksetut sairausvakuutuksen mukaiset etuudet otetaan nettobudjetoitaessa tuloina huomioon.



Suostumus

Suomen Urheilun tukisäätiön alaisuudessa toimivalle Olympiarahastolle osoitetaan valtion vastinrahaa Suomen Olympiakomitean edellisen vastinrahoituspäätöksen jälkeen vuoden 2027 loppuun mennessä rahastoon keräämää hyväksyttävää yksityistä rahoitusta vastaavasti.

Selvitysosa: Poikkihallinnollisen Suomi Liikkeelle -ohjelman tavoitteena on kääntää liikkuminen kasvuun jokaisessa ikäryhmässä. Määräraha on tarkoitettu eri hallinnonalojen käyttöön ja sitä on tarkoitus käyttää ohjelman toimeenpanon tukemiseen sekä eri ministeriöistä ja virastoista myönnettäviin valtionavustuksiin. Ohjelman toimeenpanoa ohjaa ja seuraa ministerityöryhmä. Ohjelman toimenpiteiden vaikuttavuutta arvioidaan säännöllisesti.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Liikunnan yhdenvertainen saavutettavuus (liikuntapaikkarakentamisen avustaminen)	15 520 000
<i>Liikunnan kansalaistoiminta</i>	42 872 000
— liikuntajärjestöjen yleisavustukset	40 872 000
— seuratuki	2 000 000
Huippu-urheilu	15 215 000
Liikunnan ja urheilun suurtahtumat	2 000 000
Yleisurheilun EM-kisahaku	2 000 000
Liikunnan ja urheilun eettinen toiminta	5 212 000
Kansainvälinen yhteistyö	268 000
Koko väestön liikunnan edistäminen	6 240 000
Ikäihmisten liikkumishanke -pilotointi	500 000
<i>Liikunnan osaaminen ja tietopohja</i>	6 214 000
— liikuntatiede ja tutkimus	2 054 000
— tutkimus- ja kehitysyhteisöt sekä koulutustoiminta	3 660 000
— alueellinen liikuntatoimi	500 000
Suomi liikkeelle -ohjelma	20 000 000
Yhteensä	116 041 000

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (milj. euroa)

	Yhteensä vuodesta	
	2027	2027 lähtien
Olympiastadionin perusparannus- ja uudistamishankkeen lisärahoitus		
Ennen vuotta 2027 tehdyt sitoumukset	2,0	2,0
Menot yhteensä	2,0	2,0

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi 112 541 000 euroa ja kulutusmenojen osuudeksi 3 500 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertamenon poistuminen	-1 430
Liikuntapaikkarakentamisen avustusten lisääminen valtakunnallisten koulutuskeskusten opiskelijavuorokausia vähentämällä (siirto momentilta 29.90.30)	200
Yleisurheilun EM-kisahaku	2 000
Ylimääräiset urheilijaeläkkeet (siirto momentille 29.90.16)	-459



Toimintamenoäästö (Lisätoimet 2025)	320
Yhteensä	631

2027 talousarvio	116 041 000
2026 II lisätalousarvio	2 000 000
2026 talousarvio	115 410 000
2025 tilinpäätös	56 312 235

91. Nuorisotyö

Selvitysosa: Nuorisotyön ja -politiikan tavoitteena on edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä kykyä ja edellytyksiä toimia yhteiskunnassa, tukea nuorten kasvua, itsenäistymistä, yhteisöllisyyttä sekä niihin liittyvää tietojen ja taitojen oppimista, tukea nuorten harrastamista ja toimintaa kansalaisyhteiskunnassa, edistää nuorten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä oikeuksien toteutumista sekä parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja.

Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet

- Nuorten osallisuus lisääntyy ja vaikuttamismahdollisuudet monipuolistuvat
- Nuorten kokemukset yhdenvertaisuudesta, tasa-arvosta, yhteisöllisyydestä ja oikeuksiensa toteutumisesta vahvistuvat
- Nuorten harrastus- ja toimintamahdollisuudet ovat tasavertaisesti saavutettavissa
- Nuorten elämän- ja arjenhallintataidot vahvistuvat.

Vaikuttavuustavoitteita toimeenpannaan tukemalla nuorisolan toimijoiden toimintaa ja nuorten osallisuuteen ja itsenäisyyteen tähtääviä kohdennettuja toimia sekä kehittämällä toimialan osaamista ja sen mahdollisuuksia vastata nuorten ajankohtaisiin tarpeisiin.

Nuorisotyön toiminnalliset tavoitteet ja keskeisimmät toimenpiteet

- Valmistellaan nuorisotyön ja -politiikan pitemmän aikavälin visio
- Koordinoidaan nuorisolain (1285/2016) mukaisen valtakunnallisen nuorisotyön ja -politiikan ohjelman 2024—2027 nuorisopoliittisten tavoitteiden toimeenpanoa ja loppuun saattamista sekä valmistellaan tulevaa ohjelmakautta ohjelman arvioinnin pohjalta
- Toimeenpannaan asiantuntijaryhmän toimenpide-ehdotuksia nuorten tulevaisuususkon vahvistamiseksi
- Kehitetään toimialan informaatio- ja resurssiohjausta.

Valtionavustukset ja -osuudet nuorisotyön rahoituksessa valtion talousarviossa

Nuorisotyön määrärahoista noin 90 % kohdentuu avustuksiin. Hankkeista riippuen kuntatalouteen avustuksista kohdentuu noin 40 %, yleishyödyllisille yhteisöille (säätiot, yhdistykset) noin 50 % ja yrityssektorille alle 10 %. Nuorisotyön valtionosuudet, joiden osuus nuorisotyön siirtotalouden kuluista on noin 10 %, kohdentuvat kuntatalouteen.

Nuorisotyön ja -politiikan tunnuslukuja

	2024 toteutuma	2025 toteutuma	2027 arvio
Nuorisopolitiikka			
15—29-vuotiaat, jotka kokevat kuuluvansa suomalaiseen yhteiskuntaan, % ¹⁾	72	74	74
15—29-vuotiaat, jotka kokevat elämän olevan hyvin hallinnassaan, % ¹⁾	85	69	69



	2024 toteutuma	2025 toteutuma	2027 arvio
Yläkouluikäiset, joilla ei ole yhtään läheistä ystävää, % ²⁾	11	8	5
15—29-vuotiaat, jotka ovat jättäneet harrastuksen aloittamatta rahan puutteen vuoksi, % ¹⁾	38	47	47
15—29-vuotiaat, jotka ovat kokeneet syrjintää viimeisen 12 kk aikana, % ¹⁾	14	16	18
15—29-vuotiaat, jotka suhtautuvat omaan tulevaisuuteensa optimistisesti, % ¹⁾	61	62	62
Nuorisotyö			
Kuntien nuorisotyöntekijöiden määrä ³⁾	3 235	3 349	3 350
10—29-vuotiaat, jotka kuuluvat/ovat mukana järjestötoiminnassa tai vastaavassa, % ⁴⁾			
Etsivän nuorisotyön kautta tavoitetut nuoret ³⁾	20 659	20 744	20 744
Nuorten työpajatoiminnassa olevat nuoret ³⁾	12 475	11 632	11 632
Nuorisokeskusten ohjausyksikköjen määrä (yksikkö=väh.4 tuntia ohjausta) / ohjattujen nuorten määrä ³⁾	120 889 / 46 795	110 597 / 45 600	132 000 / 51 000
Avustettavan koulu- ja oppilaitosnuorisotyön piirissä olevat nuoret ⁵⁾	147 685	76 308	76 308

¹⁾ Nuorisobarometri 2025

²⁾ Kouluterveyskysely 2025/THL

³⁾ nuorisotilastot.fi

⁴⁾ Vapaa-aikatutkimus 2024

⁵⁾ Valtionavustusten tietojärjestelmä VaDi

20. Nuorisotyön yhteiset menot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 712 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) nuorisolain (1285/2016) mukaisiin nuorisotyön ja -politiikan toimeenpanosta, kehittämisestä ja arvioinnista aiheutuvien menojen ja avustusten maksamiseen
- 2) valtion nuorisoneuvoston sekä arviointi- ja avustustoimikunnan menoihin
- 3) kansainvälisestä nuorisoalan yhteistyöstä sekä yhteisöjen ja valtionhallinnon kansainvälisestä nuorisoalan yhteistyöstä aiheutuvien menojen maksamiseen
- 4) enintään kolmea henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Kohdassa 4) tarkoitettujen henkilöiden osalta työnantajalle maksetut sairausvakuutuksen mukaiset etuudet otetaan nettobudjetoitaessa tuloina huomioon.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Valtion nuorisoneuvosto sekä arviointi- ja avustustoimikunta	212 000
Nuorisotyön ja -politiikan strategisten tavoitteiden toteuttaminen	500 000
Yhteensä	712 000

Määrärahan käytöstä arvioidaan kulutusmenojen osuudeksi 362 000 euroa ja siirtomenojen osuudeksi 350 000 euroa.



2027 talousarvio	712 000
2026 talousarvio	712 000
2025 tilinpäätös	712 000

30. Valtionosuudet kuntien nuorisotoimeen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 7 598 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) mukaisiin kuntien nuorisotyön valtionosuuksiin.

Kuntien nuorisotyön valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävä yksikköhinta on 15,00 euroa alle 29-vuotiaasta asukasta kohden.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Valtionosuus kuntien nuorisotyön käyttökustannuksiin (asukasmäärän muutos)	-29
Yhteensä	-29

2027 talousarvio	7 598 000
2026 talousarvio	7 627 000
2025 tilinpäätös	7 642 832

50. Nuorisotyön edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 62 425 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) nuorisolakiin (1285/2016) perustuviin valtionavustuksiin valtakunnallisille nuorisoalan järjestöille, valtakunnallisille nuorisoalan osaamiskeskuksille sekä nuorisokeskuksille

2) nuorisokeskusten investointiavustuksiin ja sosiaalisen nuorisotyön avustuksiin

3) nuorisotyöhön ja -politiikkaan liittyviin tutkimus- ja selvitysmenoihin ja avustuksiin sekä palkintojen ja apurahojen maksamiseen

4) nuorisoalan tiedontuotantoa, yleistä kehittämistä ja viestintää tukevien järjestelmien, ml. etsivän nuorisotyön yhteydenottojärjestelmän, ylläpidon ja kehittämisen menoihin

5) nuorten osallistumista ja kuulemista tukevien tietojärjestelmien ja verkkopalvelujen ylläpidon ja kehittämisen menoihin

6) lasten ja nuorten paikallisen harrastustoiminnan tukemista edistäviin avustuksiin

7) nuorisotyön, -toiminnan ja -politiikan kehittämisavustuksiin

8) Saamelaiskäräjien nuorisoneuvoston menoihin sekä saamenkielisen kielipesätoiminnan ja nuorisotyön tukemista edistäviin avustuksiin

9) nuorisotyön ja -politiikan alueellisesti hoidettaviin valtionhallinnon menoihin



10) nuorten yrittäjyys-, talous- ja työelämätaitojen edistämisen avustuksiin

11) nuorten työpajatoiminnan, etsivän nuorisotyön sekä kouluissa ja oppilaitoksissa tehtävän nuorisotyön tukemisesta ja kehittämisestä aiheutuviin avustuksiin ja menoihin.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Valtakunnalliset nuorisoalan järjestöt	18 000 000
Nuorisokeskukset	4 668 000
Alueellinen ja paikallinen nuorisotyö	5 327 000
Saamelaisten kielipesätoiminta ja nuorisotyö	1 473 000
Nuorisotyön kehittäminen, tiedontuotanto ja palvelutoiminta	1 957 000
Nuorten työpajatoiminta	14 000 000
Etsivä nuorisotyö	13 000 000
Koulu- ja oppilaitosnuorisotyö	4 000 000
Yhteensä	62 425 000

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi 61 990 000 euroa ja kulutusmenojen osuudeksi 435 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Etsivä nuorisotyö (siirto momentilta 29.91.51)	13 000
Kertamenon poistuminen	-580
Koulu- ja oppilaitosnuorisotyö (siirto momentilta 29.91.51)	4 000
Nuorten työpajatoiminta (siirto momentilta 29.91.51)	14 000
Toimintamenosäästö (Lisätoimet 2025)	260
Yhteensä	30 680

2027 talousarvio	62 425 000
2026 talousarvio	31 745 000
2025 tilinpäätös	32 095 000

(51.) Nuorten työpajatoiminta, etsivä nuorisotyö sekä koulu- ja oppilaitosnuorisotyö (siirtomääräraha 3 v)

Selvitysosa: Momentti ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Etsivä nuorisotyö (siirto momentille 29.91.50)	-13 000
Koulu- ja oppilaitosnuorisotyö (siirto momentille 29.91.50)	-4 000
Nuorten työpajatoiminta (siirto momentille 29.91.50)	-14 000
Yhteensä	-31 000

2026 talousarvio	31 000 000
2025 tilinpäätös	31 000 000